

การพัฒนาบุคลากรของกองทัพ และภาครัฐ
เพื่อเอาชนะปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ

โดย

พลตรี อนุพงษ์ ศรีสวัสดิ์

รองแม่ทัพน้อยที่ ๑

กองทัพบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๗

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๗ - ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

เรื่อง การพัฒนาบุคลากรของกองทัพ และภาครัฐ เพื่อเอาชนะปัญหาภัยคุกคาม
ต่อความมั่นคงของชาติ

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พลตรี อนุรักษ์ ศรีสวัสดิ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้ปัญหาภัยคุกคาม ซึ่งเกิดจากฝีมือของมนุษย์ มีการพัฒนารูปแบบไปอย่างซับซ้อน พลิกผัน และสามารถจะก่อขยายตัวลุกลามไปได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งในห้วงทศวรรษที่ผ่านมาประเทศไทยได้เผชิญกับปัญหาและผลกระทบจากภัยคุกคามที่เกิดขึ้นใหม่ๆ เป็นจำนวนมาก ในขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐคงมีสถานภาพและการจัดองค์กรในรูปแบบเดิม และยังคงการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรที่เป็นมาตรฐาน ดังนั้นการวิจัยในเรื่องนี้จึงเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่มุ่งศึกษา และประเมินการเปลี่ยนแปลงของปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ รวมทั้ง ศึกษาแนวทางในการจัดการปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในการเตรียมความพร้อมของบุคลากร ซึ่งถือเป็นกลไกหลักที่จะใช้ขับเคลื่อน และนำพากระบวนการแก้ปัญหาไปสู่ความสำเร็จที่ยั่งยืน และรวมไปถึงแนวความคิดในการปรับตัวของกองทัพ และองค์กรภาครัฐอย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายที่สอดคล้องกันได้ทุกระดับ และสามารถจะพัฒนาต่อยอดเข้ากับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ การวิจัยยังได้ผลสรุปเป็นแนวความคิด หลักการ และข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ อันได้แก่ ลักษณะภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป และมุมมองที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการปัญหาภัยคุกคาม ซึ่งทุกฝ่ายสามารถจะสอดประสาน และเชื่อมโยงความคิด ในระดับของตนเข้ากับเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงของชาติไปจนถึงการปกป้อง และสร้างความยั่งยืนแก่ผลประโยชน์แห่งชาติ การค้นหาวิธีการที่จะทำให้องค์กรมีความได้เปรียบ และมีผลิตผลที่สร้างความได้เปรียบต่อฝ่ายตรงข้าม โดยอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่เดิมเป็นต้นทุนหลักในการดำเนินการ การน้อมนำ และประยุกต์ใช้หลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นกรอบความคิด และหลักการสำคัญในการจัดการปัญหาภัยคุกคาม และข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือหลักที่จะนำมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติการ อันได้แก่ ระบบการจัดการความรู้ที่มีคุณภาพ ที่ต้องจัดวางในทุกระดับหน่วย ระบบการวิจัยและพัฒนาด้านความมั่นคงในระดับชาติ เพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการปัญหาภัยคุกคาม และเป็นศูนย์กลางการวิจัย และพัฒนาด้านความมั่นคงในภูมิภาค การสนับสนุนและขยายระบบเครือข่ายทางสังคมด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารทุกรูปแบบ และการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสูง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเชิงรุก

คำนำ

อานุภาพของการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สังคมและวัฒนธรรมของมวลมนุษยชาติมีพัฒนาการไปอย่างรวดเร็วในหลายมิติ และยังส่งผลให้ภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากฝีมือของมนุษย์ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปในหลายลักษณะ ก่อให้เกิดปัญหา ผลกระทบต่อสังคมไปจนถึงระดับชาติ และภูมิภาคของโลกได้อย่างรวดเร็ว รุนแรง และกว้างขวางกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นในปัจจุบัน ล้วนมีปัจจัยการเปลี่ยนแปลงทางสังคม พัฒนาการทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ของยุคสมัยเข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นกระแสหลักในการแผ่ขยายพลังอำนาจ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือกลุ่มสังคมใด ทั้งภาครัฐหรือเอกชน ต่างก็ต้องตกอยู่ในสภาวะแวดล้อมของความเสี่ยงที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้น การจะเผชิญกับความท้าทาย และเอาชนะปัญหาภัยคุกคามดังกล่าวได้ อาจจำเป็นต้องมีการ ทบทวนแนวคิด และปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในทางสังคมอย่างรอบคอบ เพื่อนำไปสู่การปรับ วางจุดเริ่มต้นของกระบวนการแก้ปัญหาอย่างถูกต้อง เหมาะสม เป็นที่ยอมรับ โดยให้ความสำคัญ ไปที่คน ขณะเดียวกันก็ต้องสร้างความพยายามร่วมกันของทุกฝ่าย ทั้งภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสีย กับพลังอำนาจ และผลประโยชน์แห่งชาติ ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ด้านความมั่นคงทุกระดับ โดยเฉพาะ บุคลากรของกองทัพ และภาครัฐ รวมไปถึงภาคประชาสังคมโดยทั่วไป ให้มีความเข้าใจ เข้าถึง สามารถจะปรับตัว และก้าวเดินไปสู่จุดหมายอันเดียวกัน ด้วยความมีเอกภาพทางความคิด มี องค์กรความรู้ และมีขวัญกำลังใจ

ผู้วิจัยหวังว่า ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของกองทัพ เจ้าหน้าที่ฝ่าย ความมั่นคง รวมไปถึงผู้คนในสังคม ในการนำเอาแนวคิด และข้อเสนอแนะต่างๆ ไปใช้หรือ ประยุกต์ใช้ รวมไปถึง การขยายผลในการทำวิจัย เพื่อยืนยัน หรือค้นหาหลักการปฏิบัติที่มี ความสำคัญอื่นๆ ในอนาคตต่อไป

พลตรี

(ณัฐพนธ์ ศรีสวัสดิ์)

นักศึกษาวินิจฉัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
บทที่ ๑	๑
บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๓
บทที่ ๒	๔
ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดการปัญหาความมั่นคงของชาติ	๔
ยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	๔
นโยบายและแผนด้านความมั่นคงของชาติ	๑๐
นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒	๑๑
วัตถุประสงค์ และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ – ๒๕๖๒	๑๓
แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ	๑๕
แผนงานรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ประจำปี ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐	๒๐
ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๖๑)	๒๕
ยุทธศาสตร์และนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศต่างๆ ในอาเซียน	๓๐
การบริหารจัดการความรู้ขององค์กร	๓๕
นิยามของการจัดการความรู้	๓๗
วรรณกรรมที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้ขององค์กร	๔๑
บทที่ ๓	๔๒
การจัดการกับปัญหาภัยคุกคามและมุมมองที่เปลี่ยนแปลงไป	๔๒
การรวบรวมข้อมูลปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ในห้วงปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๗	๔๒
การประเมินลักษณะของปัญหาภัยคุกคาม	๔๕
มุมมองปัญหาภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป	๕๓

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔	
ความสามารถในการจัดการปัญหาภัยคุกคาม และการปรับ	
กระบวนการคิดในการต่อสู้เอาชนะปัญหาภัยคุกคาม	๕๗
สถานการณ์ภัยคุกคามกับความสามารถในการรับมือของกองทัพ	
และองค์การภาครัฐ	๕๗
การต่อสู้เอาชนะปัญหาภัยคุกคามด้วยทรัพยากรที่มีอยู่และการปฏิบัติเชิงรุก	
ให้ได้เปรียบ	๖๒
การประยุกต์ใช้หลักการและแนวทางปฏิบัติของกองทัพและองค์การภาครัฐ	
เพื่อขยายผลในภาคเอกชนและประชาชนโดยทั่วไป	๗๐
บทที่ ๕	
สรุป และข้อเสนอแนะ	๗๓
สรุป	๗๓
ข้อเสนอแนะ	๗๖
บรรณานุกรม	๘๐
ภาคผนวก	๘๑
ผนวก ก สรุปความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติงานในองค์กรความมั่นคง	
ของรัฐ (ผู้ดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน	
จังหวัด (ฝ่ายทหาร) ภาคกลาง)	๘๒
ผนวก ข โครงการศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ	๗๐
ประวัติย่อผู้วิจัย	๘๗

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสวัสดิภาพได้กำหนดให้รักษาคูคัมรูปแบบใหม่จำนวน ๕ ประเภท เป็นรักษาคูคัมต่อความมั่นคงของชาติ เมื่อปี ๒๕๕๐ เพื่อให้องค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดเป้าหมาย และขอบเขตในการเตรียมความพร้อม และการรับมือกับปัญหารักษาคูคัมดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจากกรอบแนวทางดังกล่าว กองทัพ และหน่วยงานด้านความมั่นคงได้นำเอาหลักการ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไปพัฒนา และปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาที่มีอยู่เดิม ไปสู่กระบวนการเรียนรู้ การศึกษาอบรม และการวางแผนการปฏิบัติการเชิงบูรณาการอย่างเป็นระบบ ควบคู่ไปกับการพัฒนาออกแบบ โครงสร้าง การจัดกองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน ให้มีรูปแบบการจัดองค์กร และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม สามารถจะรองรับสถานการณ์ความมั่นคงที่เกิดจากรักษาคูคัมรูปแบบใหม่ได้เป็นอย่างดี

รักษาคูคัมรูปแบบต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะภัยที่เกิดขึ้นจากฝีมือของมนุษย์ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปอย่างรวดเร็ว และด้วยพลังอำนาจของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะหลังเริ่มทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สามารถจะขยายตัวไปเชื่อมโยงกับปัญหารักษาคูคัมรูปแบบอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวางไร้พรมแดน และที่สำคัญที่สุดคือ มีปัญหา และเงื่อนไขนอกเหนือจากปัญหารักษาคูคัมรูปแบบใหม่ ทั้ง ๕ ประเภท เกิดขึ้นใหม่อีกเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐยังมีสถานภาพ และรูปแบบการจัดองค์กรในแบบเดิม ขาดการพัฒนาขีดความสามารถที่เป็นมาตรฐาน และขาดการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการปัญหารักษาคูคัมในหลายมิติอย่างต่อเนื่อง

การจัดการปัญหารักษาคูคัมที่เปลี่ยนแปลงไป แม้จะเป็นภาระหน้าที่หลักขององค์กรด้านความมั่นคงทุกหน่วยงาน ที่จะต้องแสวงหาแนวทาง และวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในแก้ไขปัญหารักษาคูคัมเร่งด่วนของชาติ แต่อย่างไรก็ตาม ในสถานะแวดล้อมปัจจุบัน และอนาคตกระบวนการแก้ปัญหารักษาคูคัมที่มีปัจจัยทางสังคมจิตวิทยา การเมือง และอิทธิพลของเทคโนโลยี และการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้อง และกดดันการทำงานของเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ ดังนั้นการจะพัฒนาปรับปรุงสิ่งใดจึงจำเป็นต้องทำให้อำนาจหน้าที่ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเกิดการรับรู้ มีความเข้าใจ สามารถ

เข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ให้การยอมรับ ให้ความร่วมมือ และบังเกิดเป็นเอกภาพทางความคิดในการจัดการกับปัญหาภัยคุกคามของชาติโดยรวม อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการดำเนินงาน และวิธีการจัดการปัญหาทั้งปวงให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประเมินการเปลี่ยนแปลงของปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ โดยเน้นกลุ่มปัญหาที่เกิดจากฝีมือของมนุษย์ ซึ่งมีพัฒนาการ และแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรง และเป็นปัญหาสำคัญของกลุ่มประเทศอาเซียน

๒. ศึกษากรอบนโยบาย และแนวทางการจัดการปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่กำลังเผชิญอยู่

๓. แสวงหาแนวทางที่เหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ในการเตรียม และพัฒนาทรัพยากรบุคคล รวมทั้งองค์กรของกองทัพ และภาครัฐ เพื่อเอาชนะปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายที่สอดคล้องกันได้ในทุกระดับ และสามารถพัฒนาต่อยอดแนวทางการจัดการปัญหาภัยคุกคาม เข้ากับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

ขอบเขตของการวิจัย

๑. เน้นการวิจัยการเปลี่ยนแปลงของปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะที่เกิดจากฝีมือของมนุษย์ และความจำเป็นที่ต้องมีการปรับตัวของบุคลากร และองค์กรของกองทัพ และภาครัฐอย่างเหมาะสม

๒. ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรภาครัฐ และโครงสร้างการจัดของหน่วยงาน จะเป็นการเสนอแนวคิดหรือหลักการกว้างๆ โดยจะไม่พิจารณารายละเอียดของอัตรา และผังการจัดหน่วย

๓. จะวิจัยเฉพาะนโยบายที่เปิดเผยได้เท่านั้น เพื่อเป็นแนวทางให้ภาคส่วนต่างๆ และภาคเอกชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และหลักฐานอ้างอิง สามารถนำไปศึกษา - ขยายผลต่อไปได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์รูปแบบลักษณะของภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง และมีแนวโน้มที่จะสร้างปัญหาด้านความมั่นคงโดยมี

การเปรียบเทียบกับภัยคุกคามฯ ที่กลุ่มประเทศอาเซียนให้ความสำคัญ รวมทั้งจะศึกษาวิเคราะห์ถึงกระบวนการเตรียมความพร้อม และการปรับตัวของภาครัฐ โดยเฉพาะด้านบุคลากรทุกระดับ ซึ่งเป็นกลไกหลักที่จะขับเคลื่อน และนำพากระบวนการแก้ปัญหาไปสู่ความสำเร็จ และบังเกิดผลสัมฤทธิ์ ทั้งด้านความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ทำให้เกิดความกระจ่างชัดเกี่ยวกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่มีอยู่จริง และภัยคุกคามที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นได้ เพื่อให้มีการเตรียมการรับมือได้อย่างเหมาะสม

๒. ได้แนวทางในการเตรียม และพัฒนาบุคลากรของกองทัพ และภาครัฐอย่างเป็นระบบ มีความเชื่อมโยงสอดคล้องกันในทุกระดับ และสามารถจะพัฒนาต่อยอดเข้ากับกลไกในการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ

๓. ได้แนวทางในการเตรียมการ ปรับปรุง และเสริมสร้างหน่วยงานของกองทัพ และองค์กรภาครัฐให้มีโครงสร้างที่ทันสมัย พัฒนาปรับปรุงแนวความคิดของบุคลากรของกองทัพ ภาครัฐ และเอกชนต่างๆ ในการรับมือกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ และพัฒนาปรับปรุงองค์กรภาครัฐ ให้เป็นองค์กรที่ตื่นตัวด้านความมั่นคง มีการพัฒนาการจัดการความรู้ที่เหมาะสม และมีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานเป็นเชิงรุก

๔. สามารถนำแนวทางที่กล่าวมาข้างต้น ไปประยุกต์ใช้กับการเตรียมความพร้อม เพื่อสร้างความเข้มแข็งของภาคเอกชน และภาคประชาชนควบคู่กันไป

บทที่ ๒

ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดการปัญหาความมั่นคงของชาติ

ยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำรัส “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้กับหน่วยงานรัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้นำไปปฏิบัติ ซึ่งการดำเนินการเพื่อตอบสนองพระราชปณิธานดังกล่าวจะต้องศึกษาทำความเข้าใจถึงความมุ่งหมาย และผลลัพธ์ที่ต้องการ เพื่อให้การแก้ปัญหาบังเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ดังนี้

๑. **เข้าใจ** หมายถึง การเข้าใจในสภาพของปัญหาดังแต่ประวัติความเป็นมา ซึ่งในกรณีของปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะได้แก่ประวัติศาสตร์ของภาคใต้ และจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศาสนาอิสลาม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ วิถีชีวิต บุคคลสำคัญ ผู้นำศาสนาที่สำคัญในพื้นที่ หน่วยงาน องค์กรสำคัญทั้งของรัฐและเอกชน ประชาชน กลุ่มคน และเหตุการณ์สำคัญในอดีตที่ผูกเชื่อมโยงกับปัญหา และโดยเฉพาะความเชื่อมโยงกับกลุ่มขบวนการต่างๆ ที่สร้างปัญหาและก่อเหตุการณ์ความไม่สงบทุกรูปแบบ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมไปถึงความเชื่อมโยงที่มีความเป็นไปได้กับกลุ่มเคลื่อนไหวที่มีอิทธิพล ในภูมิภาคอื่นๆ นอกจากนี้ความเข้าใจยังต้องหมายรวมถึงความเข้าใจในนโยบายสำคัญ แนวคิด หลักการทำงาน ระเบียบแบบแผน ข่าวสาร ข้อมูลและการสื่อสารของทางราชการ ผลการศึกษา สสำรวจ วิจัย และข้อเสนอแนะต่างๆ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันเป็นบริบทที่รัฐจะต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

๒. **เข้าถึง** หมายถึง การศึกษาทำความเข้าใจกับข้อมูลข่าวสารต่างๆ แล้วพยายามเข้าถึงพื้นที่ เพื่อจะรับทราบข้อมูล ความจริง และสภาพแวดล้อมของปัญหาเข้าถึงประชาชน เพื่อให้รู้ถึงความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง สร้างความไว้วางใจ ความรู้สึกรักและผูกพัน โดยคำนึงถึงกาลเทศะ ความเหมาะสมในด้านต่างๆ เข้าถึงผู้นำศาสนา ผู้นำหน่วยงาน องค์กร เพื่อประโยชน์ในการประสานการทำงานร่วมกันในโอกาสต่อไป เข้าถึงเครือข่ายทางสังคม เพื่อให้สามารถรับรู้เผยแพร่ข่าวสารได้อย่างกว้างขวางแพร่หลายและสร้างพัฒนา เครือข่ายให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันตลอดไป เข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อศึกษา ทำความเข้าใจอย่างละเอียดถี่ถ้วนเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน การพัฒนาของหน่วยงานต่างๆ ที่มีต่อประชาชนเพื่อจะสามารถนำไปขยายผลได้ในทุกๆ พื้นที่ ทุกสถานการณ์อย่างมั่นใจและเหมาะสม

๓. พัฒนา หมายถึง เมื่อได้เข้าใจและเข้าถึงแล้ว ขั้นตอนการพัฒนาถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ ซึ่งจะเริ่มต้นที่ การพัฒนาศักยภาพตนเองและเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ทุกหน่วยงาน เพื่อให้มีภูมิปัญญา มีองค์ความรู้และสามารถรู้ทันเหตุการณ์ความเปลี่ยนแปลงต่างๆ สามารถเข้ากับประชาชนกลุ่มคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาข้อมูลข่าวสารแผนการปฏิบัติ และการติดตามประเมินผล เพื่อให้มีความทันสมัยและนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับใช้ หรือแก้ไขสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การพัฒนาเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และรวมไปถึง การพัฒนาด้านการสื่อสารประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การดำเนินการแก้ปัญหาได้รับความสนใจ เกิดการรับรู้ มีความเข้าใจในเจตนาอันดีของทางราชการ ได้รับความร่วมมืออย่างกว้างขวางครอบคลุมพื้นที่และกลุ่มบุคคลเป้าหมาย

การบรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชปณิธานดังกล่าว ในปัจจุบันมีหน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และหน่วยงานที่รับผิดชอบการปฏิบัติบริหารราชการด้านความมั่นคงในมิติต่างๆ ได้น้อมนำเอายุทธศาสตร์พระราชทานไปใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการวางยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนการปฏิบัติอย่างแพร่หลายกว้างขวาง อาทิ

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และหลักการยุทธศาสตร์นโยบายของรัชกาลที่ ๖ ซึ่งวางไว้สำหรับปฏิบัติราชการ และ ๕ ประเด็นยุทธศาสตร์มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาการบริหารด้วยการมีส่วนร่วมและบูรณาการแก้ไขปัญหาพื้นที่พิเศษ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน ชุมชน ในการร่วมสร้างสันติสุข

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างพื้นที่และสภาพแวดล้อม เพื่อแสวงหาทางออกความขัดแย้งโดยสันติวิธี

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การส่งเสริมการศึกษา ศาสนา ภาษา ศิลปะ พหุวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ การคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน การอำนวยความสะดวกการบังคับใช้กฎหมาย การส่งเสริมนำหลักศาสนา หรือคุณธรรมชุมชน ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งการเยียวยา และฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์รุนแรง

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การเสริมสร้างความเชื่อมั่นและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจ ให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วิถีชีวิต และความต้องการของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิต การท่องเที่ยวกีฬาและผู้ด้อยโอกาส

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การสื่อสารสร้างความเข้าใจที่ดี ต่อกัน และ

ยุทธศาสตร์ที่ ๙ การเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศและการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) กำหนดใช้กลยุทธ์การผนึกกำลังเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร และประชาชนทุกหมู่เหล่าเข้ามานบูรณาการตามพันธกิจด้านความมั่นคง โดยมีแนวความคิดในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร โดยกำหนดใช้ยุทธศาสตร์พระราชทานในกลยุทธ์ที่ ๕ ดังนี้^๑

กลยุทธ์ที่ ๕ : ด้านการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การแก้ไขปัญหา ยังคงยึดมั่นในแนวทางสันติวิธี และการเมืองนำการทหาร โดยน้อมนำเอายุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงานภายใต้กรอบแผนปฏิบัติ การขับเคลื่อนนโยบายและยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐบาลรวมทั้งนำเอาวัตถุประสงค์ของนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มาเป็นแกนในการบูรณาการกับทุกภาคส่วนประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ ๑ : การรักษาความปลอดภัย ด้วยการกำหนดมาตรการทั้งเชิงรุกและเชิงรับในการรักษาความปลอดภัย และป้องกันภัยแทรกซ้อน

กลยุทธ์ที่ ๒ : การพัฒนาศักยภาพงานบริหารจัดการ เพื่อให้ตอบสนองต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การอำนวยความสะดวก และเสริมสร้างการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน

กลยุทธ์ที่ ๓ : การต่อสู้ทางความคิด โดยสร้างพื้นฐานความไว้วางใจ และความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อพัฒนาไปสู่การเจรจาทางสันติภาพ

กระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา ได้เปิดเผยว่า ตามที่รัฐบาลได้กำหนดให้การปกป้อง และเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นนโยบายสำคัญลำดับแรกนั้น กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำโครงการ “ตามรอยเท้าพ่อ” เพื่อตอบสนองนโยบายดังกล่าว โดยเน้นหนักในเรื่องการเฝ้าระวัง ตรวจสอบติดตาม และดำเนินการตามกฎหมายกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมกับสถาบันฯ ตลอดจนเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเป็นความจริงเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชน นอกจากนี้ยังได้

^๑ แผนรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร, ๒๕๕๘

มอบนโยบายให้หน่วยงานและบุคลากรในสังกัดผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านผู้บริหาร/สมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายอาสาสมัครภาคประชาชนเรียนรู้ทำความเข้าใจในยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการทรงงานของพระองค์อย่างลึกซึ้งเพื่อให้สามารถนำหลักการดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาอย่างจริงจัง โดยได้สั่งการให้บรรจุหัวข้อวิชาดังกล่าวไว้ในหลักสูตรการฝึกอบรม สัมมนาศึกษาคุณงามของบุคลากรในสังกัด และเครือข่ายอาสาสมัครภาคประชาชนทุกครั้งด้วย

นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทย ยังได้สนับสนุนงบประมาณให้จังหวัดต่างๆ จัดทำโครงการส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาชนบทเชิงพื้นที่ประยุกต์ตามพระราชดำริโครงการส่งเสริมและพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และโครงการ “รักราษฎร์ รักแผ่นดิน” สืบสานแนวทางพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสเฉลิมพระเกียรติครบ ๕ รอบ โดยได้เน้นย้ำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนเป็นโครงการที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ลักษณะภูมิสังคมตรงกับความต้องการจำเป็นและเกิดประโยชน์ต่อพี่น้องประชาชนอย่างแท้จริงโดยสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้บรรจุไว้ในพันธกิจ ดังนี้^๒

พันธกิจของกระทรวงมหาดไทย

๑. จัดทำแผนนโยบาย เป้าหมาย และผลสัมฤทธิ์ของกระทรวง พัฒนายุทธศาสตร์การบริหารจัดการของกระทรวงและแปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนปฏิบัติราชการ ตลอดจนจัดสรร และบริหารทรัพยากรของกระทรวง เพื่อให้เกิดการประหยัด คุ่มค่า และสมประโยชน์

๒. ส่งเสริมสนับสนุนการบริหารจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ดำเนินการและประสานการแปลงยุทธศาสตร์ระดับชาติ เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาจังหวัด และงบประมาณ รวมทั้งติดตามประเมินผลการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๓. ส่งเสริมประชาชนให้สามารถพัฒนาตนเองบนพื้นฐานของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

๔. ส่งเสริมการอำนวยความสะดวก การรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยในระดับพื้นที่งานการข่าวกรองของกระทรวง รวมทั้ง การเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ โดยจะเน้นในระดับท้องถิ่นกับประเทศเพื่อนบ้าน ตลอดจนการดำเนินการทางกฎหมาย นิติกรรมสัญญา และคดีที่เกี่ยวข้องกับกระทรวง

^๒ พันธกิจกระทรวงมหาดไทย, ๒๕๕๗

๕. สนับสนุนการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน สร้างความเข้าใจ และเสริมสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นแนวทาง

๖. พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อใช้ในการบริหารงานด้านความมั่นคง การแก้ไขปัญหาความไม่สงบ และให้บริการด้านการสื่อสารแก่ส่วนราชการต่างๆ และจังหวัด

๗. พัฒนาบุคลากร ระบบงาน และฐานความรู้ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ

๘. ส่งเสริมการพัฒนามาตรฐานและระบบการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น

๙. กำกับ ตรวจสอบ และบริหารราชการทั่วไปของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงมหาดไทย

คณะกรรมการความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.) พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา หัวหน้าคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ได้กล่าวในรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” โดยกล่าวถึง แนวทางการพัฒนาประเทศ ใต้น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และต้องพัฒนาแบบองค์รวม ยึดคนเป็นศูนย์กลาง ส่วนวิสัยทัศน์ของ คสช. ก็ต้องอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง”

สำหรับยุทธศาสตร์หลักที่ คสช. ยึดถือเป็นแนวทางในปัจจุบัน มีทั้งหมด ๕ ด้าน ได้แก่

๑. ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม
๒. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน
๓. ยุทธศาสตร์สร้างความเข้มแข็งภาคการเกษตร ความมั่นคงของอาหาร และพลังงาน
๔. ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพ และยั่งยืน
๕. ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม

๖. ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

---

^๓ แนวทางการพัฒนาประเทศน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, กลุ่มยุทธศาสตร์ และแผนการประชาสัมพันธ์ สำนักโฆษกรัฐบาล ก.ค.๒๕๕๗

๗. ยุทธศาสตร์ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารงานของรัฐวิสาหกิจ ให้เกิดประโยชน์กับประชาชนในการใช้บริการอย่างแท้จริง

๘. ยุทธศาสตร์ในเรื่องการปรับปรุงระบบโทรคมนาคมเทคโนโลยีของชาติให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในอนาคตให้ทัดเทียมอาเซียน และประชาคมโลก

๙. ยุทธศาสตร์ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต คอร์รัปชันอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งมีการกำหนดค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการขึ้นมาให้ชัดเจน เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง ดังนี้

๙.๑ มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นสถาบันหลักของชาติในปัจจุบัน

๙.๒ ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม

๙.๓ กตัญญู ต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์

๙.๔ ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียน ทั้งตรงและทางอ้อม

๙.๕ รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม

๙.๖ มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน

๙.๗ เข้าใจ เรียนรู้ การเป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ที่ถูกต้อง

๙.๘ มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่

๙.๙ มีสติ ใฝ่ดี ใฝ่รู้ ใฝ่ทำ ใฝ่ปฏิบัติ ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

พระเจ้าอยู่หัว

๙.๑๐ รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รู้จักอดออมไว้ใช้เมื่อยามจำเป็นมีไว้พอกินพอใช้ ถ้าเหลือก็แจกจ่ายจำหน่าย และขยายกิจการ เมื่อมีความพร้อม โดยมีภูมิคุ้มกันที่ดี

๙.๑๑ มีความเข้มแข็งทั้งร่างกาย และจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอาย เกรงกลัวต่อบาป ตามหลักของศาสนา

๙.๑๒ คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม และต่อชาติ มากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

นโยบายและแผนด้านความมั่นคงของชาติ

คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีโดย พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๗ ในเรื่องของการรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ ดังนี้.-

๑. ในระยะเร่งด่วนรัฐบาลให้ความสำคัญต่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนในกิจการ ๕ ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการชายแดนการสร้างความมั่นคงทางทะเล การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน และการเสริมสร้างศักยภาพในการปฏิบัติการทางทหารร่วมกันของอาเซียน โดยเน้นความร่วมมือเพื่อป้องกันแก้ไขข้อพิพาทต่างๆ และการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนโดยใช้กลไกทั้งระดับทวิภาคี และพหุภาคี ทั้งจะจัดระเบียบการพัฒนาตามกรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการบริหารจัดการพื้นที่ชายแดนทั้งทางบก และทางทะเล รองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษตามแนวชายแดน โดยใช้ระบบเฝ้าตรวจที่มีเทคโนโลยีทันสมัย กำหนดให้ปัญหาเสพติดการค้าอาวุธ การค้ามนุษย์ การกระทำอันเป็นโจรสลัด การก่อการร้ายสากลและอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องได้รับการป้องกันและแก้ไข โดยการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด และจัดการปัญหาอื่นๆ ที่เชื่อมโยงต่อเนื่องให้เบ็ดเสร็จ เช่น ปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลการปรับปรุงระบบการเข้าเมืองการจัดระเบียบแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

๒. เร่งแก้ไขปัญหการใช้ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยนำยุทธศาสตร์เข้าใจเข้าถึง และพัฒนามาใช้ตามแนวทางกลยุธิมิตรแบบสันติวิธี ส่งเสริมการพูดคุยสันติสุขกับผู้มีความคิดเห็นต่างจากรัฐสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน โดยไม่เลือกปฏิบัติ ควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นพหุสังคม ขจัดการฉวยโอกาสก่อความรุนแรงแทรกซ้อน เพื่อซ้ำเติมปัญหาไม่ว่าจากผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง ทั้งจะเพิ่มระดับปฏิสัมพันธ์กับต่างประเทศ และองค์การระหว่างประเทศที่อาจช่วยคลี่คลายปัญหาได้

๓. พัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพและระบบป้องกันประเทศให้ทันสมัย มีความพร้อมในการรักษาอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ ปลอดภัยจากการคุกคามทุกรูปแบบ ส่งเสริม พัฒนาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการป้องกันประเทศ ตลอดจนการวิจัย พัฒนา และการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองในการผลิตอาวุธยุทโธปกรณ์ สามารถบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนในอุตสาหกรรมป้องกันประเทศได้ พร้อมทั้งนำศักยภาพของกองทัพในยามปกติมาสนับสนุนการพัฒนาประเทศ การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยการรักษา

ทรัพยากรธรรมชาติ และการรักษาความมั่นคงภายใน โดยมีมุ่งระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วน ทั้งในระดับชุมชนท้องถิ่นภูมิภาค และนานาชาติ โดยเฉพาะอาเซียน และประชาคมโลกให้สามารถดำเนินงานร่วมกันเป็นเครือข่ายได้

๔. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศ บนหลักการที่ว่านโยบายการต่างประเทศเป็นส่วนประกอบสำคัญของนโยบายของครุวมทั้งหมดในการบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจหรือสังคม โดยจะนำกลไกทางการทูตแบบบูรณาการมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การคุ้มครองดูแลคนไทย และผลประโยชน์ของคนไทยในต่างแดน การแลกเปลี่ยนทางการศึกษาวัฒนธรรมการค้า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเปิดโลกทัศน์ให้มีลักษณะสากลเป็นต้น

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒^๔

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเป็นนโยบายระดับชาติกำหนดขึ้น เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินการด้านความมั่นคงของภาครัฐในระยะ ๕ ปี โดยได้ประเมินสถานะแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์ สถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคง นำไปสู่การกำหนดทิศทางหลักในการดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติฉบับใหม่ได้กำหนดลำดับความสำคัญ โดยพิจารณาความเสี่ยงและผลกระทบต่อความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ ซึ่งส่งผลต่อความอยู่รอดปลอดภัยของชาติและส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในด้านต่างๆ และภูมิคุ้มกันของชาติในภาพรวมเป็น “เกณฑ์สำคัญ” โดยกำหนดความสำคัญเป็นสองส่วน คือ ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ และ ส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป ซึ่งการจัดสรรทรัพยากรจะให้นำหนักก่อนนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ เป็นลำดับสำคัญในระดับต้น แต่ทั้งนี้ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั้งสองส่วนต้องได้รับการขับเคลื่อนไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดภาพแห่งความสำเร็จโดยรวมและสามารถรักษาผลประโยชน์แห่งชาติได้อย่างครบถ้วน ทั้งเสถียรภาพ ความเป็นปึกแผ่นของประเทศ และการมีจุดยืนที่ชัดเจน เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ประเทศมีเกียรติและศักดิ์ศรีในประชาคมโลก

^๔ ร่างนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒ มติคณะกรรมการ ร้อยกรองของสภาความมั่นคงแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๗ เมื่อ ๒๕ ส.ค. ๒๕๕๗

กรอบความคิดหลักในการกำหนดนโยบาย ได้คำนึงถึงค่านิยมหลักของชาติ ซึ่งเป็นสิ่งทีคนในชาติจะต้องยึดถือและพึงรักษาไว้ร่วมกัน และผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งเป็นความมุ่งประสงค์ของชาติ ที่จะทำให้ค่านิยมหลักของชาติดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง ต่อเนื่อง

ค่านิยมหลักของชาติ ได้แก่

๑. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นสถาบันหลักของชาติ
 ๒. เชื้อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
 ๓. มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม มีเหตุมีผล เคารพสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ และหลักนิติธรรม

๔. เห็นคุณค่าในคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของสังคมไทย

๕. เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความเชื่อ อัตลักษณ์ และวัฒนธรรม บนพื้นฐานของการยึดมั่นในความเป็นพหุสังคม

๖. อยู่ร่วมกับประชาคมโลกอย่างสันติ ด้วยมิตรภาพอันดี

ผลประโยชน์แห่งชาติ ได้แก่

๑. การมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ
 ๒. การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ
 ๓. การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
 ๔. การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่น มั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคม การมีเกียรติ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

๕. ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรม และความอยู่ดีมีสุขของประชาชน

๖. ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร

๗. ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ

๘. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียน และประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

วิสัยทัศน์

“ชาติมีเสถียรภาพ และเป็นปึกแผ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต ประเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปลอดภัยจากภัยคุกคามข้ามพรมแดน พร้อมเผชิญวิกฤติการณ์ มีบทบาทเชิงรุกในประชาคมอาเซียนและดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศอย่างมีคุณภาพ”

วัตถุประสงค์และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๒

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๒. เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของคนในชาติให้มีความจงรักภักดี และธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๓. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างความปลอดภัย ความเป็นธรรม และความสามานฉันท์ในชาติ เพื่อลดการเผชิญหน้า และการใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ
๔. เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขของการใช้ความรุนแรง
๕. เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐ และส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วน ในการรับมือกับภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง
๖. เพื่อให้การจัดการฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม พลังงาน และอาหาร มีความมั่นคง ความยั่งยืน และมีความสมดุลกับการขยายตัวของพัฒนาประเทศ รวมถึงลดความเสี่ยงจากผลกระทบของกระแสโลกาภิวัตน์
๗. เพื่อพัฒนาศักยภาพการเตรียมความพร้อมของชาติในการเผชิญกับภาวะสงคราม และวิกฤติการณ์ความมั่นคง อย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ
๘. เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพในการป้องกันประเทศ สนับสนุนภารกิจที่ไม่ใช่การสงคราม และสามารถผนึกกำลังของกองทัพกับทุกภาคส่วนในการเผชิญกับภัยคุกคามด้านการป้องกันประเทศในทุกรูปแบบ
๙. เพื่อส่งเสริมสถานะแวดล้อมที่สร้างสรรค์ และสันติในการอยู่ร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มประเทศอาเซียน ประชาคมโลก บนพื้นฐานของการรักษาผลประโยชน์ และการดำรงเกียรติภูมิของชาติ

ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ

นโยบายที่ ๑ เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

- ๑.๑ เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

๑.๒ พัฒนาประสิทธิภาพและความเข้มแข็งของกลไกที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและ
ป้องปราม การล่วงละเมิดสถาบัน

๑.๓ เผยแพร่และน้อมนำแนวพระราชดำริไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๔ เสริมสร้างความเข้มแข็งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี
พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นโยบายที่ ๒ สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ

๒.๑ ปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศทุกระดับ ขจัดการทุจริตคอร์รัปชัน และเงื่อนไข
ต่างๆ ที่เกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐ ปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างเหมาะสม มุ่ง
สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ กระจายอำนาจและทรัพยากรและเปิดโอกาสให้ประชาชน
อย่างเท่าเทียมในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ ระบบการศึกษา ระบบสุขภาพและสาธารณสุข

๒.๒ สร้างความเชื่อมั่นต่อกลไกและกระบวนการยุติธรรม

๒.๓ แก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมในการถือครองที่ดิน

๒.๔ ส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชาติ อยู่ร่วมกันอย่าง
สันติสุข มีความรักความภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทยและเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

๒.๕ สนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของ
ทุกภาคส่วน

นโยบายที่ ๓ ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๑ เสริมสร้างสถานะแวดล้อมที่สันติสุข ในการนำยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ
เข้าถึง พัฒนา และปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งยึดมั่นแนวทางสันติวิธีเป็นบรรทัดฐานการ
จัดการความขัดแย้ง ความรุนแรง และการสร้างความรัก ความสามัคคี ความสงบสุข และความ
สมานฉันท์ของประชาชน และลดการใช้ความรุนแรงในพื้นที่

๓.๒ ฟื้นฟูความเชื่อมั่นและลดความหวาดระแวงระหว่างประชาชนกับรัฐ

๓.๓ เสริมสร้างสันติสุขและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของ
ทุกภาคส่วนเป็นพลังในการเข้าถึงประชาชน

๓.๔ ส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุข

๓.๕ สร้างความเข้าใจต่อสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อสังคมทั้ง
ภายในประเทศและภายนอกประเทศ

๓.๖ จัดให้มีกลไกและโครงสร้างการบริหารจัดการของภาครัฐที่มีเอกภาพ ทำงาน
ร่วมกันอย่างบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาตามนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ และเตรียมพร้อมพื้นที่ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติทั่วไป

นโยบายที่ ๔ จัดระบบการบริหารจัดการชายแดน เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาข้าม

พรมแดน

๔.๑ เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนา และเสริมสร้างความปลอดภัยเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชายแดน

๔.๒ ปรับปรุงกลไกและพัฒนาศักยภาพการตรวจคนเข้าเมือง

๔.๓ ส่งเสริมการใช้มิติทางสังคมและวัฒนธรรม ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีทุกระดับกับประเทศเพื่อนบ้าน

๔.๔ จัดระเบียบการพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจ และการเป็นประตูเชื่อมโยงการค้า ที่มีความสมดุลทั้งในมิติเศรษฐกิจและสังคมกับมิติความมั่นคง

นโยบายที่ ๕ สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

๕.๑ พัฒนาระบบ กลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ

๕.๒ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้ายทุกรูปแบบ

๕.๓ เสริมสร้างและพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ

๕.๔ เสริมสร้างจิตสำนึก ความตระหนัก ของภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม

นโยบายที่ ๖ ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

๖.๑ พัฒนาศักยภาพความมั่นคงแห่งชาติทางทะเล

๖.๒ คุ้มครองการใช้ประโยชน์จากทะเล

๖.๓ สร้างความสงบเรียบร้อยและส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากทะเล

๖.๔ สร้างความสมดุลและยั่งยืนของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางทะเล

๖.๕ พัฒนาศักยภาพมนุษย์ องค์ความรู้ และความตระหนักรู้ความสำคัญของทะเล

๖.๖ พัฒนาการบริหารจัดการผลประโยชน์ของชาติทางทะเลขององค์กรของรัฐ

นโยบายที่ ๗ จัดระบบ ป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

๗.๑ กำหนดนโยบายต่อผู้หลบหนีเข้าเมือง

๗.๒ แก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ตกค้างและยังไม่สามารถส่งกลับประเทศต้น

๗.๓ จัดระเบียบการจ้างแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง โดยคำนึงถึงการรักษาผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับการรักษาความมั่นคงของชาติ

๗.๔ ปรับปรุงกลไกและพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการเพื่อจัดระเบียบการเข้าเมือง

๗.๕ พัฒนาระบบฐานข้อมูลคนเข้าเมืองและผู้หลบหนีเข้าเมืองให้มีความทันสมัย เป็นปัจจุบัน สามารถเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ ๘ เสริมสร้างความเข้มแข็ง และภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

๘.๑ ปกป้องความมั่นคงของชาติจากภัยยาเสพติด

๘.๓ เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน

๘.๔ ผนึกกำลังทุกภาคส่วนให้พร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคง โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการพัฒนาการป้องกันและแก้ปัญหา โดยเฉพาะการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติในระดับพื้นที่ให้มีภูมิคุ้มกัน มีความพร้อมเผชิญปัญหาและภัยคุกคามความมั่นคง และสามารถผนึกกำลังประชาชน หรือกลุ่มพลังมวลชน เพื่อสนับสนุนภาครัฐในการรักษาความมั่นคงของประเทศในสถานการณ์ต่างๆ ตลอดจนการ การส่งเสริมมิติวัฒนธรรม และภูมิปัญญาชุมชน/ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง

นโยบายที่ ๙ เสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และไซเบอร์

๙.๑ ปกป้อง ป้องกัน ภัยคุกคามด้านไซเบอร์ สงครามไซเบอร์ และเสริมสร้างความปลอดภัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการบูรณาการการจัดการความมั่นคงทางไซเบอร์ระหว่างหน่วยงานภาครัฐ การประสานความร่วมมือและเสริมสร้างเครือข่ายกับภาคเอกชน ภาควิชาการ บุคลากร องค์กร และผู้เชี่ยวชาญทางด้านการรักษา ความมั่นคงทางไซเบอร์ การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ การเฝ้าระวังและการพัฒนาระบบป้องกัน การโจมตีระบบสารสนเทศ การพัฒนาความพร้อมต่อสงครามไซเบอร์ การปกป้องโครงสร้างพื้นฐานสำคัญด้านสารสนเทศของประเทศ การกู้คืนข้อมูล ระบบ/เครือข่าย และการพัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัยในทุกด้าน

๙.๒ พัฒนาการบังคับใช้กฎหมาย

๙.๓ พัฒนาศักยภาพทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

นโยบายที่ ๑๐ รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๐.๑ พัฒนาระบบการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน ระหว่างการอนุรักษ์และการพัฒนา

๑๐.๒ เสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และท้องถิ่นในการบริหารจัดการ การตรวจสอบ และการเฝ้าระวังการแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยมิชอบ

๑๐.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพการจัดการสิ่งแวดล้อม

๑๐.๔ ส่งเสริมการรวมตัวในระดับภูมิภาคอาเซียนเพื่อเป็นภาคีด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

นโยบายที่ ๑๑ เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร

๑๑.๑ เพิ่มศักยภาพการบริหารจัดการพลังงานทั้งระบบ

๑๑.๒ พัฒนาองค์ความรู้และแสวงหาแหล่งพลังงานทางเลือกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

๑๑.๓ สร้างความตระหนักให้ทุกภาคส่วนสนับสนุนอย่างจริงจังในการดำเนินการตามกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย

๑๑.๔ ฟื้นฟูภาคเกษตรกรรมอันเป็นรากฐานความมั่นคงทางอาหารของไทย

นโยบายที่ ๑๒ พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

๑๒.๑ พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ให้ประสานสอดคล้องระหว่างแผนระดับชาติ ระดับจังหวัด ระดับท้องถิ่น และระดับชุมชน

๑๒.๒ จัดให้มีระบบสั่งการที่มีเอกภาพ

๑๒.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการเตรียมพร้อมเผชิญภัยพิบัติ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภัยในเชิงรุก ทั้งในระดับท้องถิ่น และในระดับชาติ

๑๒.๔ พัฒนาและสนับสนุนการมีระบบฐานข้อมูลเฝ้าระวังและเตรียมพร้อมด้านภัยพิบัติที่ทันสมัย พร้อมระบบสำรอง ที่สามารถเฝ้าต่อการเตือนภัยล่วงหน้าอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

นโยบายที่ ๑๓ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

๑๓.๑ เสริมสร้างและพัฒนากองทัพให้มีโครงสร้างกำลังกองทัพ และยุทธโศปกรณ์ที่เหมาะสม ทันสมัย

๑๓.๒ เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของชาติด้วยการฝึกกำลังจากทุกภาคส่วนในการป้องกันประเทศ และให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทัพตั้งแต่ในภาวะปกติ

๑๓.๓ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี และความร่วมมือในทุกระดับกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้าน

๑๓.๔ พัฒนา และนำศักยภาพของกองทัพในยามปกติเข้ามาสนับสนุนภารกิจนอกเหนือจากสงคราม

นโยบายที่ ๑๔ พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ

๑๔.๑ ดำเนินงานข่าวกรองที่มีคุณภาพและแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ

๑๔.๒ เสริมสร้างความร่วมมืออย่างเป็นทางการเป็นเอกภาพในประชาคมข่าวกรอง และหน่วยงานภาครัฐ รวมทั้ง หน่วยงานข่าวกรองต่างประเทศ และมีเครือข่ายด้านข้อมูลข่าวสารกับภาคเอกชนและประชาชน

๑๔.๓ เสริมสร้างและพัฒนาขีดความสามารถของระบบงานข่าวกรองอย่างต่อเนื่อง

นโยบายที่ ๑๕ เสริมสร้างคุณภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

๑๕.๑ เสริมสร้างความไว้วางใจและป้องกันความขัดแย้งกับประเทศเพื่อนบ้าน

๑๕.๒ ส่งเสริมบรรยากาศที่นำไปสู่การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนและเส้นเขตแดนทางทะเลกับประเทศเพื่อนบ้านให้บรรลุผล

๑๕.๓ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวัฒนธรรม และความเป็นจริงทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาค โดยเน้นที่ความเชื่อมโยงใกล้ชิดกันในมิติทางวัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันมาอย่างยาวนาน

๑๕.๔ ส่งเสริมให้อาเซียนมีเอกภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับมหาอำนาจ

๑๕.๕ สนับสนุนให้ประเทศสมาชิกอาเซียนร่วมมือกันอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่

๑๕.๖ ดำเนินการอย่างสมดุลในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการที่อาเซียนเป็นองค์กรที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดมากขึ้น

๑๕.๗ เสริมสร้างความพร้อมของประเทศในการจัดตั้งประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน

๑๕.๘ รักษาคุณภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศ โดยมีจุดยืน และท่าทีที่เหมาะสม

๑๕.๙ เสริมสร้างปัจจัยที่เกื้อหนุน และสร้างสภาวะแวดล้อมที่ลดความหวาดระแวง ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความไว้วางใจ

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสู่การปฏิบัติ

๑. พัฒนาระบบ กลไก กฎหมาย กฎ ระเบียบ และการบริหารจัดการนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ โดยการปรับปรุงกลไกรับผิดชอบให้มีความพร้อมต่อการดำเนินงาน การทบทวน กฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่งที่เกี่ยวข้อง การพัฒนาระบบแผนและระบบงบประมาณ ตลอดจนพัฒนาฐานข้อมูลด้านความมั่นคงให้เกื้อหนุนต่อการขับเคลื่อนนโยบาย การกำหนดหน่วยรับผิดชอบอย่างชัดเจน การกำหนดประเด็นมุ่งเน้นที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนนโยบายและการจัดทำยุทธศาสตร์ที่สำคัญเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนดไว้ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการในรูปแบบที่เหมาะสม

๒. สร้างความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนการบริหารราชการแผ่นดิน แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ยุทธศาสตร์การจั้ดสรรงบประมาณ ยุทธศาสตร์และแผนที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ทั้งการบูรณาการสาระสำคัญและกรอบการจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถจัดทำแผนงาน โครงการ และงบประมาณรองรับการดำเนินการได้อย่างสอดคล้อง รวมถึงเชื่อมโยงนโยบายความมั่นคงแห่งชาติกับยุทธศาสตร์ความมั่นคงเฉพาะเรื่อง และนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแผนระดับชาติ ที่มีอยู่ให้เกื้อหนุนต่อกัน

๓. พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลในระดับนโยบายอย่างต่อเนื่อง โดย สมช. เป็นหน่วยรับผิดชอบในการกำกับ อำนวยการ ติดตามและประสานเชิงนโยบายเพื่อให้มีการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และให้มีกลไกติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงานและการประเมินผลสำเร็จและผลกระทบ รวมถึงการกำหนดดัชนีชี้วัดที่สำคัญ และมีการตรวจสอบประเมินสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ฯ เพื่อนำไปสู่การทบทวน ปรับปรุงและพัฒนานโยบายหรือแนวทางดำเนินการ ให้ทันและตอบสนองต่อสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ

๔. เสริมสร้างบทบาทภาคีความมั่นคง รวมถึงภาคีนอกภาครัฐสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ โดยการประสานความร่วมมือและพัฒนาระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายประชาคมความมั่นคงให้ครอบคลุมหน่วยงานและองค์กรนอกภาครัฐทั้งในและต่างประเทศอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับบริบท ความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งให้ความสำคัญการเชื่อมโยงเครือข่ายภาคีนอกภาครัฐในทุกกระดับ โดยเฉพาะ การส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงมากขึ้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

๑. รัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุนการดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติอย่างต่อเนื่อง โดยให้การสนับสนุนทรัพยากรแก่กระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องในการดำเนินภารกิจที่สอดคล้องกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจนสนับสนุนการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามนโยบายโดยเร็ว เหมาะสมกับสถานการณ์

๒. กระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมความพร้อมในการดำเนินนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ในการกำหนดจุดประสานหรือผู้รับผิดชอบงานด้านความมั่นคงทั้งในระดับบริหารและระดับปฏิบัติงานอย่างชัดเจน รวมทั้งจัดทำแผนงาน โครงการดำเนินภารกิจที่สอดคล้องกับนโยบาย มาตรการ และแนวทางปฏิบัติด้านความมั่นคง มีงบประมาณสนับสนุนการนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยจัดระบบการบูรณาการการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติราชการระยะ ๔ ปี และแผนประจำปีของส่วนราชการ

๓. ภาคประชาสังคม ยอมรับและให้การสนับสนุน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป โดยที่ปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับความมั่นคงในชีวิตของประชาชน ความมั่นคงของมนุษย์ และความมั่นคงรูปแบบใหม่ จึงจำเป็นต้องได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากเครือข่ายประชาคมความมั่นคงให้กว้างขวาง และต้องเปิดโอกาสให้ภาคส่วนอื่นๆ ได้แก่ ภาควิชาการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิดเป็นส่วนเสริมเครือข่ายในการขยายผลกรอบนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

แผนงานรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ประจำปี ๒๕๕๘ – ๒๕๖๐

ปัจจุบัน ประเทศยังเผชิญกับภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ ที่มีความสลับซับซ้อน และมีความรุนแรงมากขึ้น รวมถึง มีความขัดแย้ง และความแตกแยกทางความคิดของคนภายในสังคมที่เกิดจากสถานการณ์ด้านการเมือง รวมทั้งสภาพแวดล้อมของปัญหาความมั่นคงที่เกิดจากผลกระทบและการขยายตัวของปัญหาจากกลุ่มประเทศภายในภูมิภาค ดังนั้น การกำหนดความเร่งด่วน และระดับความสำคัญของปัญหาภัยคุกคามด้านความมั่นคงจึงกระทำเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ในการแก้ไขปัญหาตามลำดับ คือ

๑. การแก้ไขปัญหาการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. การแก้ไขปัญหายาเสพติด
๓. การแก้ไขปัญหาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง
๔. การแก้ไขปัญหาการบุกรุกทำลายป่าไม้และทรัพยากรธรรมชาติ

๕. การแก้ไขปัญหาคารก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ และภัยพิบัติทางธรรมชาติร้ายแรง และ

๖. ปัญหาความขัดแย้งทางสังคม

เจตนารมณ์ นโยบาย และกรอบแนวความคิดของผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ต้องการให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน เป็นองค์กรในการนำนโยบายด้านความมั่นคงของรัฐไปสู่การปฏิบัติด้วยการบูรณาการ อำนาจการ ประสานงาน สนับสนุนและเสริมการปฏิบัติของหน่วยงานของรัฐ ในการรักษาความมั่นคง ทั้งในภาวะปกติและไม่ปกติ ดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนและนโยบายความมั่นคงแห่งรัฐ ด้วยการเสริมสร้างให้ประชาชนตระหนักในหน้าที่ที่ต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การป้องกันและแก้ไขปัญหาการบุกรุกป่าไม้ และทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ ให้ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องคำนึงถึงปัจจัย สภาวะแวดล้อมที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักรในภาพรวม

การขับเคลื่อนการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ โดยให้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค เพิ่มระดับในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด ให้ความร่วมมือกับทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง โดยผลลัพธ์สุดท้ายที่ต้องการคือ ให้ประเทศเกิดความมั่นคงอย่างยั่งยืนภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

กลยุทธ์ ผนึกกำลังเจ้าหน้าที่รัฐ ทั้งพลเรือน ตำรวจ ทหาร และประชาชนทุกหมู่เหล่า เข้ามารับบูรณาการพันธกิจด้านความมั่นคง ดังนี้-

กลยุทธ์ที่ ๑ : การแก้ปัญหาด้านยาเสพติด ดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดพร้อมทั้งจัดตั้งหน่วยรับผิดชอบในกลุ่มพื้นที่ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันสร้างกิจกรรม และให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์พระราชทาน โดยจัดตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็งเอาชนะยาเสพติด และการสร้างเครือข่ายมวลชนจากกลุ่มผู้นำหมู่บ้านรวมทั้ง ให้ทุกภาคส่วนได้ให้ความร่วมมือและดำเนินการตามที่ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีคำสั่ง หรือประกาศในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

กลยุทธ์ที่ ๒ : ด้านผู้หลบหนีเข้าเมือง ดำเนินการตามยุทธศาสตร์แก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ทั้งระบบ พ.ศ.๒๕๕๕ รวมทั้งจัดตั้งศูนย์ประสานงานแก้ปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง ระดับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๑ - ๔ ให้สามารถสนับสนุนการเชื่อมโยงข้อมูลกับศูนย์สารสนเทศผู้หลบหนีเข้าเมือง ศูนย์สารสนเทศแรงงานต่างด้าว ศูนย์สารสนเทศข้อมูลสุขภาพแรงงานต่างด้าว และศูนย์สารสนเทศคนเข้าเมือง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นปัจจุบัน จัดเตรียมแผนงานการบูรณาการกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับผลกระทบจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน

กลยุทธ์ที่ ๓ : ด้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ มุ่งเน้นการสร้างเครือข่าย สังคม-ประชาชน ด้วยการสร้างเครือข่ายด้านการข่าว การบูรณาการหน่วยงานด้านการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อติดตาม รวบรวม ตรวจสอบ มุ่งเน้นการค้นหา บุคคล/กลุ่ม หรือ องค์กรการก่อการร้ายต่าง ๆ ที่เคลื่อนไหวในประเทศ และประเมินสถานการณ์ด้านการก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติอย่างต่อเนื่อง เตรียมความพร้อมในการต่อต้านภัยคุกคามด้วยการจัดทำ แผนการบูรณาการและประสานงาน กำหนดมาตรการป้องกัน การใช้สื่อสารมวลชนและระบบ สารสนเทศเป็นเครื่องมือการฝึกอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจตระหนักถึงภัยคุกคามด้านการก่อ การร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ทำให้เกิดการยับยั้ง ยั้งทำ เป็นการปลูกฝังเข้าสู่จิตสำนึก ของ เป้าหมายที่ต้องการนำไปสู่การสร้างความต้องการที่จะมีส่วนร่วม

กลยุทธ์ที่ ๔ : ด้านความมั่นคงพิเศษ ได้แก่ การป้องกัน และแก้ไขปัญหาการบุกรุก ทำลายป่าไม้ และทรัพยากรธรรมชาติให้มีความสำคัญกับการปลูกจิตสำนึกต่อกลุ่มเป้าหมายทุก ภาคส่วน ขับเคลื่อนการทวงคืนผืนป่าด้วยการปฏิบัติการข่าวสาร บูรณาการหน่วยงานที่รับผิดชอบ

กลยุทธ์ที่ ๕ : ด้านการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังคงยึดมั่น ในแนวทางสันติวิธี และการเมืองนำการทหาร น้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงาน กำหนด ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความมั่นคง โดยนำวัตถุประสงค์ของนโยบายการบริหารและการพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแกนในการบูรณาการ ประกอบด้วย ๓ กลยุทธ์ ได้แก่

กลยุทธ์ที่ ๑ : การรักษาความปลอดภัย ด้วยการกำหนดมาตรการทั้งเชิง รุกและ เชิงรับในการรักษาความปลอดภัย และป้องกันภัยแทรกซ้อน

กลยุทธ์ที่ ๒ : การพัฒนาศักยภาพงานบริหารจัดการ เพื่อให้ตอบสนอง ต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การอำนวยความสะดวกและเสริมสร้างการดำเนินการด้านสิทธิ มนุษยชน

กลยุทธ์ที่ ๓ : การต่อสู้ทางความคิด โดยสร้างพื้นฐานความไว้วางใจ และความเข้าใจอันดีต่อกัน เพื่อพัฒนาไปสู่การเจรจาทางสันติภาพ

กลยุทธ์ที่ ๖ : ด้านการสนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริฯ แก้ไข/ลดปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยการบูรณาการ สนับสนุนและ นำองค์ความรู้จากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ และหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขยาย ผลเผยแพร่สู่ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ในพื้นที่ความมั่นคง เพื่อดำเนินการ ในกิจกรรมปกป้อง เทิดทูน และส่งเสริมความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

กลยุทธ์ที่ ๗ : ด้านการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคงของชาติ โดยการให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความมั่นคงแบบองค์รวมที่ครอบคลุมมิติด้านเศรษฐกิจสังคม การป้องกันประเทศ และการบริหารจัดการที่เป็นเอกภาพใช้กระบวนการพัฒนาทางเศรษฐกิจสังคมและการป้องกันประเทศเข้ามาดำเนินงานร่วมกันทั้งในระดับกระทรวง/กรม ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ ๘ : ด้านการดำเนินการภาคประชาชนเพื่อความมั่นคงของชาติ ให้ส่งเสริมหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การให้ความสำคัญกับสถาบันหลักของชาติ การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การเร่งปลูกฝังอุดมการณ์ สร้างจิตสำนึก ค่านิยมที่ถูกต้อง ให้แก่ประชาชนทุกภาคส่วน

กลยุทธ์ที่ ๙ : ด้านการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยยึดถือนโยบายและสั่งการของรัฐบาล, มติ ครม., สมช. และ ผอ.รมน. เป็นสำคัญซึ่งมีการดำเนินการที่สำคัญ ประกอบด้วย

๑. การเตรียมความพร้อม ด้วยการพัฒนาใน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านการจัดทำฐานข้อมูลและสถิติ และด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

๒. การบูรณาการความร่วมมือกับส่วนราชการ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในระดับนโยบายระดับส่วนกลาง และระดับพื้นที่ในการดำเนินการเพื่อรองรับผลกระทบที่เชื่อมโยงมาจากการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

๓. การบริหารจัดการด้วยการติดตามสถานการณ์และวิเคราะห์แนวโน้มผลกระทบที่มีความเชื่อมโยงจากการจัดตั้งประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในภาพรวมและภัยคุกคามเฉพาะด้านเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหา (ยาเสพติด, การเข้าเมืองผิดกฎหมายและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ) โดยเพิ่มการวิเคราะห์ในเชิงลึก และวิเคราะห์แนวโน้มปัญหาเฉพาะด้าน เพื่อชี้ประเด็นผลกระทบที่เกิดขึ้นในภาพรวมและเฉพาะพื้นที่ และดำเนินการวางแผนบูรณาการประสานงานจัดทำแผนรองรับผลกระทบจากการจัดตั้งประชาคมอาเซียน และจัดทำแผนและแนวทางแก้ไขปัญหาภัยคุกคามเฉพาะด้าน เพื่อเสนอให้ ผอ.รมน./คณะกรรมการฯ ที่รับผิดชอบภัยคุกคามดังกล่าวต่อไป รวมทั้งดำเนินการใช้มวลชน ตลอดจนเครื่องมืออื่นของ กอ.รมน. ในการร่วมป้องกัน และแก้ไขปัญหา

มาตรการการดำเนินงานตามแผนงาน โดยกำหนดมาตรการสนับสนุนกลยุทธ์

๖ มาตรการ ดังนี้.-

มาตรการที่ ๑ การบริหารจัดการและการประเมินผลจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยทุกระดับ และความสำเร็จของแผนงาน/โครงการ ตามระยะเวลาสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ได้มาตรฐานและเป็นรูปธรรม รวมทั้งปรับแผนหรือระบบการดำเนินการให้สอดคล้องกับผลการประเมินตามพื้นที่รับผิดชอบ

มาตรการที่ ๒ การข่าวกรอง และต่อต้านข่าวกรอง

๑. วางแผน อำนาจการ บูรณาการ ประสานงาน กำกับดูแลงานข่าว และการดำเนินการ ทั้งปวงที่เกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย และการต่อต้านข่าวกรองกับส่วนราชการต่างๆ
๒. วางแผนและดำเนินกรรมวิธีในวงรอบข่าวกรองอย่างเป็นระบบแบบแผน
๓. จัดตั้งข่าวยานข่าวในการเฝ้าตรวจ รายงานและแจ้งเตือนให้ครอบคลุมพื้นที่ รวมทั้ง มีการเจาะลึกเป้าหมายเป็นการเฉพาะ
๔. กำหนดให้มีการประสานงานกับหน่วยในประชาคมข่าวกรองอย่างต่อเนื่อง
๕. จัดทำและปรับปรุงฐานข้อมูลด้านการข่าวให้ทันสมัย
๖. ดำเนินการจัดทำประมวลการภัยคุกคามด้านความมั่นคงภายในราชอาณาจักรของ แต่ละกลยุทธ์ และประเมินระดับความรุนแรงอย่างเป็นรูปธรรม

มาตรการที่ ๓ การจัดระเบียบชุมชนและการสร้างพลังประชาชน

๑. จัดระเบียบชุมชนและจัดตั้งพลังประชาชนให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ทั่วทั้งประเทศ อย่างเป็นระบบ ภายใต้การเสริมสร้าง “ครอบครัวเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง สังคมเข้มแข็ง ประเทศเข้มแข็ง”
๒. ให้ความรู้ความเข้าใจมวลชนทุกกลุ่มและทุกประเภท ผ่านการจัดการฝึกอบรมตาม หลักสูตรศึกษาอบรม เพื่อความมั่นคงของชาติให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่เกิดปัญหาโดยเน้นย้ำในเรื่อง “อุดมการณ์ความรักชาติ หรืออุดมการณ์มวลชน ภัยคุกคามด้านความมั่นคงและภารกิจของมวลชน กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายใน”
๓. ดำรงรักษาสถานภาพ และพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับมวลชนทุกกลุ่ม และ ทุกประเภทอย่างต่อเนื่อง

มาตรการที่ ๔ การปฏิบัติการข่าวสาร

๑. บูรณาการองค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งระดับส่วนกลาง ระดับภาค และ ระดับจังหวัด ในการใช้เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก
๒. วางแผน อำนาจการ ประสานงาน กำกับดูแล และ เสริมการปฏิบัติการข่าวสารตาม ประเด็นปัญหาภัยคุกคามแต่ละกลยุทธ์ที่เกิดขึ้นภายในประเทศต่อกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับ สถานการณ์ในพื้นที่รับผิดชอบ

มาตรการที่ ๕ การป้องกันและแก้ไขปัญหาคความมั่นคงระดับพื้นที่

๑. จัดระเบียบและแบ่งมอบพื้นที่รับผิดชอบในการควบคุมพื้นที่ให้เหมาะสมกับ หน่วยงานและสถานการณ์ภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่

๒. รวบรวมติดตาม ตรวจสอบข้อมูล และประเมินสถานการณ์ โดยจัดทำเป็นระบบฐานข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ ทั้งในด้านความมั่นคงและข้อมูลทั่วไป

๓. เสริมสร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจ และความสัมพันธ์อันดี ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับประชาชน ผู้นำชุมชน และกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ

๔. การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อสร้างสภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัยและประชาชน

๕. วางแผน ควบคุมพื้นที่ และแก้ไขปัญหาหรือระงับเหตุการณ์ในขั้นต้นเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยคุกคามที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในพื้นที่รับผิดชอบ เพื่อมิให้สถานการณ์ขยายวงกว้างออกไป

มาตรการที่ ๖ การเตรียมความพร้อมสำหรับเผชิญสถานการณ์เร่งด่วน

๑. ติดตาม วิเคราะห์ ประเมินสถานการณ์ และรายงานให้หน่วยเหนือทราบอย่างต่อเนื่องในห้วงเวลา

๒. บูรณาการร่วมกับทุกส่วนราชการในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน และกำหนดบทบาท

ยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๖๑)

ในอดีตที่ผ่านมา สภาความมั่นคงแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๑๗ และล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบให้มีแผนยุทธศาสตร์การเตรียมพร้อมแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๖๑) ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากสถานการณ์ และความมั่นคงภายในประเทศและต่างประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทย ต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับระบบการเตรียมพร้อมของประเทศ ในการเผชิญกับสถานการณ์และภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสมในแต่ละห้วงเวลาโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ทุกส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแผนรองรับ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตลอดจนภัยธรรมชาติต่างๆ รวมทั้งมีส่วนร่วมกันในการประสานแผนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม พร้อมเกื้อหนุนกันในการฝึกซ้อมเพื่อเตรียมพร้อมรับภัยพิบัติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

นโยบายพัฒนาระบบการเตรียมความพร้อมของชาติ

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในการจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน อันเกิดจากภัยด้านสาธารณภัย และภัยด้านความมั่นคงให้ได้อย่างทันท่วงทีและมีประสิทธิภาพ โดยที่ผ่านมามีกำหนดให้มีแผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ ในการเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร และมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยเฉพาะ เพื่อรองรับ

สถานการณ์อันเกิดจากการสู้รบและภัยสงครามเป็นสำคัญ เพื่อให้สามารถรักษาความอยู่รอดปลอดภัยของประชาชนในประเทศ ความต่อเนื่องในการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนการป้องกันประเทศ

ปัจจุบันสถานการณ์ด้านสาธารณสุขและภัยด้านความมั่นคงได้เปลี่ยนแปลงไปโดยมีความหลากหลายและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งมีระดับความรุนแรงเกินที่หน่วยงานเพียงหน่วยเดียวจะมีขีดความสามารถในการป้องกันและบรรเทาภัยที่เกิดขึ้นได้ ประกอบกับการดำเนินงานแผนเตรียมความพร้อมแห่งชาติในปัจจุบันมีข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นให้มีประสิทธิภาพได้ เช่น การขาดระบบในการแจ้งเตือนภัย การขาดการกำหนดการบัญชาการเหตุการณ์ที่มีเอกภาพ การขาดความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และการขาดการฝึกซ้อมของหน่วยงานรองรับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา ตั้งแต่ในภาวะปกติจนถึงขั้นสถานการณ์ฉุกเฉิน เป็นต้น ทำให้การบริหารจัดการในสถานการณ์ฉุกเฉินไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพ

นโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เป็นกรอบการกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางมาตรการแผนปฏิบัติการ เพื่อให้การบริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยทุกภาคส่วนต้องผนึกกำลังตั้งแต่ในภาวะปกติด้วยการจัดเตรียมระบบการป้องกันบรรเทาภัย รวมทั้งการฟื้นฟูภายหลังสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งนโยบายการเตรียมความพร้อมแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน อันเกิดจากสาธารณสุขตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และได้ให้ความสำคัญกับแผนป้องกันประเทศในสถานการณ์ฉุกเฉิน อันเกิดจากการสู้รบและการสงครามตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันประเทศ เป็นแผนงานหลักในการดำเนินงานของนโยบายการเตรียมความพร้อมแห่งชาติรวมถึงให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานเพื่อเป็นแผนรองรับการดำเนินงานในแต่ละประเภทของภัยที่เกิดขึ้น

นิยามศัพท์

การเตรียมความพร้อมแห่งชาติ หมายถึง การเตรียมการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และภาคประชาชน ตั้งแต่ในภาวะปกติ เพื่อให้พร้อมที่จะป้องกัน บรรเทา และระงับสาธารณสุข ภัยด้านความมั่นคง ในสถานการณ์ฉุกเฉิน

สถานการณ์ฉุกเฉิน หมายถึง สถานการณ์อันกระทบหรืออาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรืออาจทำให้ประเทศหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของประเทศตกอยู่ในภาวะคับขันหรือสถานการณ์ การกระทำอันใดตามกฎหมาย ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน

สาธารณภัย หมายถึง ภัยอันมีมาเป็นสาธารณะ ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ หรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือรัฐ ตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน

ภัยด้านความมั่นคง หมายถึง ภัยที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ เช่น ภัยจากการก่อวินาศกรรม ภัยจากการก่อการร้าย ภัยจากทุ่นระเบิด/กับระเบิด ภัยทางอากาศ การก่อการจลาจล ภัยจากการสู้รบ และภัยจากการสงคราม เป็นต้น ตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันประเทศ และกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันฝ่ายพลเรือน

วัตถุประสงค์

ให้ทุกภาคส่วนมีการเตรียมความพร้อม เพื่อเตรียมเผชิญกับสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉิน ตั้งแต่ในภาวะปกติ ตลอดจนให้มีการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันทั่วถึง ในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

นโยบาย

๑. ทุกภาคส่วนได้มีการเตรียมความพร้อมในการป้องกันภัย การบรรเทาภัยการระงับภัย และการฟื้นฟูภายหลังจากการเกิดภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นให้ประสานสอดคล้องและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

๒. หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และภาคประชาชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติและแผนป้องกันประเทศ

๓. หน่วยงานได้ยึดถือสำหรับจัดทำแผนรองรับในการป้องกันภัย การบรรเทาภัยการระงับภัย และการฟื้นฟูภายหลังจากเกิดสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นประสานสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ

๔. การบริหารจัดการในการเตรียมพร้อมทั้งระบบมีเอกภาพ ประสิทธิภาพ และทันทั่วถึง ในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

แนวทางปฏิบัติ

๑. การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร ให้ทุกภาคส่วนมีการเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรตั้งแต่ในภาวะปกติ เพื่อให้มีความพร้อมในการป้องกันและเผชิญสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้น โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนี้-

๑.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำฐานข้อมูล ตรวจสอบ และระบุประเภทของทรัพยากรที่มีอยู่ และต้องการขอรับการสนับสนุน รวมทั้งประสานและแลกเปลี่ยนข้อมูลหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ ทั้งทางวิชาการ เทคนิค ความรู้ ทักษะ ผู้เชี่ยวชาญและการฝึกอบรม ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคงและสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น ตั้งแต่ในภาวะปกติ

๑.๒ ให้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลการเตรียมพร้อมด้านทรัพยากร หรือปัจจัยต่าง ๆ ให้มีความทันสมัย และเชื่อมต่อฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัย กระทรวงกลาโหม ศูนย์ระดมสรรพกำลัง ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้ายสากล ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม ศูนย์ปฏิบัติการเตือนภัยทางธรรมชาติ ศูนย์ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อประเทศชาติ และศูนย์บริหารวิกฤติการณ์ระดับชาติ เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการประสานงานปฏิบัติและสนับสนุนการดำเนินงานระหว่างกัน

๑.๓ ให้มีการประเมินสถานการณ์ล่วงหน้าและนำข้อมูล ข่าวสาร มาวิเคราะห์และดำเนินกรรมวิธีด้านข่าวกรอง เพื่อป้องกันและลดผลกระทบอันเกิดจากสาธารณภัยภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้น

๑.๔ ให้มีการจัดระบบการสื่อสารและโทรคมนาคมทั้งระบบหลัก และระบบสำรองให้สามารถใช้งานได้ในทุกสถานการณ์

๑.๕ ให้มีหน่วยงาน ศูนย์กลาง จัดการด้านข่าวสาร เพื่อติดตามและให้ข้อมูล ความรู้ความเข้าใจ ในสถานการณ์ฉุกเฉินอย่างถูกต้อง โดยประชาสัมพันธ์ให้แก่หน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ สนับสนุน และให้ความช่วยเหลือการดำเนินการตามนโยบายการเตรียมความพร้อมแห่งชาติ

๒. การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ให้หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และภาคประชาชนมีส่วนร่วมและสนับสนุนแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ และแผนป้องกันประเทศโดยกำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

๒.๑ ให้มีการจัดทำระบบแจ้งเตือนภัย ระบบการอพยพประชาชนระบบกู้ภัย ระบบการให้ความช่วยเหลือ ระบบการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของผู้ประสบภัย และระบบการจัดส่งความช่วยเหลือ และดำเนินการด้านต่าง ๆ แก่ผู้ประสบภัย

๒.๒ ให้มีการส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างจิตสำนึก และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยจัดให้มีหลักสูตรการเรียนการสอน การฝึกอบรม การรณรงค์ และการประชาสัมพันธ์ สถานศึกษา และชุมชนเกี่ยวกับการแจ้งเตือนภัย การป้องกันภัยและแนวทางการปฏิบัติ เมื่อเกิดภัยในแต่ละกรณี

๒.๓ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และภาคประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเตรียมความพร้อมเพื่อการป้องกันภัย การบรรเทาภัย การระงับภัย และการฟื้นฟูภายหลังการเกิดสาธารณภัยภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉิน

๓. การจัดทำแผนงาน ให้หน่วยงานจัดทำแผนรองรับในการป้องกันภัย การบรรเทาภัย การระงับภัยและการฟื้นฟูภายหลังการเกิดภัยจากสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคง และสถานการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นให้ประสานสอดคล้องและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติดังนี้

๓.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนเพื่อรองรับการดำเนินการตามนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ ตั้งแต่ในภาวะปกติ ให้ประสานสอดคล้อง และเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

๓.๒ ให้จังหวัดกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เกี่ยวกับด้านการป้องกันภัยการบรรเทาภัย การระงับภัย และการฟื้นฟูภายหลังเกิดสาธารณภัย ภัยด้านความมั่นคงในยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

๔. การบริหารจัดการ ให้การบริหารจัดการตามนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทันท่วงที โดยกำหนดแนวทางปฏิบัติดังนี้

๔.๑ ให้นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรี มอบหมาย เป็น ผู้บัญชาการเหตุการณ์ เมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉิน

๔.๒ ให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ ร่วมกับ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อำนวยการบริหารจัดการการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

๔.๓ ในกรณีการเตรียมพร้อม เพื่อเผชิญกับภัยอันเกิดจากสาธารณภัย ให้ยึดถือแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ เป็นแผนหลักในการดำเนินการ ขันเตรียมการในภาวะปกติ ขันปฏิบัติการเมื่อเกิดเหตุ และขันการฟื้นฟูหลังเกิดเหตุ โดยกระทรวงมหาดไทย เป็นองค์กรรับผิดชอบหลัก ดำเนินการเตรียมพร้อมแห่งชาติ และให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดแผนตามแต่ละประเภทของภัยเพื่อรองรับแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติ

๔.๔ ในกรณีการเตรียมพร้อมเพื่อเผชิญกับภาวะของการสู้รบ และ ภาวะสงครามที่ฝ่ายทหารจำเป็นต้องควบคุมสถานการณ์ ให้ยึดถือแผนป้องกันประเทศเป็นแผนหลักในการดำเนินการ และแผนป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนแห่งชาติสนับสนุนการดำเนินการ โดยกระทรวงกลาโหมเป็นองค์กรรับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

๔.๕ ในกรณีเกิดภัยจากการก่อการร้าย ให้ดำเนินการตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย โดยสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ เป็นองค์กรรับผิดชอบร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

๔.๖ ให้มีระบบการบริหารนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติอย่างมีเอกภาพ ประสิทธิภาพ และทันเหตุการณ์ โดยให้มีส่วนงานและผู้รับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานทั้งในระดับ กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

๔.๗ ให้หน่วยงานและทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมแผนอย่างสม่ำเสมอทั้งภายในหน่วยงาน และระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้เกิดการประสานและบูรณาการแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม เป็นหน่วยงานหลักประสานการบูรณาการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการ กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามห้วงเวลาที่เหมาะสม

๔.๘ ให้สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงกลาโหม ร่วมกันติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานตามนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

๔.๙ ให้มีการทบทวน ปรับปรุง หรือ พัฒนานโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติตามห้วงเวลาที่เหมาะสม

๔.๑๐ ให้สำนักงบประมาณ จัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามนโยบายการเตรียมพร้อมแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์และนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศต่างๆ ในอาเซียน

รัฐบาลได้มอบหมายให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (สศช.) บูรณาการแนวทางการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศในการร่วมผลักดันให้เกิดการสร้างประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการเตรียมการรองรับผลกระทบ และแผนการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และใช้โอกาสจากความร่วมมือในอาเซียนเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนประกอบกับความตื่นตัวในการรับรู้เรื่องประชาคมอาเซียนที่มากขึ้นในทุกภาคส่วน

การเตรียมความพร้อมและใช้โอกาสจากการรวมตัวทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมการเมือง และความมั่นคงของอาเซียน และการเชื่อมโยงภายในภูมิภาค ทั้งด้าน

โครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ และประชาชน จะเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศยกระดับคุณภาพชีวิต และสวัสดิการของประชาชนที่ดีขึ้น รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง และความมั่นคงในรูปแบบต่างๆ เป็นหลักการสำคัญที่นำมาซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนปี ๒๕๕๘ ภายใต้แนวทางการพัฒนา ๘ ยุทธศาสตร์

วิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งและสนับสนุนคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนอาเซียนร่วมกัน”

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของสินค้า บริการ การค้า และการลงทุน มีเป้าหมายในการพัฒนาศักยภาพภาคการผลิต บริการ การค้าและการลงทุน เพื่อรองรับการเปิดเสรีและใช้โอกาสจากการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการคุ้มครองทางสังคม มีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองทางสังคมและประกันความเสี่ยง มีสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ที่ดี มั่นคงและปลอดภัย

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และโลจิสติกส์ มีเป้าหมายในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีความเชื่อมโยงและมีขีดความสามารถในการรองรับ พร้อมทั้งมีกฎ ระเบียบที่อำนวยความสะดวกทั้งการค้า และการลงทุน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาอาเซียน รวมทั้งทักษะฝีมือ และภาษากลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษาแรงงาน/ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่รัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนากฎหมาย กฎ และระเบียบ มีเป้าหมายในการปรับปรุงกฎหมายกฎ ระเบียบ ที่อำนวยความสะดวกการค้า การลงทุน และสอดคล้องกับพันธกรณีและข้อตกลงต่างๆ

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงความสำคัญของอาเซียน มีเป้าหมายให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของการเป็นประชาคมอาเซียนโดยมีกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ ภาคประชาชนภาคแรงงาน/ผู้ประกอบการ และภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ ๗ การเสริมสร้างความมั่นคง มีเป้าหมายในการสร้างความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคงเพื่อนำไปสู่ภูมิภาคที่มีบรรทัดฐาน เอกภาพ และสันติภาพร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๘ การเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน มีเป้าหมายในการพัฒนาเมืองให้มีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงกับประเทศสมาชิกอาเซียน ทั้งในด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวบริการ การลงทุน และการค้าชายแดน

การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมือง และความมั่นคง ในภูมิภาคเอเชีย – แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum – ARF)

๑. สมาชิกและผู้สังเกตการณ์ในกรอบ ARF มีสมาชิก ๒๖ ประเทศกับ ๑ กลุ่มประเทศ ประกอบด้วย สมาชิกอาเซียน ๑๐ ประเทศ ประเทศคู่เจรจาของอาเซียน (Dialogue Partners) ๕ ประเทศกับอีก ๑ กลุ่มประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี รัสเซีย อินเดีย สหภาพยุโรป ผู้สังเกตการณ์พิเศษของอาเซียน (Special Observer) ๑ ประเทศ ได้แก่ ปาปัวนิวกินี และประเทศอื่นในภูมิภาค ๖ ประเทศ ได้แก่ มองโกเลีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี ปากีสถาน ดิมอร์-เลสเต บังกลาเทศ และศรีลังกา

๒. ARF และ Regional Architecture

๒.๑ ARF เป็นเวที และกลไกที่อาเซียนจัดตั้งขึ้นมาเพื่อมีปฏิสัมพันธ์กับประเทศสำคัญนอกภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ARF เป็นเวทีหลักสำคัญด้านหนึ่งใน regional security architecture และยุทธศาสตร์อาเซียนที่จะคงบทบาทเป็นศูนย์กลาง (centrality) และแรงผลักดันขับเคลื่อน (driving force) ของกระบวนการต่างๆ เพื่อให้เกิดสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค

๒.๒ การดำเนินงานในกรอบ ARF เพื่อนำไปสู่เสถียรภาพในภูมิภาคมี ๓ ลำดับชั้น ได้แก่

๒.๒.๑ มาตรการสร้างความไว้วางใจ (Confidence Building Measures- CBMs)

๒.๒.๒ การทูตเชิงป้องกัน (Preventive Diplomacy- PD) และ

๒.๒.๓ แนวทางแก้ไขปัญหาคัดแย้ง (Approaches to Conflict Resolution)

๒.๓ การดำเนินการตามขั้นที่หนึ่ง (CBMs) ARF มีการประชุมกรอบย่อยต่างๆ ซึ่งปัจจุบันมี ๔ สาขาหลัก ได้แก่

๒.๓.๑ การบรรเทาภัยพิบัติ (Disaster Relief)

๒.๓.๒ การต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ (Counter-Terrorism and Transnational Crime)

๒.๓.๓ ความมั่นคงทางทะเล (Maritime Security) และ

๒.๓.๔ การลดและไม่แพร่ขยายอาวุธ (Non-Proliferation and Disarmament) ประกอบด้วยกิจกรรมสัมมนาและการประชุมเชิงปฏิบัติการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อดังกล่าว เพื่อนำไปสู่ การจัดทำ Standard Operating Procedures หรือ Guidelines ต่อไป

๒.๔ ขณะนี้ ARF อยู่ระหว่างการดำเนินการเข้าสู่ขั้นที่สอง (PD) หลังจากที่แผนงานการทูตเชิงป้องกันได้รับความเห็นชอบในการประชุม ARF ครั้งที่ ๑๘ เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งจะยังคงดำเนินการควบคู่กับ CBMs ในขั้นที่หนึ่ง

นโยบายด้านความมั่นคงของประเทศอินโดนีเซีย^๕

นโยบายความมั่นคงภายในประเทศ ยังเป็นประเด็นหลักในนโยบายด้านความมั่นคงของอินโดนีเซีย โดยเฉพาะการต่อต้านก่อการร้าย ซึ่งรัฐบาลอินโดนีเซียให้ความสำคัญต่อการดำเนินนโยบายลดแนวความคิดนิยมความรุนแรง (de-radicalization) และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแนวคิดของกลุ่มหัวรุนแรงต่อต้านการโฆษณาชวนเชื่อ และส่งเสริมการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและประชาชน โดยมี Indonesia National Counter Terrorism Agency (BNPT) เป็นหน่วยงานกลางในการประสานงาน และในปี ๒๕๕๕ อินโดนีเซีย เปิดศูนย์รักษาสันติภาพและความมั่นคงที่เมือง โบกอร์ เพื่อเป็นศูนย์ศึกษาและฝึกซ้อมในการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การจัดการภัยพิบัติและการต่อต้านการก่อการร้าย รวมทั้งความพยายามในการแก้ไข ร่างพระราชบัญญัติ ข่าวกอง เพื่อให้การดำเนินการป้องกันการก่อการร้ายมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งความพยายามในการป้องกันการสร้างความแตกแยกทางศาสนา โดยได้ประกาศห้ามเผยแพร่และทำกิจกรรมของกลุ่ม Ahmadiyah โดยเฉพาะในชาวตะวันออก ชาวตะวันตก และสุลาเวสี นอกจากนี้ การเคลื่อนไหวของกลุ่ม NII (Islamic State of Indonesia) ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองที่มีแนวคิดจะเปลี่ยนอินโดนีเซียให้เป็นรัฐอิสลาม ได้เพิ่มมากขึ้น โดยกระจายเป็นกลุ่มเล็กๆ ในพื้นที่ต่างๆ อย่างไม่มีแบบแผนและเป้าหมาย มีการขู่วางระเบิดในพื้นที่สำคัญในรูปแบบ Book Bomb ส่งให้ผู้ต่อต้านแนวคิดหัวรุนแรงด้านศาสนา รวมทั้งความพยายามสอดแทรกแนวคิดที่บิดเบือนอิสลามให้แก่เยาวชน โดยเฉพาะที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยชั้นนำ

นโยบายการรักษาความมั่นคงของประเทศญี่ปุ่น^๖

การรักษาความมั่นคงของญี่ปุ่น จากภัยคุกคามทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นความรับผิดชอบของกองกำลังป้องกันตนเอง (Japan Self-Defense Force) กระทรวงป้องกันตนเอง

^๕ นโยบายด้านความมั่นคงของประเทศอินโดนีเซีย, กระทรวงการต่างประเทศ, ๒๕๕๓

^๖ นโยบายด้านความมั่นคงของประเทศญี่ปุ่น, โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ, ๒๕๕๒

ญี่ปุ่น และกองกำลังพันธมิตรญี่ปุ่นกับสหรัฐอเมริกา ตามสนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐอเมริกา เพื่อประกันเสถียรภาพและความมั่นคงของภูมิภาค โดยกองกำลังป้องกันตนเอง กระทรวงป้องกันตนเองญี่ปุ่น มีหน้าที่หลักในการเตรียมกำลังและใช้กำลังในกรอบของรัฐธรรมณูญที่บัญญัติไว้ โดยประกอบด้วย กองกำลังป้องกันตนเองทางบก (Ground Self-Defense Force), กองกำลังป้องกันตนเองทางทะเล (Japan Maritime Self-Defense Force) และกองกำลังป้องกันตนเองทางอากาศ (Japan Air Self-Defense Force) ขึ้นตรงต่อกระทรวงป้องกันตนเอง โดยมี นายกรัฐมนตรี เป็นผู้บัญชาการสูงสุดนอกจากนี้ยังมีหน่วยลาดตระเวนชายฝั่ง (Japan Coast Guard) ทำหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อยตามแนวชายฝั่ง และเกาะแก่งต่างๆ ที่อยู่ในอาณาเขตของญี่ปุ่น โดยสายการบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการท่องเที่ยวของญี่ปุ่น (The Ministry of Land, Infrastructure, Transport and Tourism) และด้วยเนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะ ไม่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศต่างๆ ทางแผ่นดินในทวีปเลย จึงไม่มีหน่วยลาดตระเวนชายแดนทางบก ดังนั้น การป้องกันตามเขตชายแดนที่อยู่ในทะเล จึงอยู่ในความดูแลของหน่วยลาดตระเวนชายฝั่งเป็นหลัก ในกรณีที่เกิดสถานการณ์ที่หน่วยลาดตระเวนชายฝั่งไม่สามารถควบคุมได้ กองกำลังป้องกันตนเองทางเรือจะเป็นผู้ที่รับผิดชอบแทน สำหรับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ จะอยู่ในความดูแลของกรมตำรวจ (National Police Agency) ซึ่งมีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยทั้งต่อชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนเป็นหลัก พร้อมทั้งมีหน้าที่ในการป้องกัน และปราบปรามภัยจากผู้ก่อการร้ายด้วย จากอดีตที่ผ่านมาญี่ปุ่นยังคงยึดมั่น ในแนวทางปฏิบัติเพื่อการรักษาความมั่นคง โดยยังคงหลักการที่สำคัญไว้เสมอมา ประกอบด้วย

๑. การมีอาวุธยุทธโศปกรณ์ในความครอบครอง ทั้งนี้ต้องเพื่อเป็นการป้องกันตนเองเท่านั้นด้วย ทั้งปริมาณที่เหมาะสมและประสิทธิภาพความรุนแรงที่สมเหตุสมผล

๒. การไม่พึ่งพา และดำเนินการโดยใช้กำลังทางทหารในการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศ นับตั้งแต่สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒

๓. ยึดมั่นในหลักการไม่ถือครองอาวุธและนิวเคลียร์ ๓ ประการ คือ การไม่ครอบครอง, การไม่ผลิต และการไม่อนุญาตให้นำเข้า

๔. ยึดมั่นในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างญี่ปุ่นกับสหรัฐอเมริกา เพื่อการดำรงไว้ซึ่งเสถียรภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค

๕. ป้องกันการขยายตัวของความขัดแย้งระหว่างประเทศ โดยจะไม่เป็นผู้จัดหาอาวุธ และไม่แสวงหากำลังจากการค้าอาวุธ โดยยึดมั่นและรักษาข้อตกลงในหลักการว่าด้วยการส่งออกอาวุธ

๖. ให้ความร่วมมือต่อองค์กรนานาชาติ ในการกำจัดอาวุธนิวเคลียร์ และการไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ ตามสนธิสัญญาการไม่แพร่ขยายอาวุธนิวเคลียร์ (The Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons : NPT) และบังคับใช้สนธิสัญญาว่าด้วยการห้ามทดลองอาวุธนิวเคลียร์โดยสมบูรณ์ (The Comprehensive Nuclear – Test - Ban Treaty : CTBT)

การบริหารจัดการความรู้ขององค์กร

การจัดการความรู้ (Knowledge Management - KM)^๓

โลกในปัจจุบันได้เข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy : KBE) งานต่างๆ จำเป็นต้องใช้ความรู้มาสร้างผลผลิตให้เกิดมูลค่าเพิ่มมากยิ่งขึ้น การจัดการความรู้เป็นคำกว้างๆ ที่มีความหมายครอบคลุมเทคนิค กลไกต่างๆ มากมาย เพื่อสนับสนุนให้การทำงานของแรงงานความรู้ (Knowledge Worker) มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กลไกดังกล่าวได้แก่ การรวบรวมความรู้ที่กระจัดกระจายอยู่ที่ต่างๆ มารวมไว้ที่เดียวกัน การสร้างบรรยากาศให้คนคิดค้น เรียนรู้ สร้างความรู้ใหม่ๆ ขึ้น การจัดระเบียบความรู้ในเอกสาร และทำสมุดหน้าเหลืองรวบรวมรายชื่อผู้มีความรู้ในด้านต่างๆ และที่สำคัญที่สุด คือการสร้างช่องทาง และเงื่อนไขให้คนเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน เพื่อนำไปใช้พัฒนางานของตนให้สัมฤทธิ์ผล

การจัดการความรู้ หรือ Knowledge Management เป็นเรื่องค่อนข้างใหม่ซึ่งเกิดขึ้นจากการค้นพบว่าองค์กรต้องสูญเสียความรู้ไปพร้อมๆ กับการที่บุคลากรลาออกหรือเกษียณอายุราชการ อันส่งผลกระทบต่อการดำเนินการขององค์กรเป็นอย่างมาก ดังนั้นจากแนวคิดที่มุ่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้มากแต่เพียงอย่างเดียวจึงเปลี่ยนไป และมีคำถามต่อไปว่าจะทำอย่างไรให้องค์กรได้เรียนรู้ด้วย ดังนั้น การบริหารจัดการความรู้จึงสัมพันธ์กับเรื่อง องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เป็นอย่างยิ่ง หากองค์กรจะพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ก็จำเป็นต้องบริหารจัดการความรู้ภายในองค์กรให้เป็นระบบเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเรียนรู้ได้จริงและต่อเนื่อง หากองค์กรใดมีการจัดการความรู้โดยไม่มี การสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นภายในองค์กร ก็นับเป็นการลงทุนที่สูญเปล่าได้เช่นกัน อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการความรู้ มีความซับซ้อนมากกว่าการพัฒนาบุคลากรด้วยการฝึกอบรม เพราะเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการต่อ ภายหลังจากที่บุคลากรมีความรู้ความชำนาญแล้ว องค์กรจะอย่างไรให้บุคลากรเหล่านั้นยินดีถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้อื่น และในขั้นตอนสุดท้าย องค์กรจะต้องหาเทคนิคการจัดเก็บความรู้เฉพาะไว้กับองค์กรอย่างมีระบบเพื่อที่จะนำออกมาใช้ได้อย่างมี

^๓ การจัดการความรู้, สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยรังสิต

ประสิทธิภาพ บริษัทยักษ์ใหญ่หลายแห่งในสหรัฐอเมริกา ยังคงแข่งขันกันหาวิธีบริหารจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อให้อยู่ในโลกของการแข่งขันได้ สำหรับประเทศไทยนั้นคงเป็นเรื่องท้าทายสำหรับผู้บริหารที่จะหาทริคในการดึงความรู้ออกมาจากตัวบุคคล และการกระตุ้นให้บุคลากรถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมงาน ซึ่งการถ่ายทอดความรู้บางประเภทนั้น การฝึกอบรมอาจจะไม่ใช่วิธีที่ดีที่สุด อุปสรรคที่มักพบอยู่เสมอของการบริหารจัดการความรู้ คือพฤติกรรม "การหวงความรู้" และวัฒนธรรม "การไม่ยอมรับในตัวบุคคล" หากองค์กรสามารถกำจัดจุดอ่อนทั้งสองอย่างนี้ได้การบริหารจัดการความรู้ก็มิใช่เรื่องยากจนเกินไป สืบเนื่องจากการปฏิรูประบบราชการครั้งสำคัญที่ผ่านมาเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๔๕ ได้มีการวางกรอบแนวทางการบริหารราชการแผ่นดินไว้อย่างชัดเจน ซึ่งรวมถึงการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.๒๕๔๖ เป็นเรื่องของการกำหนดขอบเขต แบบแผน วิธีปฏิบัติ โดยเฉพาะมาตรา ๑๑ ได้กำหนดเป็นหลักการว่า ส่วนราชการต้องมีหน้าที่ในการพัฒนาความรู้ เพื่อให้มี ลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งสร้างควมมีส่วนร่วมในหมู่ราชการให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกัน และกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๔๒ ได้ให้คำนิยามไว้ว่า **ความรู้** คือสิ่งที่สังสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้รับมาจากประสบการณ์ สิ่งที่ได้รับการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติองค์วิชาในแต่ละสาขา จากความหมายตามพจนานุกรมดังกล่าวข้างต้น ความรู้จึงเกี่ยวข้องกับเนื้อหาข้อมูล ซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความคิดทฤษฎี หลักการและรูปแบบ (หรือกรอบความคิดอื่น ๆ) หรือข้อมูลอื่น ๆ ก็มีความจำเป็น เช่น ความรู้ด้านเคมี ด้านคณิตศาสตร์ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วความรู้ยังรวมถึงการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้กล่าวอ้างถึงข้อมูล หรือข้อเท็จจริงที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ หรือเกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ มาพูดถึงด้วยความเชื่อถือ หรือความศรัทธา ประเภทของความรู้ แบ่งได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. **ความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge)** เป็นความรู้ที่สามารถเผยแพร่ให้อยู่ในรูปแบบของเอกสาร วิซีดี เทป ฐานข้อมูล ตำรา ทฤษฎี คู่มือ บางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบรูปธรรม

๒. **ความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (Tacit Knowledge)** เป็นความรู้ที่เกิดจากทักษะ ประสบการณ์ ความคิด ประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล ความรู้ประเภทนี้จะมี ๒ ส่วน คือความรู้ที่อธิบายได้แต่ยังไม่ได้ถูกบันทึกให้เป็นความรู้ที่ชัดเจนกับความรู้ที่ไม่สามารถอธิบายได้จริงๆ เช่น งานศิลป์ งานที่ต้องวัดคุณภาพจากรูปรส กลิ่น เสียง ที่ไม่สามารถกำหนดได้ตายตัว (เหมือนกับการเป็นกรรมการตัดสินการประกวดนางงาม กำหนดไม่ได้ว่าตาต้องกว้าง ยาว ก็เช่นเดิม) ดังจุมก

จะต้องสูงก็เช่นเดิมตร หักมุมก็องศา แต่ต้องพิจารณารวม ๆ ว่าสมส่วนรับกันไปหมด ตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า) บางครั้งเรียกว่าเป็นความรู้แบบนามธรรม

หลายท่านเห็นว่าคำว่า “ความรู้” อยู่ก็เลยคิดว่าเป็นการจัดการที่ตัวความรู้ เช่น การฝึกอบรมวิชาการ การจัดห้องสมุด การจับยึดความรู้วิชาการใส่ Web-site รายงานการประชุมต่างๆ ฯลฯ ซึ่งเป็นการหลงผิดและเป็นสาเหตุที่การจัดการความรู้ไม่ประสบความสำเร็จ แต่การจัดการความรู้เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการประมวลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้ หรือนวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทาง ต่างๆ ที่องค์การจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปันและ ถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้ที่มีอยู่จะแพร่กระจายและไหลเวียนทั่วทั้งองค์กรอย่าง สมดุล เพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาผลผลิตและองค์การ

นิยามของการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ (Knowledge management - KM) คือการรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยพัฒนาระบบจากข้อมูลไปสู่สารสนเทศ เพื่อให้เกิดความรู้ และปัญญา ในที่สุด การจัดการความรู้ประกอบไปด้วยชุดของการปฏิบัติงานที่ถูกใช้โดยองค์กรต่างๆ เพื่อที่จะระบุ สร้าง แสดงและกระจายความรู้ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้และการเรียนรู้ภายในองค์กร อันนำไปสู่การจัดการสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำเนินการธุรกิจที่ดี องค์กรขนาดใหญ่โดยส่วนมากจะมีการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการจัดการองค์ความรู้ โดยมักจะเป็นส่วนหนึ่งของแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศ หรือแผนกการจัดการทรัพยากร มนุษย์ รูปแบบการจัดการ องค์ความรู้โดยปกติจะถูกจัดให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กรและประสงค์ที่จะได้ผลลัพธ์เฉพาะด้าน เช่น เพื่อแบ่งปันภูมิปัญญา, เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน, เพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน, หรือเพื่อเพิ่มระดับนวัตกรรมให้สูงขึ้น

เหตุที่ต้องมีการจัดการความรู้

การจัดการความรู้เป็นแนวคิดการจัดการสมัยใหม่ที่มองคนในองค์กรเป็นสินทรัพย์อันมีค่าเนื่องจากกระแสยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรต้องมีการปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลง ทำให้คนในองค์กรมีประสิทธิภาพ และคุณภาพ ต้องสามารถทำงานได้เองอย่างรอบด้าน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความมุ่งมั่นต่อองค์กร ทำงานอย่างมีเป้าหมาย จึงต้องเป็นคนที่มีสมรรถนะสูง เพื่อที่จะสามารถผลักดันให้องค์กรสามารถอยู่รอดได้ในสภาวะ

แวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก รวดเร็ว นั่นคือองค์กรต้องมีความสามารถในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และการจัดการความรู้ก็เป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้เกิดการสร้างความคุณค่าและมูลค่า เพิ่มให้กับองค์กร ให้กลายเป็นความสามารถในแข่งขันที่ยั่งยืนต่อไป เนื่องจากการทำงานในองค์กรที่ผ่านมาได้ประสบกับปัญหาต่างๆ มากมาย ซึ่งปัญหาต่างๆ ที่เป็นสาเหตุให้องค์กรจำเป็นต้องมีการจัดการความรู้ มีดังต่อไปนี้

๑. ข้อมูลหรือสารสนเทศต่างๆ ที่มีการให้บริการ ซึ่งจะต้องมีลักษณะถูกต้อง ทันสมัย เชื่อถือได้ยังไม่สามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพสามารถบริการได้ทันท่วงที (Real Time) ได้
๒. ความรู้หรือทักษะบางอย่างในการทำงาน จะเป็นความรู้ที่เป็นของบุคคลเฉพาะคนเท่านั้น บุคคลอื่นๆ ที่ทำงานร่วมกันไม่สามารถที่จะทำงานบางอย่างได้ ถ้าหากว่าไม่มีบุคคลคนนั้น
๓. ไม่สามารถนำความรู้จากตัวบุคคล มาจัดเก็บไว้ให้เป็นระบบเพื่อนำไปใช้ประโยชน์กับองค์กรได้
๔. ไม่มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน ถ่ายทอดความรู้วิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศในหน่วยงาน

วัตถุประสงค์ของการจัดการความรู้

๑. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่องานต่อปัญหาและสามารถร่วมแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดีได้อย่างมีหลักการ และแนวคิดที่เหมาะสม
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกิดการริเริ่มในการสร้างสังคมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำสู่การบรรลุเป้าหมาย
๓. เพื่อเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นและสร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในองค์กร
๔. เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักการทำงาน เห็นความสำคัญและคุณค่าของตัวบุคคล
๕. เพื่อให้เกิดการพัฒนาและใช้ศักยภาพของบุคคลในการทำงานได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ
๖. เพื่อสร้างความรู้ใหม่หรือนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่มีประโยชน์ต่อองค์กรมากขึ้น
๗. เพื่อรวบรวมความรู้ภายในองค์กร และนำเข้ความรู้จากภายนอกที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และทุกคนสามารถเข้าถึงได้
๘. เพื่อเป็นการเสาะหารวบรวมจัดเก็บความรู้ที่มีอยู่ในตัวบุคคลแต่ละคนที่เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ กัน

๕. เพื่อให้ข้อมูลตอบสนองตรงตามเป้าหมายของผู้รับบริการ และตรงตามเป้าหมายขององค์กรให้มากที่สุด

๑๐. เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรในองค์กรที่ทำงานเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

๑๑. เพื่อให้มีการรวมกลุ่มกันของบุคคลในองค์กรที่มุ่งเน้นความรู้และการเรียนรู้ร่วมกัน

๑๒. เพื่อนำความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในองค์กร

๑๓. เพื่อให้องค์กรมีความเข้มแข็งและมีจุดเด่นในการที่จะแข่งขันกับองค์กรอื่น

หลักการจัดการความรู้^๔

ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการจัดการความรู้คือ การรวบรวมคุณลักษณะของความพยายามในการจัดการความรู้ที่ประสบความสำเร็จ

๑. การใช้ความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคล การจัดการความรู้สามารถช่วยถ่ายทอดคำว่า “อย่างไร” ที่อยู่ในรูปแบบของความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคลออกมา รูปแบบความรู้ที่ฝังลึกในตัวบุคคลนี้ไม่ใช่เรื่องของเทคโนโลยี แต่เป็นความรู้ที่ฝังลึกอยู่ในตัวของทุกคน รวมถึงประสบการณ์ความชำนาญที่ได้จากการฝึกอบรม

๒. การปฏิบัติต่อการจัดการความรู้ในฐานะที่เป็นกิจกรรมทางสังคมและกิจกรรมระหว่างบุคคล การจัดการความรู้ไม่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีเพียงอย่างเดียว การเรียน การสอน การสั่งสอน และการให้คำปรึกษา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นง่ายและมักจะเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าเป็นการสอนแบบตัวต่อตัว

๓. มุ่งเน้นไปที่การแบ่งปันความรู้ การแบ่งปันความรู้และแลกเปลี่ยนความรู้เป็นอำนาจแนวคิดของการสะสมความรู้ เพื่อให้ตัวเองเป็นบุคคลสำคัญ ซึ่งการเก็บไว้เพื่อตัวเองไม่เกิดประโยชน์ต่อใคร การปรับปรุงประสิทธิภาพเพื่อองค์กร ขั้นตอนการปฏิบัติงานและการตัดสินใจเป็นสิ่งที่ทำให้ความรู้มีคุณค่า

๔. การบูรณาการความรู้ ช่วยเพิ่มความเข้าใจในสถานการณ์ ใช้กระบวนการมาตรฐานและการปฏิบัติที่ดีที่สุดเน้นไปที่ประสิทธิภาพขององค์กรและทำให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้น

๕. เชื่อมโยงบุคคลกับผู้เชี่ยวชาญ การสร้างความรู้ขึ้นอยู่กับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ การถ่ายทอดความรู้ฝังลึกผ่านการทำงานร่วมกัน ทำให้จัดเก็บความรู้ที่ชัดเจน

^๔ การจัดการความรู้ของหน่วย, ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์ กรมยุทธศึกษาทหารบก, ๒๕๕๖

ง่ายขึ้น พร้อมนำมาใช้กับองค์กรและบุคคลมากขึ้น การบูรณาการบทเรียนจากการปฏิบัติการของหน่วยงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการ

๖. สนับสนุนองค์กรแห่งการเรียนรู้ เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการถ่ายทอดความรู้ในการปฏิสัมพันธ์ การสนับสนุนการเรียนรู้ทำให้องค์กร หน่วยงานเรียนรู้ได้เร็วกว่าศัตรูและคู่แข่ง

๗. ส่งเสริมความไว้วางใจและความเข้าใจซึ่งกันและกัน

องค์ประกอบในการจัดการความรู้

การจัดการความรู้ประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบหลัก

๑. คน (People)

๒. กระบวนการ (Process)

๓. เทคโนโลยี (Technology)

กลยุทธ์การจัดการความรู้

๑. กลยุทธ์การจัดการความรู้ เป็นแนวทางสำหรับนำความรู้เข้ามาใช้ในองค์กร เพื่อการปฏิบัติการ กลยุทธ์การจัดการความรู้มีช่วงต่อเนื่องตั้งแต่ Codification ถึง Personalization

๒. กลยุทธ์ Codification เป็นกลยุทธ์ที่เน้นการเชื่อมโยงคนกับเนื้อหาโดยผ่านเครือข่าย สนับสนุนการจัดระเบียบ การประยุกต์ใช้การถ่ายทอดความรู้

๓. กลยุทธ์ Personalization เป็นกลยุทธ์ที่เน้นในการพัฒนาเครือข่ายทางสังคม เช่น ทีมงานและสังคม เพื่อเชื่อมบุคคลกับความรู้ที่ฝังลึกและความรู้ที่ชัดเจน กลยุทธ์แบบบุคคลสู่บุคคล แบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ที่ฝังลึกผ่านการสนทนา กลยุทธ์นี้เหมาะสมต่อสถานการณ์ เช่น เมื่อต้องการใช้ความรู้ที่ยากต่อการประมวลได้อย่างง่ายดาย การใช้กลยุทธ์ใดกลยุทธ์หนึ่งขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ ซึ่งคงไม่สามารถที่จะใช้กลยุทธ์ความรู้แบบใดแบบหนึ่งได้ตลอด ความรู้ส่วนใหญ่อยู่ในสมองของคน ดังนั้น จึงเป็นเรื่องยากที่จะแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ในองค์กรที่มีผลตอบแทนสูง จึงเป็นสิ่งสำคัญในการแปลงความรู้ที่สำคัญและประสบการณ์จากความรู้ฝังลึกไปสู่ความจริงที่ชัดเจน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์แนวทางการปรับบทบาทของกองทัพไทย และกองทัพมิตรประเทศ เพื่อรองรับภัยคุกคามรูปแบบใหม่

งานวิจัย “กองทัพไทย กับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (Non-Traditional Threats)” พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ท่านได้แก้ปัญหาต่างๆ กับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ คือ

๑. ความมั่นคงในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้
๒. การก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ
๓. ยาเสพติด
๔. แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง
๕. ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมของธรรมชาติและโรคระบาด
๖. การขาดดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
๗. ความยากจน

โดยทั้งหมดนี้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ประมวลมาจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะลึก ๗ ท่านด้วยกัน คือ

๑. นายศักดิ์สิทธิ์ ตรีเดช / ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ขณะนั้น)
๒. นายจุฑาธวัช อินทรสุขศรี / ปลัดกระทรวงแรงงาน (ขณะนั้น)
๓. พล.อ.อนุพงษ์ เผ่าจินดา / ผบ.ทบ. (ขณะนั้น)
๔. ดร.ปณิธาน วัฒนายากร / อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๕. พ.ต.อ.ทวิ สอดส่อง / อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ (ขณะนั้น)
๖. นายถวิล เปลี่ยนศรี / รองเลขาฯ สมช. (ขณะนั้น)
๗. พล.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว / ผู้ช่วย ผบ.ตร. (ขณะนั้น)

เพื่อขอคำแนะนำในการจัดการกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ งานวิจัยชิ้นนี้ซึ่ง พลเอก ประยุทธ์ฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะเป็นการกระตุ้นเตือนให้กับกองทัพนั้น ได้ตระหนักถึงภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ ๗ เรื่อง ที่มีการศึกษาในการวิจัย เพื่อที่กองทัพจะได้ปรับท่าที และที่สนับสนุนให้หน่วยงานต่างๆ เตรียมพร้อมรับมือกับภัยคุกคามในรูปแบบนี้ ดังนั้นเมื่อท่านเข้ามาบริหารประเทศในฐานะ หัวหน้า คสช. ท่านจึงสามารถนำประเด็นต่างๆ เหล่านี้มาขยายผลรวมถึงกำหนดนโยบายเพื่อที่จะแก้ไขปัญหาเรื่องต่างๆ ที่เคยหยิบยกมาก่อนหน้านี้ได้อย่างทันที่

งานวิจัยเรื่องนี้ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ทำตั้งแต่สมัยเรียน วปอ. ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ -๒๕๕๑ ดังนั้นไม่ใช่งานวิจัยที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานี้

บทที่ ๓

การจัดการกับปัญหาภัยคุกคาม และมุมมองที่เปลี่ยนแปลงไป

การรวบรวมข้อมูลปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ในห้วงปี ๒๕๕๐ – ๒๕๕๗

สถานการณ์ก่อนความไม่สงบใน จชต.

จากสถิติการก่อเหตุรุนแรงในปี ๒๕๕๗ มีการก่อเหตุในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลาลดลง มีผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บลดลง พื้นที่ที่มีการก่อเหตุสูงสุดอยู่ในจังหวัดปัตตานี รองลงมาคือ จังหวัดนราธิวาส ยะลา และสงขลา เหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่เป็นการแสดงการตอบโต้การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ภายหลังจากจับกุมและวิสามัญฆาตกรรมแกนนำคนสำคัญ รวมทั้ง แสดงท่าทีไม่เห็นด้วยกับการพูดคุย เพื่อหาทางยุติเหตุการณ์โดยสันติ กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงยังใช้การปฏิบัติการข่าวสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สร้างเรื่องและบิดเบือนข่าวสารให้เกิดความเกลียดชังเจ้าหน้าที่ รวมทั้งยุยงให้มีการต่อสู้ด้วยอาวุธ เพื่อเรียกร้องเอกราช และปลุกระดมให้คนไทยมุสลิมเข้าร่วมญihad โดยชี้ให้เห็นว่ารัฐไทยยังมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนหลายด้าน และมีการใช้กฎหมายความมั่นคงซ้ำซ้อนหลายฉบับ ขณะเดียวกันได้ใช้เครือข่ายภาคประชาสังคม อาทิ กลุ่ม PERMAS ในการเคลื่อนไหวจัดกิจกรรมด้านสันติภาพ เพื่อหวังผลให้มีการลงประชามติของประชาชนหากในอนาคต ส่วนการก่อเหตุยังคงใช้รูปแบบเดิมๆ คือ การลอบวางระเบิดและซุ่มโจมตีเจ้าหน้าที่ของรัฐ การลอบยิงเป้าหมายที่อ่อนแอ ใช้วิธีก่อเหตุก่อวินด้วย การลอบวางเพลิงหรือเผาสัญลักษณ์ของชาติ

แนวทางการแก้ไขปัญหา จชต. ในปี ๒๕๕๗ ที่สำคัญ คือ การใช้แนวคิดทฤษฎีสามเหลี่ยม โดยใช้มาตรการทางทหารเพื่อทำให้พื้นที่ปลอดภัย ควบคู่กับการใช้มาตรการทางการเมือง ในการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง มีระบบเตือนภัย ทำให้มีกระแสดอรับจากประชาชนในพื้นที่ที่พร้อม จะให้การสนับสนุน ส่วนการแก้ไขปัญหาโดยใช้การพูดคุยสันติสุข ยังมีอุปสรรคเนื่องจากมีบางส่วนต่อต้าน และยังไม่เชื่อมั่นในความจริงจังของฝ่ายเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะนโยบายที่จะไม่พูดคุยเรื่องเอกราชหรือการบริหารจัดการตนเอง

แนวโน้มน

กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงน่าจะยังคงดำรงการก่อเหตุต่อไป และรอโอกาสใช้เครือข่ายภาคประชาสังคมในการเคลื่อนไหวจัดกิจกรรม เพื่อโจมตีภาครัฐในประเด็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน การบังคับใช้กฎหมายทางด้านความมั่นคงในพื้นที่

สถานการณ์ทางการเมืองภายในประเทศ

การจัดตั้งกลุ่มลับและการติดต่อผ่าน โซเชียลมีเดียมีพัฒนาการที่น่ากังวล เนื่องจากตรวจสอบกระทำได้ยาก มีการเคลื่อนไหวลักษณะ “โลกล้อมประเทศ” โดยจีนนำและขยายแนวร่วม ทั้งกลุ่มผลประโยชน์ และกลุ่มที่เดือดร้อนจริง รวมทั้ง มีการสร้างความเชื่อมโยงของบุคคลที่มีพฤติกรรมหมิ่นสถาบันฯ ซึ่งอาศัยอยู่ในต่างประเทศกับเครือข่ายกลุ่มที่มีความเห็นต่าง

แนวโน้มน

กลุ่มเห็นต่างฯ จะพยายามค้นหาจุดอ่อนของรัฐบาล และ คสช. ในเรื่องการบริหารงาน และการแก้ไขปัญหาต่างๆ มาขยายผลโจมตีทำลายภาพลักษณ์ ขณะที่ฝ่ายที่มีความเห็นสอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองโดยรัฐบาลและ คสช. ก็มีเคลื่อนไหวสนับสนุนรัฐบาลอย่างกว้างขวางต่อไป

สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจในปี ๒๕๕๗ – ๒๕๕๘ ได้รับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก และปัจจัยการเมืองภายในประเทศ ขณะที่การลงทุนในโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลและมาตรการช่วยเหลือกลุ่มที่ปัญหาต่าง ๆ ค่อนข้างล่าช้า การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจยังเผชิญปัญหาความเห็นต่าง ที่สำคัญคือ เรื่องพลังงาน ทั้งประเด็นการปรับโครงสร้างราคา และการเปิดสัมปทานปิโตรเลียมรอบที่ ๒๑ รวมถึง การปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร และกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่วนภาคการท่องเที่ยวแม้มีแรงกระตุ้นจากมาตรการเชิงรุก แต่ยังมีปัจจัยบั่นทอน อาทิ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

แนวโน้มน

ความเปราะบางของเศรษฐกิจโลกยังบั่นทอนศักยภาพการค้าและการท่องเที่ยวในไทย รวมทั้งเศรษฐกิจในประเทศยังอ่อนแอทั้งปัญหาหนี้ครัวเรือน การเพิ่มขึ้นของราคาสินค้า ความไม่เชื่อมั่นต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจ ขณะที่มาตรการช่วยเหลือของรัฐยังไม่เห็นผลมากนัก ปัญหาหนี้สินเกษตรกร ปัญหาการทำประมง ทั้งประเด็นความขัดแย้งของพื้นที่ทำประมง การปรับเปลี่ยนนโยบาย ต้องเฝ้าติดตามปัญหาผลกระทบที่จะเกิดต่อเศรษฐกิจในประเทศ ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะประเด็นการเคลื่อนย้ายเงินทุน ขณะเดียวกันอาจ

ต้องขจัดความขัดแย้งพร้อมนำไปสู่ความร่วมมือในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจไปพร้อมๆ กัน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการด้านเศรษฐกิจและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

สถานการณ์ด้านสังคมจิตวิทยา

การเคลื่อนไหวกลุ่มพลังต่างๆ ในปี ๒๕๕๗ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ได้รับความเดือดร้อนจริงที่ต้องการทวงถามความคืบหน้าในการแก้ปัญหาของกลุ่ม ผ่านทางกลไกที่รัฐจัดระเบียบไว้ให้ บางส่วนเป็นการรวมตัวของภาคประชาชน เพื่อรับฟัง และนำเสนอปัญหา เพื่อการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบผ่านสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) และเป็นการติดตาม ตรวจสอบ และกระตุ้นให้กลไกรัฐทำงานอย่างโปร่งใส และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประเด็นการเคลื่อนไหว ส่วนใหญ่เป็นปัญหาของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งต้องการเร่งรัดให้แก้ไขปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำและปัญหาหนี้สินผ่านกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร การคัดค้านโครงการขนาดใหญ่ที่เกรงว่าจะสร้างความเปลี่ยนแปลงต่อทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชุมชน เช่น ก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน/ท่าเรือน้ำลึกในภาคใต้ การบริหารจัดการน้ำ ๑.๕ แสนล้านบาทเหมือนแร่ ปีโตรเลียม นโยบายการจัดระเบียบพื้นที่ (ป่าอนุรักษ์ ชายหาด บาทวิถี) กลุ่มปัญหาที่ดิน ซึ่งขอให้จัดสรรที่ทำกิน ขอให้ตรวจสอบกรรมสิทธิ์/พิสูจน์การประกาศแนวเขตที่ดินทับซ้อนที่ดินทำกิน การบุกรุกที่สาธารณะ เรียกร้องให้รัฐบาลป้องกัน แก้ไขผลกระทบจากภัยธรรมชาติ ขณะที่ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ คือ ภัยธรรมชาติ และโรคระบาด ซึ่งภาครัฐได้มีการซักซ้อม และดำเนินการป้องกันแก้ไขตามมาตรการที่วางไว้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามสิ่งที่พบว่าเป็นปัญหาคือ ความตื่นตระหนกของประชาชนที่เกิดจากกระแสข่าวลือที่เผยแพร่/ส่งต่อทางสื่อสังคมออนไลน์

แนวโน้ม

มีความคาดหวังให้รัฐบาล และ คสช. เร่งแก้ไขปัญหอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาด และรวดเร็ว แต่จากการที่กลไกรัฐจำเป็นต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างรอบคอบ และบางส่วนยังอยู่ในขั้นตอนการแก้ไขปัญหา ทำให้ถูกมองว่าการแก้ไขปัญหามีความล่าช้า อย่างไรก็ตามความพยายามในการผลักดันนโยบายด้านต่าง ๆ ของรัฐบาลนั้น อาทิ นโยบายการจัดระเบียบสังคม การแก้ไขปัญหาการทุจริต การจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง การช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ภัยธรรมชาติ ฯลฯ ยังส่งผลดีต่อรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง ขณะที่นโยบายด้านพลังงานจะทำให้เกิดความเคลือบแคลงหรือเป็นแรงผลักดันให้กลุ่มพลังดังกล่าวแสดงการต่อต้านรัฐบาล ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการควบคุมสถานการณ์ของรัฐบาล

สถานการณ์ด้านการต่างประเทศ

ปี ๒๕๕๗ เป็นจุดเริ่มต้นที่โลกก้าวเข้าสู่ภาวะตึงเครียดระหว่างมหาอำนาจ โดยสหรัฐฯ และสหภาพยุโรปได้เคลื่อนไหวยุทธศาสตร์เข้าไปในเขตอิทธิพลเดิมของรัสเซีย ทำให้รัสเซียใช้กำลังทหารเข้าแทรกแซงยูเครนเพื่อทำให้เกิดความไร้เสถียรภาพจนไม่สามารถใกล้ชิดกับสหภาพยุโรปได้ ตามที่ยูเครนต้องการ และเมื่อสหรัฐฯ กับพันธมิตรตอบโต้ด้วยมาตรการลงโทษทางเศรษฐกิจ รัสเซียก็เพิ่มกิจกรรมทางทหารรอบยุโรปและแผ่นดินใหญ่สหรัฐฯ ในระดับที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนนับแต่สิ้นสุดยุคของสงครามเย็น ส่วนในภูมิภาคเอเชีย จีนอาศัยพลังอำนาจทางเศรษฐกิจขยายบทบาททำทลายอิทธิพลของสหรัฐฯ อย่างชัดเจนมากขึ้นตามลำดับ เช่นการจัดตั้งสถาบันการเงินระหว่างประเทศ การลงทุนโครงสร้างพื้นฐานในต่างประเทศภายใต้กรอบเส้นทางสายไหมศตวรรษที่ ๒๑ ทั้งทางบกและทางทะเล เป็นต้น ในขณะที่สหรัฐฯ เองก็ยังไม่สามารถจะขับเคลื่อนนโยบายปักหมุดในเอเชีย (Pivot to Asia) เพื่อถ่วงดุลอิทธิพลกับจีนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม ติดยุทธศาสตร์ภายในอย่างประเด็นเศรษฐกิจ – งบประมาณ และการแข่งขันระหว่างพรรคิ์พัวพันกัน – เดโมแครต ที่ต้องทุ่มเวลาและทรัพยากรเพื่อแก้ปัญหาความสัมพันธ์กับรัสเซีย การต่อสู้กับกลุ่ม Islamic State (IS) ในอิรักและซีเรีย รวมถึงปัญหาการก่อการร้าย ปัญหานิวเคลียร์อิหร่านและเกาหลีเหนือ

แนวโน้ม

ปัญหาซีเรียและปัญหายูเครน น่าจะยังเป็นปัจจัยหลักที่สร้างความเสี่ยงต่อเสถียรภาพของโลกตลอดปี ๒๕๕๘ แม้มาตรการลงโทษของสหรัฐฯ และพันธมิตร จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจรัสเซียค่อนข้างรุนแรง แต่รัสเซียยังไม่มีท่าทีจะถอนตัวออกจากยูเครน ก่อให้เกิดความเสี่ยงสองด้าน คือ ด้านความมั่นคง เพราะการที่สหรัฐฯ ยังสนับสนุนอาวุธให้รัฐบาลยูเครน และเสริมกำลังเข้าประเทศโดยรอบที่เป็นสมาชิกนาโต อาจทำให้สถานการณ์สู้รบในยูเครนอาจปะทุและทวีความรุนแรงขึ้น รัสเซียอาจขยายการแทรกแซงแบบเดียวกับยูเครนเข้าไปในประเทศเพื่อนบ้านอื่น เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจประชาชนในประเทศจากปัญหาเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้สหรัฐฯ และพันธมิตร มีการตอบโต้จนอาจเป็นการปะทะกันทางทหารได้ ส่วนทางด้านเศรษฐกิจ รัสเซียประสบภาวะเศรษฐกิจติดลบอย่างรุนแรงในปี ๒๕๕๘ ซึ่งส่งผลกระทบต่อยุโรปที่เป็นคู่ค้าสำคัญ รวมถึงเมื่อปัญหารุนแรงขึ้น รัสเซียอาจใช้มาตรการควบคุมเงินทุนต่างประเทศ (Capital Control) และการพักชำระหนี้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสถาบันการเงินในยุโรปและสหรัฐฯ ราคาน้ำมันในตลาดโลกซึ่งลดลงต่ำสุดในรอบ ๕ ปี จะยังคงอยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องเนื่องจากกลุ่มโอเปก (โดยเฉพาะซาอุดีอาระเบีย) ต้องการกดราคาให้ต่ำ แข่งขันกับผู้ผลิตน้ำมันจากชั้นหิน (Shale Gas) ในสหรัฐฯ เพื่อรักษาส่วนแบ่งตลาดของโอเปกและกดดันให้คู่แข่งดังกล่าวอยู่ไม่ได้ และแม้ว่าภาวะ

ราคาน้ำมันลดต่ำจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจโลก ขณะเดียวกันก็มีความเสี่ยงกระตุ้นให้เกิดภาวะเงินฝืดในเขตยูโรโซนและญี่ปุ่นรุนแรงยิ่งขึ้น อาจทำให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจและความไม่สงบเกิดขึ้นในประเทศที่พึ่งพิงการส่งออกน้ำมันเป็นหลัก การโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯและพันธมิตรสามารถจะทำให้กลุ่ม IS หยุคขยายตัวและตกเป็นฝ่ายตั้งรับมากขึ้น แต่การจะเอาชนะอย่างเด็ดขาดคงใช้เวลาอีกนานนับปี อย่างไรก็ตามเมื่อ IS ประสบความสำเร็จในพื้นที่ครอบครองน้อยลง มีโอกาสที่ทางกลุ่มจะหันมาก่อการร้ายในต่างประเทศมากขึ้น เพื่อเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์และเบี่ยงเบนความสนใจ โดยเฉพาะเมื่อมีกลุ่มก่อการร้ายในท้องถิ่นเข้าร่วมสวามิภักดิ์แล้วหลายประเทศสำหรับพื้นที่ที่น่าห่วงใย ได้แก่ ตะวันออกกลาง เอเชียใต้ ยุโรป อเมริกาเหนือ ออสเตรเลีย เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความเสี่ยงดังกล่าวน่าห่วงกังวลเป็นพิเศษ เพราะระยะหลังกลุ่ม IS เริ่มเรียกร้องและกระตุ้นให้กลุ่มผู้สนับสนุนริเริ่มก่อการร้ายด้วยตนเองและกระทำการโดยลำพัง (Lone Wolf) ซึ่งตรวจจับและป้องกันได้ยาก

สถานการณ์กลุ่มขบวนการ “รัฐอิสลาม” (“Islamic State”- IS)

การขยายตัวอย่างรวดเร็วของ IS ส่งผลให้องค์กรนักการศาสนาอิสลามกระแสหลักตลอดจนมุสลิมทั่วไปเกิดความกังวลจนต้องออกมาแสดงพลังต่อต้าน IS และปกป้องภาพลักษณ์ของศาสนาอิสลามไม่ให้เสื่อมเสียไป ความกังวลดังกล่าวส่งผลให้เกิดความพยายามในการดำเนินการเพื่อยับยั้งและปราบปราม IS ภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีอันได้แก่

๑. การดำเนินมาตรการตามข้อมติ คณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ (UNSC) ที่ ๒๑๗๐ และ ๒๑๗๘ (๒๐๑๔) ซึ่งกำหนดให้รัฐสมาชิก UN จะต้องอายัดทรัพย์สินห้ามการเดินทางเข้า – ออกหรือผ่านประเทศ และห้ามการจัดส่งและฝึกอาวุธแก่บุคคลที่ถูก UNSC ขึ้นบัญชีว่าเกี่ยวข้องกับ IS รวมทั้งต้องป้องกันไม่ให้คนชาติตนเดินทางไปเข้าร่วมหรือสนับสนุนด้านการเงินและด้านอื่นแก่ IS และ

๒. การจัดตั้งแนวร่วมระหว่างประเทศภายใต้การนำของสหรัฐฯ และพันธมิตรเพื่อปราบปราม IS ซึ่งในขณะนี้ประเทศที่เข้าร่วมกว่า ๖๐ ประเทศ ส่วนผลกระทบต่อไทยแบ่งออกเป็นข้อพิจารณาใน ๓ ประเด็นหลัก ดังนี้-

๒.๑ ยังไม่ปรากฏข้อมูลชัดเจนว่า มีคนไทยเข้าไปเกี่ยวข้องกับการสู้รบของ IS ในอิรักและซีเรีย แต่จากการตรวจสอบความเคลื่อนไหวใน Social Media พบว่ามีผู้ที่แสดงความชื่นชอบและติดตามความเคลื่อนไหวของ IS ในสื่อสังคมออนไลน์จำนวนหนึ่ง แต่ยังจำกัดเฉพาะกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น

๒.๒ ยังไม่พบความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มแบ่งแยกดินแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (จชต.) ของไทยกับ IS แต่คงไม่สามารถตัดความเป็นไปได้ที่สมาชิกกลุ่มแบ่งแยกดินแดนใน จชต. บางส่วนอาจจะให้ความสนใจกับการเดินทางไปสู้รบร่วมกับ IS เพื่อศึกษาแนวทางต่อสู้ของกลุ่ม IS ที่ทำให้ได้มาซึ่งดินแดนและนำไปสู่การสถาปนารัฐของตนเองขึ้นมา

๒.๓ ยังไม่พบว่ามี การเข้ามาใช้ไทยเป็นพื้นที่เคลื่อนไหวในลักษณะของการจัดตั้งเซลล์เพื่อจัดหาสมาชิกหรือระดมทุนไปสนับสนุนการเดินทางของสมาชิกกลุ่มท้องถิ่นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่สนับสนุน/สนับสนุนไฟแฉ่งแนวทางสู้รบของ IS และต้องการเดินทางไปสู้รบร่วมกับกลุ่ม IS ในอิรักและซีเรีย แต่พบว่าไทยถูกนักรบต่างชาติแสวงผลประโยชน์จากการเป็นศูนย์กลางของการคมนาคมในภูมิภาค เพื่อใช้เป็นเส้นทางผ่านไปยังประเทศที่ ๓ หรือกลับไปยังประเทศต้นทาง และเป็นพื้นที่ในการจัดหาหนังสือเดินทางปลอม

แนวโน้ม

ความสำเร็จของ IS อาจเป็นแรงบันดาลใจให้ขบวนการหัวรุนแรงต่าง ๆ ในเอเชียมีความฮึกเหิมและเพิ่มปฏิบัติการมากขึ้น ทั้งในการเผยแพร่อุดมการณ์ และการก่อเหตุรุนแรง โดยเฉพาะการตอบโต้ โจมตีเป้าหมายและผลประโยชน์ของประเทศต่าง ๆ ที่กำลังรวมตัวต่อต้าน IS ซึ่งนำโดยสหรัฐฯ

กระแสนิยมและการโฆษณาของ IS อาจจูงใจให้นักรบอาสาสมัครจากเอเชีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เข้าร่วมการรบในซีเรียและอิรักกับ IS มากขึ้น ซึ่งปัจจุบัน IS และเครือข่ายจะเพิ่มความพยายามในการรวบรวมนักรบภูมิลำเนาใหม่ในเอเชียให้เข้าร่วมขบวนการมากขึ้น

สถานการณ์ภัยคุกคาม และผลกระทบด้านความมั่นคงจากการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน

การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๐ ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ได้ก่อตั้งประชาคมอาเซียนเพื่อธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค ขณะนั้นมีวัตถุประสงค์แอบแฝงเพื่อป้องปรามอินโดนีเซียที่โน้มเอียงไปทางลัทธิคอมมิวนิสต์ และมีนโยบายรุกราน Konfrontasi ต่อประเทศเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ มีการประเมินว่าการเจริญเติบโตทางทหารของประเทศไทย อาจกลายเป็นภัยคุกคามต่อประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค จึงได้พยายามรวมตัวกันและจัดทำความเข้าใจและเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างกันในปี ๒๕๖๔ โดยมีการจัดทำแถลงการณ์ว่าด้วยเขตสันติภาพ เสรีภาพและความเป็นกลาง (Declaration of a Zone of Peace, Freedom and Neutrality : ZOPFAN) และในที่สุดก็มีการเห็นชอบต่อสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในปี ๒๕๖๕ ที่ได้กลายมาเป็นรากฐานของมาตรการที่ทำให้รัฐต่างๆ ยึดมั่นในการอยู่ร่วมกันอย่าง

สันติสุขในภูมิภาคแม้จะมีประเด็นหรือปัญหาทางความมั่นคงบ้างก็ตาม โดยในขณะนั้นการรวมตัวกันทางด้านเศรษฐกิจ หรือทางสังคม ยังมิได้ปรากฏเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ จนกระทั่งสงครามเย็นในภูมิภาคเอเชียได้สิ้นสุดลงในปี ๒๕๑๕ และได้มีการรับสมาชิกเพิ่มอีก ๕ ประเทศ เข้าสู่สมาคมประเทศอาเซียน ได้แก่ บรูไน เวียดนาม เมียนมา ลาว และกัมพูชา ภายในปี ๒๕๔๒

วิสัยทัศน์ ๒๐๒๐ (ASEAN Vision 2020) ได้รับการรับรองจากผู้นำอาเซียนเมื่อปี ๒๕๔๐ เป็นการประกาศว่า ประเทศในอาเซียนได้แสดงความจริงจังในการเข้าร่วมเป็นวงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีความมุ่งมั่นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต มุ่งปฏิสัมพันธ์ประเทศภายนอก และเป็นชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร หลังจากนั้นจึงมีมติให้จัดตั้ง “ประชาคมอาเซียน” ภายในวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ โดยประชาคมอาเซียนมีส่วนประกอบสามเสาหลัก ได้แก่

๑. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
๒. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ
๓. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

แนวโน้ม

แม้ว่าการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน จะทำให้ประเทศสมาชิกได้รับผลประโยชน์ร่วมกันตามองค์ประกอบทั้งสามเสาหลัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่อย่างไรก็ตามการส่งเสริมให้สามารถเดินทางผ่านแดน และเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรี ก็กลับมีส่วนเกื้อกูลให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อความมั่นคงที่จะขยายตัวตามมา ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ และปัญหาการเคลื่อนย้ายของแรงงานผิดกฎหมายในรูปแบบต่างๆ ซึ่งภัยคุกคามเหล่านี้จะมีลักษณะซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และมีความเชื่อมโยงกันชัดเจนมากขึ้น จากการขยายผลการจับกุมผู้ต้องหาในคดีอาชญากรรมสำคัญ รวมทั้งอาชญากรรมข้ามชาติบางประเภทพบว่า ยาเสพติดมีการดำเนินงานในลักษณะอาชญากรรมข้ามชาติ เช่นเดียวกับการค้ามนุษย์ ที่มีกลไกต้นทาง ทางผ่าน และปลายทางอยู่ในหลายประเทศ โดยเฉพาะหากอยู่ในภูมิภาค ASEAN การบังคับใช้กฎหมายของแต่ละประเทศยังมีความแตกต่างกันและไม่มีความตกลงที่ก้าวหน้ามากนักในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายร่วมกัน จึงมีแนวโน้มที่กลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติรวมไปถึงกลุ่มก่อการร้ายที่มีอยู่ สามารถกระจายตัวหลบซ่อนในพื้นที่ของประเทศต่างๆ ได้โดยง่ายและที่สำคัญหลายๆ ปัญหาภัยคุกคามอาจมีการเชื่อมโยงหรือรวมตัวกันเป็นขบวนการจัดตั้งในรูปแบบ Organise Crime ซึ่งจะส่งผลให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียนได้รับผลกระทบร่วมกันไปและเป็นการยากที่ประเทศหนึ่งประเทศใดจะสามารถแก้ปัญหาภัยคุกคามเหล่านี้ได้โดยลำพัง

การประเมินลักษณะปัญหาภัยคุกคาม

ภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ และข้อสังเกต

ภัยจากการก่อการร้าย และการก่อเหตุรุนแรง ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้ไม่ใช่จุดกำเนิดและเกี่ยวพันกับความขัดแย้งของกลุ่มอิทธิพลทางศาสนาหรือชาติพันธุ์ใดๆ แต่ด้วยการเป็นศูนย์กลางทางการคมนาคมและการเปลี่ยนผ่านการเดินทางได้ทุกประเภท ย่อมมีความเป็นไปได้ที่จะเป็นทางผ่านหรือเสี่ยงที่จะตกเป็นเป้าหมายของการก่อการร้าย สำหรับประเทศไทย นั้น นอกจากจะมีความเสี่ยงในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายที่ยังหละหลวมแล้ว ยังมีเงื่อนไขความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ จชต. ที่อาจถูกใช้เป็นประเด็นขยายความรุนแรง หรือใช้เป็นแหล่งเชื่อมโยง ซ่อนเร้นของกระบวนการต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

จากความสำคัญของปัญหา ทำให้ต้องทบทวนให้เห็นถึงธรรมชาติของภัยคุกคาม ประเภทนี้ว่า แท้ที่จริงแล้ว หัวใจของการก่อเหตุรุนแรงนั้นอยู่ที่ความต้องการสร้างการรับรู้ที่ กว้างขวาง รวดเร็ว และต้องมีผลกระทบต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้คนอย่างรุนแรง ดังนั้น การก่อการร้าย จึงมักพุ่งเป้าไปในที่ๆ มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ใช้จุดที่เป็นสัญลักษณ์เพื่อสะท้อนความ มุ่งหมายในการลงมือ เป็นจุดที่มีการสื่อสาร โทรมนาคมดีหรือมีสื่อมวลชนอยู่กันพร้อมเพรียง เพื่อจะสามารถกระจายผลกระทบที่เกิดขึ้นไปให้กว้างไกลเชื่อมโยงกันได้ทั้งภายในประเทศ หรือ ทั่วโลกในคราวเดียว ซึ่งจากบทเรียนสำคัญกรณี ๙/๑๑ ทำให้ทั่วโลกหันมาพลิกฟื้นนโยบายและ เตรียมมาตรการป้องกันอย่างขนานใหญ่ โดยสามารถจะสรุปได้เป็น ๓ กลุ่มงาน คือ

๑. มีการสร้างและพัฒนาปรับปรุงระบบข่าวกรองที่ขยายเชื่อมโยงไปภายในนอก ประเทศ เพื่อให้เป็นระบบการป้องกันรวม ส่วนภายในประเทศการออกกฎหมายเฉพาะ เพื่อกำหนด พันธะหน้าที่ ทั้งในระดับรัฐและท้องถิ่นให้มีการรายงานข้อมูล ข่าวสารสำคัญต่อหน่วยข่าวกรอง ขณะทีหน่วยข่าวกรอง มีหน้าที่ต้องสนับสนุนข่าวกรองให้หน่วยระดับล่างไปใช้ประโยชน์

๒. มีการลงทุนและระดมขีดความสามารถทางด้านเทคโนโลยีเฝ้าตรวจและพัฒนาใช้ เครื่องมือตรวจค้นที่มีเทคโนโลยีสูงทันสมัยเข้ามาจัดการความเสี่ยง รวมทั้งเพิ่มมาตรฐานการตรวจ คัดกรองบุคคลต้องสงสัยอย่างเข้มงวด และ

๓. ใช้การสร้างหุ้นส่วนของการรักษาความปลอดภัยร่วมกัน ในลักษณะการจัดตั้ง เครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนที่มีในสังคม ซึ่งจะกระทำแบบบูรณาการ ทั้งระบบงานและ ทรัพยากรทั้งนี้ประเทศต่างๆ ยังให้ความสำคัญในเรื่องการปกป้องสวัสดิภาพความปลอดภัย ขวัญกำลังใจและการสื่อสารกับประชาชน ในสภาวะวิกฤตเป็นอย่างมาก เพราะตระหนักดีว่าผู้ที่

ต้องการก่อเหตุข่มขู่ต้องการ ทำให้ประชาชนตื่นตระหนกเสียชีวิต และความวุ่นวายโกลาหลที่เกิดขึ้น ก็จะกลายเป็นแรงกดดันพุ่งกลับไปเพื่อการตัดสินใจของรัฐบาลในที่สุด

ข้อสังเกต การรับมือกับภัยคุกคามจากการก่อการร้าย หรือการก่อเหตุรุนแรงของประเทศไทยในปัจจุบัน มีพัฒนาการและความก้าวหน้าด้านความพร้อมในมิติต่างๆ ไปถึงไหนแล้ว และมีหน่วยงานใดคอยติดตาม ตรวจสอบ และประเมินค่าการทำหน้าที่ในการติดตามสถานการณ์วางแผน บูรณาการแผน ตลอดจนการซักซ้อมแผนการปฏิบัติในทุกระดับที่เกี่ยวข้อง และในเรื่องการพัฒนาเสริมสร้างระบบข่าวกรองของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานต่างๆ ยังคงมีความพร้อมในมาตรการป้องกันเชิงรุก เช่นการวางระบบการเฝ้าตรวจ การวางเครือข่ายการรายงานข้อมูลข่าวสารและการแจ้งเตือนและระบบการคัดกรองบุคคลต้องสงสัยมากน้อยเพียงใด ระบบศูนย์ประสานงานข่าวและการประชาสัมพันธ์ในยามวิกฤตมีความก้าวหน้าไปอย่างไร

ภัยจากยาเสพติด ยาเสพติดที่แพร่ระบาดมีวงจรรอบและกระบวนการพื้นฐานที่มีผูกโยงกันระหว่างแหล่งผลิตที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน จากนั้นมีขบวนการลักลอบลำเลียงนำเข้าไปบริเวณชายแดนภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แล้วทำการแทรกซึมส่งต่อไปยังแหล่งพักยา และกระจายตัวไปสู่การค้าขายรายย่อยๆ จนไปถึงตัวผู้เสพ ทั้งนี้การแก้ปัญหาที่ยังคงเน้นนโยบายการดำเนินงานแบบบูรณาการ โดยการจัดตั้งศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติดระดับชาติและดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด โดยในระบบการป้องกันและปราบปราม มีการจัดตั้งหน่วยรับผิดชอบในกลุ่มพื้นที่ทั้งชายแดนและตอนใน ควบคู่ไปกับการดำเนินกิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันอันได้แก่ การจัดตั้งหมู่บ้าน/ชุมชนเข้มแข็ง และสร้างเครือข่ายมวลชนในการรณรงค์แจ้งเตือนข่าวสารกับทางราชการ

ข้อสังเกต ขบวนการค้ายาเสพติดในภาคการค้าลำเลียงขนส่งและการกระจายยา มีการปรับเปลี่ยนแผนและวิธีการที่แยบยลอยู่ตลอดเวลา ทำให้การติดตามร่องรอยผู้ค้ารายใหญ่ๆ มักกระทำไม่ค่อยได้ผล ขณะเดียวกันการสกัดกั้นกระบวนการผลิตที่ต้องจำกัดและควบคุมสารตั้งต้น ยังไม่สามารถกระทำ อย่างได้ผล นอกจากนี้ยังปรากฏข่าวสารใหม่ด้วยว่า ยาไอซ์ ที่ถูกจับได้มีปริมาณสูงขึ้นมาก ซึ่งคาดว่าน่าจะขนส่งมาจากแหล่งผลิตในอาฟริกา เช่นเดียวกับ โคเคนที่เริ่มมีการลักลอบมาจากอเมริกาใต้ อย่างไรก็ตามปัญหายาเสพติดที่น่ากังวลใจอีกประการหนึ่งคือ มีกระบวนการค้ายาเสพติดที่เป็นแก๊งคนต่างชาติ ซึ่งที่ผ่านมามีการจับกุมคนผิดจากอาฟริกาลักลอบเข้ามาทำงานและซ่อนเร้นแอบแฝงตัวอยู่อาศัยกันเป็นชุมชน ซึ่งบางกลุ่มเชื่อว่ามีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการล่อลวงหญิงไทยให้เดินทางไปขนส่งยาเสพติดในต่างประเทศ จากสถานการณ์ที่ปรากฏดังกล่าวหากเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายและทุกภาคส่วนยังไม่สามารถติดตามสถานการณ์ได้เท่าทันกัน และหากการบูรณาการแผนระบบงานข่าวกรองไม่ได้เกิดขึ้นจริง และถ้าไม่เร่งปรับวิถี

การต่อสู้เอาชนะภัยยาเสพติดให้ทันการเปลี่ยนแปลง เมื่อมีการเปิดประตูเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ด้วยแล้ว สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตย่อมคาดการณ์ได้ว่าประเทศไทยจะถูกกระตุ้นให้ตงมอยู่กับ การแก้ปัญหาใหม่ๆ และอาจเป็นแหล่งอาชญากรรมยาเสพติดข้ามชาติแห่งใหม่ของโลกก็เป็นได้

ภัยจากการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าและการทำลายทรัพยากรทางธรรมชาติ ในห้วง ระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยมีพื้นที่ผืนป่าลดลงตามลำดับ พื้นที่ชายฝั่งและเกาะแก่งถูกแปรสภาพเป็นแหล่งพักอาศัย และสถานที่ท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะการก่อสร้างโรงแรม ที่พักแรม การสร้างถนน แหล่งค้าขาย ฯลฯ ซึ่งผลที่ตามมาคือ มีการขยายตัวของชุมชนโดยรอบที่มี ขนาดใหญ่ขึ้นๆ และมีความต้องการระบบสาธารณูปโภครองรับ ซึ่งการขยายตัวดังกล่าวเป็นไป อย่างไรทิศทาง ส่วนใหญ่จะประสบกับปัญหาเรื่องขยะ และน้ำเสีย รวมไปถึงมลภาวะทางเสียงและ ทางอากาศ สำหรับในพื้นที่ที่ห่างไกลเป็นป่าเขา จะปรากฏภาพการบุกรุกแผ้วถางทำการเกษตร โดย ไม่คำนึงถึงสภาพนิเวศน์และการบริหารจัดการน้ำที่มีอยู่อย่างจำกัดตามธรรมชาติ ในขณะที่พื้นที่ ที่เคยเป็นแหล่งทำการเกษตรชั้นดีในอดีตกลับถูกกว้านซื้อไปก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม หรือ หมู่บ้านจัดสรร

ข้อสังเกต ปัญหาการบุกรุกทำลายพื้นที่ป่าเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนให้เห็นว่า รัฐไม่ประสบความสำเร็จในการวางแผนการจัดการใช้ทรัพยากรของชาติ และหละหลวมในการ ควบคุมบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งอาจมีสองนัยยะ คือ บังคับใช้ไม่ได้ผลเพราะมีผู้ละเมิดฝ่าฝืน หรือ ไม่ได้บังคับใช้เพราะผู้ที่มีอำนาจ ออกเอกสารสิทธิมีหลายฝ่ายและต่างก็ถือกฎหมายกันคนละฉบับ จนไม่สามารถจะเชื่อมโยงหาความถูกต้องได้ อย่างไรก็ตามการแก้ปัญหาในทุกมิติ คงตกเป็นวาระ ที่จะต้องใช้กฎหมายพิเศษ เช่น ม.๔๔ เข้าดำเนินการซึ่งชี้ให้เห็นแล้วว่ากระบวนการแก้ปัญหา ในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ซับซ้อนและเกี่ยวเนื่องไปยังหน้าที่รับผิดชอบของหลายกระทรวง

ภัยจากสื่อทางสังคม ในห้วงระยะเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมา เป็นช่วงที่ประเทศไทยประสบ ปัญหาวิกฤตทางการเมือง คนไทยทุกสาขาอาชีพ และทุกแคว้นต่างก็ขนานนามตัวเองว่า เป็นผู้ที่มีความตื่นตัวทางการเมืองสูง ดังจะเห็นได้จากการที่ทุกกลุ่มทุกฝ่ายแม้แต่คนธรรมดาๆ ก็เข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถจะทำการแพร่กระจายข้อมูลความคิดเห็น ของกลุ่มฝ่ายตนในสังคมออนไลน์กันอย่างเสรี ทั้งเพื่อต้องการแสวงหาคำตอบ หรือเพื่อเหนียวนำ ให้คนอื่นคล้อยตาม และเพื่อนัดหมายรวมตัวกันหรือเพียงเพื่อเป็นช่องทางประณามหยามเหยียด ระบายอารมณ์ แต่ที่นับว่าเลวร้ายที่สุดคือ มีบางกลุ่มได้ก้าวข้ามไปใช้วิธีการเอาชนะฝ่ายตรงข้าม โดยเอาโลกมาปิดล้อมกดดันประเทศ ชักชวนให้ต่างชาติเข้ามาแทรกแซงกิจการภายในประเทศ และยังใช้ในการโยนโย่ใส่ร้ายป้ายสีสถาบันพระมหากษัตริย์ควบคู่กันไป โดยมีการกระจายเครือข่าย ผู้ดำเนินงานไปไว้ในต่างประเทศ เพื่อให้รอดพ้นจากการเอาผิดทางกฎหมาย

ข้อสังเกต พฤติกรรมที่ประชาชนมีความตื่นตัวในบอบประชาธิปไตยถือเป็นเรื่องที่ดีงาม แต่เหตุใดความตื่นตัวที่ปรากฏกลับขยายตัวไปในทิศทางที่สร้างความรุนแรงจนกลายเป็นความแตกแยกของคนในชาติ ซึ่งถึงขณะนี้ยังมีใครกล้าปฏิเสธหรือไม่ว่า ห้วงเวลาแห่งความวุ่นวายของบ้านเมืองที่ผ่านมา ไม่มีผู้ใดแอบแฝงใ้ชีวิตามารคอยดักแด้แต่มีลี ถ้ายทอดข้อมูลวาทะกรรมลบลวงพราง หรือให้การสนับสนุนทุนทรัพย์ และคอยชี้นำการต่อสู้ของกลุ่มฝ่ายตนอยู่เบื้องหลัง และรวมไปถึงการปฏิบัติการโจมตี บ่อนทำลายทางกายภาพ ที่ทำเป็นจิ้งหะๆ สอครับการเคลื่อนไหวต่อสู้ทางสังคมเปิด อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าสนใจ และน่าค้นหาความจริงในเรื่องนี้ก็คือ อะไรเป็นปัจจัยสำคัญของความเชื่อหรือความน่าสนใจที่ทำให้ผู้คนจำนวนมากซึ่งถูกปลูกให้มีความตื่นตัวทางการเมืองมาเป็นระยะๆ ให้ความสำคัญและเชื่อมั่นศรัทธาในข้อมูลความรู้ของฝ่ายตนอย่างเอาเป็นเอาตาย และจะทุ่มเทแรงกายแรงใจเข้าร่วมกิจกรรมที่ถูกจัดขึ้นนับครั้งไม่ถ้วนขณะเดียวกันก็แสดงการต่อต้าน ซึ่งซึ่งอย่างก้าวร้าวต่อผู้ที่คิดเห็นต่าง และปฏิเสธที่จะรับฟัง รับรู้ หรือแสวงหาข้อมูลอื่นๆ จากทุกฝ่ายอย่างกว้างขวางรอบด้าน

ปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ จชต. นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ปล้นอาวุธของทางราชการที่จังหวัด นราธิวาส เมื่อปี ๒๕๔๗ และปรากฏเป็นสถานการณ์ก่อเหตุรุนแรงลูกกลมมาจนถึงปัจจุบันนั้น สถิติการเกิดเหตุการณ์รุนแรงได้ปรับตัวลงตามลำดับ โดยในปี ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ ความรุนแรงที่เกิดส่วนใหญ่เป็นการ ตอบโต้เจ้าหน้าที่ภายหลังมีการจับกุมหรือวิสามัญฆาตกรรมระดับแกนนำคนสำคัญ อย่างไรก็ตามพบว่า แนวทางการต่อสู้ของกลุ่มผู้ก่อความรุนแรง ยังคงรักษาหน้าหนักและทิศทางไปสู่ประเด็นการเรียกร้องเรื่องเอกราช ด้วยวิธีการปลุกระดมให้คนไทยมุสลิมเข้าร่วมญูฮาด ควบคู่ไปกับการสร้างข่าว สร้างประเด็น การถูกกดขี่และละเมิดสิทธิมนุษยชน การถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพจากกฎหมายความมั่นคงหลายฉบับในพื้นที่ ทั้งนี้ ยังดำรงความพยายามที่จะแสวงหาโอกาสในการเชื่อมโยงสถานการณ์ความรุนแรงใน จชต. ให้เป็นที่รับรู้ของเวทีมุสลิมโลก และขบวนการรัฐอิสลาม รวมไปถึงการแสดงพฤติกรรมต่อต้านการพุดคุยด้วยสันติวิธีต่างๆ

ข้อสังเกต การก่อเหตุรุนแรงที่ลดลงอาจเป็นผลมาจากการดำเนินการของภาครัฐที่เริ่มประสบความสำเร็จในการเข้าควบคุมพื้นที่ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเคลื่อนไหว รวมทั้งผลการทำงานของเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายที่แสดงความจริงใจและเสียสละจนเริ่มเป็นที่ยอมรับ ทำให้ได้รับความร่วมมือจากประชาชนในพื้นที่มากขึ้นตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตาม ในข้อเท็จจริง การบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐใน จชต. ยังคงมีสภาพที่แตกต่างจากเดิมมากนัก เพราะผู้ที่ลงไปปฏิบัติงานในพื้นที่ต่างก็ให้ข้อมูลตรงกันว่า ณ วันนี้หน่วยงานด้านความมั่นคงและหน่วยงานการพัฒนาขาดการบูรณาการ และขาดความมีเอกภาพทางความคิดของข้าราชการทุกระดับ ความต่อเนื่องในแผนการทำงานยังไม่ชัดเจน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ปัญหาใน จชต. ใช้เวลานาน

มาก แต่ก็ยังไม่สามารถจำกัดหรือจัดเงื่อนไขที่เป็นตัวการหล่อเลี้ยงและสร้างการเจริญเติบโต หรือเป็นตัวเร่งการขยายตัวของกลุ่มขบวนการฯ อย่างได้ผล เช่น ยังไม่สามารถวางรากฐานทางการศึกษาของเยาวชนให้มีความชัดเจน เด็กและเยาวชนจำนวนมากยังไม่ได้รับการเลี้ยงดู ให้เจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง เจ้าหน้าที่ยังไม่สามารถจัดขบวนการอาชญากรรมและกลุ่มอิทธิพลเชื่อมโยงที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนขบวนการฯ ทั้งนี้รวมไปถึงการยังไม่ประสบความสำเร็จในการค้นหาและเอาชนะการปฏิบัติการข่าวสารของกลุ่มขบวนการฯ ที่ทำมาอย่างได้ผลต่อคนไทยและข้าราชการไทยทั่วประเทศ ซึ่งสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงการไม่ประสบผลสำเร็จในเรื่องดังกล่าวก็คือ การที่คนไทยมีความเชื่ออย่างฝังใจว่า จชต. เป็นดินแดนอันตราย ใครก็ตามอยู่อาศัยหรือลงไปทำงานจะมีความเสี่ยงต่อภัยอันตราย เพราะไม่มีอะไรที่ไว้วางใจได้ และถ้าให้เลือกได้จะไม่ไป จชต. แน่نون

มุมมองปัญหาภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป

การสร้างความเข้าใจและความกระจ่างเกี่ยวกับปัญหาภัยคุกคามที่มีอยู่ในปัจจุบัน และที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต เป็นความพยายามของหน่วยงานฝ่ายความมั่นคงทุกระดับโดยเฉพาะผู้บริหารหรือผู้นำองค์กรซึ่งต้องการคำอธิบายที่ชัดเจน เพื่อจะนำไปสู่การวางแผนรับมือกับภัยคุกคามในรูปแบบต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามจากสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ปัญหาภัยคุกคามเป็นสิ่งที่ยอมรับทั่วกันว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีความผูกโยงกันและสามารถจะเปลี่ยนแปลงไปได้ทุกขณะ ดังนั้นการตั้งโจทย์จากจุดที่เกิดปัญหาเพียงจุดเดียวด้านเดียว และต่างฝ่ายต่างก็มองแต่ปัญหาของตน ย่อมทำให้เกิดการจำกัดมุมมองและขาดกระบวนการคิดในการแก้ปัญหาอย่างบูรณาการ

การสร้างมุมมองที่เป็นองค์รวม (Holistic View) คือทางออกสำคัญที่จะเป็นประโยชน์ต่อการรับรู้และความเข้าใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่ในระดับหน่วยปฏิบัติ และองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสั่งการปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามของชาติ รวมไปถึงองค์กร สถาบัน ภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติ ซึ่งมุมมองนี้สามารถจำแนกได้เป็น ๒ มิติ คือ

มิติที่ ๑ เป็นมุมมองจากจุดบนสุด คือที่ผลประโยชน์แห่งชาติ เพราะถือว่าเป็นเป้าหมายและแนวคิดที่ประเทศชาติได้ไตร่ตรองมาอย่างรอบคอบที่สุดแล้ว และเป็นความสำคัญที่สุดที่ประเทศชาติจะขาดเสียไม่ได้ อันได้แก่ ความอยู่รอดปลอดภัย ความเป็นเอกราชและมีบูรณาภาพ ความมีเกียรติและศักดิ์ศรี ความมีเสถียรภาพและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความมั่งมีศรีสุข การกินดีอยู่ดี ความผาสุกของคนในชาติ และการมีสังคมที่มีคุณธรรม ซึ่งรัฐบาลทุกยุค

ทุกสมัยต้องมีหน้าที่ในการปฏิบัติบริหารราชการ ให้สามารถบรรลุผลประโยชน์แห่งชาติดังกล่าวอย่างดีที่สุด ซึ่งจากเป้าหมายบนสุดที่ต้องไปให้ถึง ก็จะต้องมองให้เห็นถึงสิ่งที่คอยปกป้องรักษาให้ผลประโยชน์ของชาติเหล่านั้นคงอยู่ได้ นั่นก็คือความมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ครอบคลุมปัจจัยหลากหลาย ในอันที่จะส่งเสริมความอยู่รอดปลอดภัย และสร้างความเข้มแข็งของประเทศชาติ ซึ่งความมั่นคงแห่งชาติจะมีขึ้นและยั่งยืนได้ก็ด้วยการทำให้พลังอำนาจของชาติ อันได้แก่พลังอำนาจด้านการเมือง การเมืองระหว่างประเทศ เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การป้องกันประเทศ วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการสื่อสาร ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และพลังงาน เหล่านี้มีความเข้มแข็ง ผสมกลมกลืน และเกื้อกูลกันทั้งหมด แต่ในทางกลับกันถ้าหากพลังอำนาจอันใดอันหนึ่ง หรือหลายอันต้องตกอยู่ในอันตรายหรือมีความล้าหลัง อ่อนแอ เสื่อมถอย หรือคอยอุดหนุนไม่อาจเกื้อกูลกัน หรือขาดการขับเคลื่อนอย่างเป็นจังหวะจะโคน สิ่งที่จะเกิดขึ้นในมิตินี้ก็คือประเทศชาติจะมีความมั่นคงในลักษณะที่ถดถอย หรือมีปัญหาความมั่นคงจนถึงขั้นเป็นอันตรายต่อเสถียรภาพและความอยู่รอดของรัฐอย่างแน่นอน

มิตินี้ ๒ เป็นมุมมองไปที่สภาพปัญหาและความรุนแรงที่ปรากฏขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อความปลอดภัยและเป็นปกติสุขของคนและสังคมทั้งในระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว ปัญหาเหล่านี้มักจะถูกพบ และกำหนดกรอบไว้เป็นโจทย์สำหรับหน่วยงานด้านความมั่นคงต่างๆ ที่ต้องหาทางแก้ไขให้ลุล่วง ปัจจุบันมุมมองสภาพปัญหาซึ่งรวบรวมได้จากข้อคิดเห็นของหน่วยงานด้านความมั่นคง มีความเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ว่า ปัญหาต่างๆ ที่ประเทศไทยเผชิญอยู่ในขณะนี้ มีความซับซ้อน หลากหลาย และน่าจะมีภัยคุกคามเกิดขึ้นมาใหม่เป็นจำนวนมาก เกินกว่ากรอบที่สภาความมั่นคงแห่งชาติกำหนดไว้เมื่อปี ๒๕๕๐ ซึ่งมีจำนวนเพียง ๕ ประการ ได้แก่

๑. ความแตกต่างทางความคิดของคนในชาติ
๒. ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบสถาบันทางการเมือง
๓. การขาดความสมดุลในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. ภัยพิบัติจากการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและโรคระบาด
๕. ความมั่นคงในพื้นที่ ๓ จชต.
๖. การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ
๗. แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง
๘. ยาเสพติด
๙. ความยากจน

ปัญหาใหม่ๆ ที่ปรากฏในปัจจุบัน แม้ว่าหลายปัญหา มีความรุนแรงและสามารถจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงได้อย่างกว้างขวาง แต่ปัญหาเหล่านี้ยังไม่มีภาระระบุว่าเป็นปัญหาภัยคุกคาม ดังนั้นจึงตกเป็นหน้าที่โดยตรงของหน่วยราชการระดับกระทรวง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ รวมทั้งองค์กรอิสระต่างๆ ที่จะเข้ามาจัดการกับปัญหาตามขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้แต่ละส่วนราชการรับผิดชอบ ได้แก่

๑. ปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์และภัยจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งกำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว รุนแรง ในระบบสารสนเทศทุกแขนง

๒. การคุกคามและล่วงละเมิดต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ และการทำลายความเชื่อมั่นของประชาชนต่อรัฐบาลด้วยใช้กลยุทธ์เอาโลกมาปิดล้อมประเทศ นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เรื้อรังฝังลึกมานานแต่จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทำให้ปัญหาดังกล่าวผุดขึ้นมาในการรับรู้ของสังคม

๓. ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ที่เป็นบ่อเกิดและมีความเชื่อมโยงกับภัยคุกคามอื่นได้หลายประเภท

๔. ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม ที่ทำให้เยาวชนและประชาชนบางส่วนถูกชักจูง ครอบงำและถูกนำไปเป็นหัวโซ่ของกระบวนการนอกกฎหมาย ผู้มีอิทธิพลทางการเมือง ผลประโยชน์ส่วนตัว และกลายเป็นรากเหง้าของความขัดแย้งทางความคิดในสังคมและทางการเมืองอยู่ในปัจจุบัน

๕. ปัญหาแหล่งอบายมุขและการไม่บังคับใช้กฎหมายในการจัดระเบียบสังคม ซึ่งถูกปล่อยปละละเลยได้ขยายตัวมากขึ้นจนยากที่จะปราบปรามหรือควบคุมให้ยุติพฤติกรรมได้

๖. ปัญหาการปลูกฝังค่านิยมที่ผิดๆ และให้การศึกษาที่เบี่ยงเบน ทั้งในหลักสูตรการศึกษา และในทางการเผยแพร่ตามหลักศาสนา

๗. ปัญหาการเพิ่มขึ้นและเจริญเติบโตของจำนวนประชากรและชุมชนเมือง ก่อให้เกิดความไม่สมดุลกับระบบโครงสร้างผังเมืองและระบบการจัดการของภาครัฐและหน่วยราชการที่มีอยู่ นำไปสู่ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหามลภาวะ ปัญหาสุขภาพ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และปัญหาความไม่ปลอดภัยต่อภัยพิบัติต่างๆ นอกจากนี้การขยายตัวของชุมชนเมืองในแหล่งท่องเที่ยวรวมไปถึงแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ ยังส่งผลให้เกิดการบุกรุกครอบครองพื้นที่ป่า และพื้นที่อนุรักษ์ สิ่งเหล่านี้จัดเป็นปัญหาที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นจนเกินกำลังเจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่รับผิดชอบ ซึ่งหากประเมินอย่างรอบคอบก็ควรที่จะจัดให้เป็นปัญหาภัยคุกคามด้วยเช่นกัน

จากการสร้างมุมมองเป็น ๒ มิติ ทำให้ผู้มีหน้าที่จัดการกับปัญหาภัยคุกคามโดยตรง และผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติทั้งหลาย สามารถจะทำความเข้าใจเรื่องราวที่ทุกระดับหน่วยกำลังเผชิญ เห็นความสำคัญของทุกฝ่าย และจากจุดที่ตนเองยืนอยู่ก็สามารถจะเห็น ไปถึงจุดปลายทางของการแก้ปัญหา ทั้งตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องทำการเชื่อมโยงสอดประสานการแก้ปัญหาภัยคุกคามในระดับของตนเข้ากับเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงของชาติ ไปจนถึงระดับการปกป้องและสร้างความยั่งยืนแก่ผลประโยชน์แห่งชาติ

บทที่ ๔

ความสามารถในการจัดการปัญหาภัยคุกคามและ การปรับกระบวนการความคิดในการต่อสู้ เอาชนะปัญหาภัยคุกคาม

สถานการณ์ภัยคุกคามกับความสามารถในการรับมือของกองทัพ และองค์กร ภาครัฐ

สถานการณ์ภัยคุกคามที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน มีองค์ประกอบหลายปัจจัยที่ทำให้เรื่องราวและภาพที่ปรากฏมีความซับซ้อนและลุกลามได้รวดเร็ว โดยเฉพาะการบิดเบือนที่เกิดจากการกระจายข่าวสารทางสื่อสาธารณะและสังคมเครือข่ายออนไลน์ ที่เป็นตัวการสำคัญทำให้การรับรู้ การตีความและการพิจารณาตัดสินใจในการแก้ปัญหาที่มีความยุ่งยากและเกิดความเสียหาย ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นส่วนประกอบสำคัญของปัญหาก็คือ ตัวเจ้าหน้าที่ฝ่ายมั่นคงเองที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในขบวนการตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ซึ่งจะต้องรับไปพิจารณาปรับปรุงทั้งที่ตัวบุคคลและองค์กร/หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

จากมุมมองปัญหาภัยคุกคามที่ได้พิจารณาไว้ก่อนหน้านี้ สามารถสรุปได้ว่าปัญหาภัยคุกคามที่เกิดจากฝีมือมนุษย์เป็นสิ่งที่ลึกลับไม่หยุดนิ่งเพราะมีผู้เล่นกลุ่มหนึ่งที่คอยสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ใช้การแสวงประโยชน์จากช่องโหว่ของกฎหมายหรือกติกาสังคม ในการสร้างโอกาสให้อำนวยต่อฝ่ายตนอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงก็มีประเด็นข้อสรุปที่ใช้อธิบายการไม่ประสบความสำเร็จในการแก้ปัญหาสืบทอดกันมายาวนานว่า เรื่องนี้รายงานหน่วยเหนือไปแล้ว เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลเกินอำนาจที่จะลงไปจัดการและจะสำเร็จหรือไม่ก็อยู่ที่ว่ารัฐบาลจะเอาจริงหรือเปล่า เรื่องนี้ก็แค่ไฟไหม้ฟางแก้ไขสำเร็จได้ยากต้องแก้ที่กฎหมายและคงใช้เวลาอีกนาน เรื่องนี้เราไม่มีกำลังพอ กำลังรอบประมาธ รออัตรากำลังเพิ่มเติม เรื่องนี้เป็นเรื่องที่จะเอียงก่อน เรายังมีปัญหาเชิงโครงสร้างและข้อกฎหมายที่ยังไม่ทันสมัย และเป็นเรื่องอยู่ในอำนาจการดำเนินการของหลายกระทรวง เรายังมีปัญหาขาดเอกภาพ หรือเรื่องนี้คงต้องใช้เวลาเพราะประชาชนยังไม่ตื่นตัวและภาคส่วนต่างๆ ยังให้ความร่วมมือกันน้อยเกินไป ฯลฯ

การประมวลภาพเพื่อให้เกิดข้อเปรียบเทียบระหว่างผู้เล่นฝ่ายที่สร้างปัญหาภัยคุกคามกับผู้เล่น ฝ่ายความมั่นคงที่มีหน้าที่ในการจัดการแก้ปัญหา สามารถใช้ปัจจัยที่เป็นจุดแข็งและโอกาสที่เกื้อกูลในการพัฒนาศักยภาพ จิตความสามารถ ตลอดจนการดำรงรักษาสถานภาพของตนเอง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดของทั้งสองฝ่ายมาเปรียบเทียบกัน เพื่อจะทำให้มองเห็นจุดที่เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ เพื่อจะนำมาพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเสริมสร้างหรือปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ดังนี้.-

จุดแข็ง และจุดอ่อนของผู้ที่สร้างปัญหาภัยคุกคาม (เน้นที่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ ยาเสพติด แรงงานต่างด้าวอาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมไซเบอร์ และกลุ่มผลประโยชน์ที่ใช้เครือข่ายชุมชนออนไลน์บ่อนทำลายความมั่นคง ฯลฯ) ผู้สร้างปัญหาเหล่านี้มีพฤติกรรมและความชำนาญในการซ่อนเร้นแฝงตัว มักเฝ้าเกาะติดการทำงานของเป้าหมายและหน่วยงานความมั่นคงใช้การอำพรางตัวในสังคม และแอบอิงอยู่กับผู้มีอำนาจทุกฝ่ายในบ้านเมือง (ลักษณะนกสองหัว) บางกลุ่มบางคนสามารถเข้าไปแทรกวงตัวอยู่ในระบบราชการและฝ่ายการเมือง เพื่ออาศัยเป็นเกราะกำบัง ทั้งอาจมีศักยภาพและจิตความสามารถที่สำคัญในเรื่องต่อไปนี้.-

๑. มีผู้นำ หัวหน้า กลุ่มผู้นำ และผู้ร่วมอุดมการณ์ที่มีความสามารถสูง จงรักภักดี และทำงานเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ทั้งทางเปิดและทางลับ (อาศัยความไว้นื้อเชื่อใจ อำพรางสถานะ ตัดตอนความเชื่อมโยง และความสัมพันธ์บางส่วนให้เป็นวงจรกำจัด) ทั้งใน และนอกประเทศ

๒. สามารถปฏิบัติการข่าวและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจพัฒนาใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่าทางราชการมาเสริมความแข็งแกร่งได้ไม่จำกัด

๓. สามารถเชื่อมโยง แบ่งปัน ถ่ายโอนทุนและทรัพยากร กับแหล่งผลประโยชน์ หรือผู้มีอิทธิพลที่ปกป้องผลประโยชน์ หรือกับเครือข่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางธุรกิจ ทั้งในและต่างประเทศ

๔. มีความสามารถด้านปฏิบัติการสารสนเทศ และเข้าใจหลักวิธีการปฏิบัติการข่าวสารในองค์กรขนาดใหญ่ และอาจมีสื่อมวลชนเป็นบริวารจัดตั้งเพื่อใช้กดดันองค์กรภาครัฐจนถึงระดับรัฐบาล

๕. มีความสามารถในการจัดตั้ง พัฒนา และใช้ฐานแนวร่วม เครือข่ายแนวร่วม ผู้ศรัทธา สาวก ฯลฯ ในทุกระดับสังคม

๖. ขบวนการ และผู้บงการที่อยู่นอกประเทศจะมีเสรีในการปฏิบัติสูง และอยู่นอกบังคับของกฎหมายไทย

สำหรับจุดอ่อนที่สำคัญ ได้แก่

๑. ไม่สามารถขยายตัวอย่างเปิดเผยได้ในทุกสัดส่วนขององค์กร โดยเฉพาะส่วนงานที่เชื่อมโยงกับขบวนการนอกกฎหมาย หรือไม่เป็นที่ยอมรับของสาธารณชน ทำให้ต้องเพิ่มการควบคุม และมีความเสี่ยงต่อการถูกค้นพบ หรือเปิดเผย

๒. การสืบทอดเจตนารมณ์ องค์กรความรู้ ประสบการณ์ และการตัดสินใจสั่งการ มักขึ้นอยู่กับ ตัวบุคคลและผู้ใกล้ชิดที่มีอำนาจรองลงไป มากกว่าการใช้กระบวนการพิจารณาเป็น คณะบุคคลโดยรอบคอบ

๓. การรักษาความลับขาดความแน่นอน ไม่มีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน จึงมักปรากฏภาพ ความหวาดระแวงกันเองและมีการตัดตอน

๔. ในองค์กรขนาดเล็กหรือย่อยลงไป ไม่มีการจัดระเบียบแบบแผนที่รัดกุมขึ้นอยู่กับ ผู้นำ ซึ่งถือว่าเป็นจุดอ่อนสำคัญ

๕. การขัดและแย้งซึ่งผลประ โยชน์นำไปสู่ความแตกแยก และการล่มสลายของกลุ่ม และสมาชิก

จุดแข็ง และจุดอ่อนของฝ่ายความมั่นคงที่มีหน้าที่ในการจัดการแก้ปัญหา

จุดแข็ง ได้แก่ การมีบุคลากรที่มีอุดมการณ์มุ่งมั่นเป็นจำนวนมาก มีระเบียบแบบแผน ของทางราชการเป็นกรอบและมาตรฐานในการปกครอง สามารถเจริญเติบโตก้าวหน้าด้านการ ทำงาน สามารถตรวจสอบการทำงานได้ทุกขั้นตอน สำหรับองค์กรที่มีประสิทธิภาพจะมีวัฒนธรรม องค์กรที่เข้มแข็งในการหล่อหลอมถ่ายทอดระบบงาน และการอยู่ร่วมกันของผู้ปฏิบัติงาน และมี กระบวนการทางสังคมที่เสริมสร้างให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อน้ำที่ รักเกียรติ รักศักดิ์ศรี มีคุณธรรมและความเสียสละ ส่วนการพัฒนาความรู้ความสามารถ มีการกำหนดระเบียบ แบบแผนไว้เป็นขั้นเป็นตอนชัดเจน มีกฎหมายรองรับการปฏิบัติหน้าที่ของบุคคลและหน่วยงาน รวมทั้งมีทรัพยากรและงบประมาณรองรับการทรงชีพและการทำงานอย่างชัดเจน

จุดอ่อน ขององค์กร และหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาความมั่นคง ได้แก่

๑. ระบบบริหารจัดการกำลังพลยังไม่มีประสิทธิภาพ และไม่สามารถใช้หลักเกณฑ์ ที่เป็นมาตรฐานครอบคลุมได้ทุกตำแหน่งหน้าที่และทุกหน่วยงาน เนื่องจากระบบราชการไทย ยึดติดกับตัวบุคคลใช้ระบบอุปถัมภ์และเลือกที่รักมักที่ชังในการบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย และ ตอบแทนบุคลากรในตำแหน่งสำคัญ (บางคนอาจมีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์) ส่งผลให้ การทำงานมีข้อจำกัดในเรื่องความโปร่งใส ความริเริ่ม และความสนใจกระตือรือร้นในการ แก้ปัญหา นำไปสู่ความเบี่ยงเบนในการมองประเด็นปัญหา ไม่มีจุดยืน ไม่ยึดหลักการ ไม่ทำงาน เพื่อส่วนรวม และไม่ทำงานสืบสานให้ต่อเนื่อง

๒. มีปัญหาเชิงวัฒนธรรมองค์กร ที่ข้าราชการบางส่วนมีค่านิยมในการสร้าง/แสดงภาพลักษณ์ความสำเร็จของตนเอง หรือหน่วยงานให้โดดเด่น มากกว่าการสร้างคุณภาพของผลงานในด้านตัวบุคคล ผู้บริหารระดับสูงบางคนยังยึดติดความเป็นเจ้านายที่ต้องมีบริวารรายล้อมเอาใจและคอยต้อนรับขับสู้ให้บริการความสะดวกสบาย ขณะเดียวกันผู้ที่มีอาวุโสต่ำกว่าก็ยึดติดธรรมเนียมการเข้าใกล้ชิดและดูแลเอาใจใส่ผู้ใหญ่ทั้งเรื่องส่วนตัวและการทำงานเพื่อหวังเข้าเป็นสมาชิกผู้คุ้นเคยรู้ใจ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ตน และพวกพ้องในการขอเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือขอความช่วยเหลืออื่นๆ ตามแต่โอกาสจะอำนวย

๓. ขาดวัฒนธรรมในการแลกเปลี่ยน เพื่อแผ่ แบ่งปันและการตั้งเป้าหมายการทำงานร่วมกัน เพื่อมุ่งไปสู่ผลลัพธ์ที่เป็นความสำเร็จของส่วนรวม (คสช. ได้พยายามแก้ไขด้วยการประกาศให้ใช้ค่านิยม ๑๒ ประการ แต่ยังไม่ปรากฏผลที่เป็นรูปธรรมในหน่วยราชการมากนัก)

๔. ปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงเฉพาะทาง ปัจจุบันกองทัพ และหน่วยงานทางราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านความมั่นคงมีความรับผิดชอบในภารกิจ และพันธกิจต่างๆ มากมาย หลากหลาย ทั้งที่เป็นงานตามแผนงานเฉพาะกิจระยะสั้น และเป็นโครงการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่หน่วยงานดังกล่าวก็มีภารกิจหน้าที่ปกติประจำตามโครงสร้างการจัดของตนเองอยู่แล้ว และมีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ในจำนวนเท่าเดิม ดังนั้นสิ่งที่ต้องประสบคือ ปัญหาการขาดแคลนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน และไม่มีผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงเฉพาะทางมาสนับสนุน (บางหน่วยมีการบรรจุข้าราชการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่แต่ต้นสังกัดไม่ได้ส่งตัวมาทำงานจริง) นอกจากนี้กลุ่มงานที่รับผิดชอบแก้ปัญหาด้านความมั่นคงในเรื่องต่างๆ เช่น ปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ปัญหาแรงงานต่างด้าว ผู้หลบหนีเข้าเมือง และการค้ามนุษย์ ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ปัญหาอาชญากรรม/นอ้โงททางไซเบอร์ และปัญหา ยาเสพติด ส่วนใหญ่มีหน่วยงานต้นสังกัดระดับกระทรวงเป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก ซึ่งมีการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะกิจเข้าไปรับผิดชอบแก้ปัญหาตามเหตุการณ์ในพื้นที่เกิดเหตุโดยตรง (รายงานตรง) เป็นการทำงานที่แยกออกจากกลไกการปฏิบัติงานของหน่วยรับผิดชอบในระดับพื้นที่ (กอ.รมน. จังหวัด) ส่งผลให้การประสานงาน และการจัดการปัญหาเป็นไปในแบบชั่วคราวชั่วคราวตามกระแส และมักเกิดความลักลั่น ไม่มีความต่อเนื่อง ขาดความเชื่อมโยงในการสั่งการไปยังผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ ส่วนการบูรณาการแผนกับหน่วยราชการต่างๆ แม้ว่าจะมีการจัดทำแผนรองรับ แต่ก็มีลักษณะต่างฝ่ายต่างทำ ขาดกระบวนการแสวงข้อตกลงใจที่มีมาตรฐาน ขาดการทดสอบปรับปรุงตามระยะเวลา ซึ่งทำให้ไม่สามารถรับประกันได้ว่าจะสามารถนำไปปฏิบัติร่วมกันได้จริง

๕. การอบรมให้ความรู้และกระบวนการสร้างการเรียนรู้สำหรับบุคลากรที่เข้ามาทำหน้าที่ด้านความมั่นคงยังไม่มีประสิทธิภาพ และยังไม่สามารถตรวจวัดคุณภาพในการสร้างองค์ความรู้ได้อย่างชัดเจน ดังจะเห็นจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานต่างๆ มีความเห็นตรงกันว่า หน่วยงานต่างๆ ยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะด้าน และขาดวิทยากรที่จะทำหน้าที่ส่งเสริมบำรุงความรู้ และถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ มีความต้องการให้หน่วยเหนือพัฒนาองค์ความรู้ เพิ่มพูนทักษะความชำนาญให้กับเจ้าหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น ต้องการปรับขีดความสามารถให้หน่วยปฏิบัติสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกรวดเร็ว สามารถปรึกษาหารือแนวทาง และข้อกฎหมายต่างๆ ให้ทันความต้องการ หลายหน่วยเสนอความต้องการให้มีการส่งผู้เชี่ยวชาญ และวิทยากรจากส่วนกลางไปให้ความรู้ ให้คำแนะนำทางเทคนิคเพิ่มเติม อย่างไรก็ตาม ในเรื่องดังกล่าวหน่วยระดับสูงที่รับผิดชอบด้านนโยบายก็ได้ดำเนินการให้การศึกษาและการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการและไม่ทันเวลา เนื่องจากหน่วยปฏิบัติงานมีจำนวนมากและกระจายตัวไปในพื้นที่อย่างกว้างขวาง

๖. การปฏิบัติงานของหน่วยงานฝ่ายความมั่นคงมีลักษณะปฏิบัติงานเชิงรับเป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากการมีข้าราชการทำงานตามความเคยชิน รอรับเรื่องแจ้งเหตุ รอรับรายงาน หรือรอรับคำสั่ง เพื่อจะนำข้อสั่งการไปปฏิบัติ รวมไปถึงการมีความเคยชินกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเมื่อสถานการณ์บีบบังคับ อย่างไรก็ตาม หน่วยงานของรัฐมักมีการวางแผนต่างๆ รอรับเหตุการณ์ไว้ล่วงหน้าแต่ในข้อเท็จจริงแผนเหล่านั้น มักไม่มีการปรับให้ทันสมัย ไม่มีการค้นหาปัญหา และสาเหตุนำมาซึ่งปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลง

สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่หน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านความมั่นคงของรัฐจำเป็นต้องมีการตรวจสอบตนเอง เพื่อให้เกิดการรับรู้ และตระหนักถึงจุดแข็ง และจุดอ่อนที่มีอยู่ เพื่อนำไปสู่กระบวนการพัฒนาแนวทางแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม ด้วยการทำให้จุดแข็งที่มีนั้นแข็งแกร่ง และยั่งยืน ขณะเดียวกันต้องพยายามทำให้จุดอ่อนที่ยังปรากฏ ลดลงจนเหลือน้อยที่สุด และหมดไป

การต่อสู้เอาชนะปัญหาภัยคุกคามด้วยทรัพยากรที่มีอยู่ และการปฏิบัติเชิงรุกให้ได้เปรียบ

การแสวงหาความได้เปรียบในการต่อสู้เอาชนะปัญหาภัยคุกคาม

การรับมือกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ที่มาจากฝีมือของมนุษย์ มีปัจจัยสำคัญหลายประการที่ควรจะศึกษาทำความเข้าใจ และนำมาพิจารณากำหนดใช้เป็นจุดสร้างความได้เปรียบระหว่างฝ่ายที่เข้าจัดการปัญหากับฝ่ายที่สร้างปัญหา ดังนี้-

ประการแรก ทั้งสองฝ่ายมีสิ่งที่ต้องการเหมือนกันคือ การดำรงความมุ่งหมายในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะ ผลประโยชน์สูงสุด หรือความอยู่รอดสูงสุดที่จะคาดหวังได้ ซึ่งการจะไปให้ถึงจุดมุ่งหมายจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการและมีกระบวนการเฉพาะที่ต้องจัดเตรียมขึ้นจากนั้นเป็นการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการและดำรงรักษากระบวนการนั้นไว้ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดหรือต้องการ สิ่งจำเป็นเหล่านั้นก็คือ การมีผู้นำ มีองค์กร มีองค์ความรู้ และแผนการในเรื่องที่จะทำ และที่สำคัญ ต้องมีผู้ที่รับผิดชอบที่มีความรู้ มีภูมิปัญญาและประสบการณ์ที่จะนำเอาแผนการต่างๆ ไปทำให้สำเร็จ ทั้งสามารถจะควบคุมทุกกระบวนการทุกขั้นตอนให้เป็นไปตามที่ต้องการอย่างได้ผล ดังนั้นข้อสรุปในประการแรกก็คือ ถ้าฝ่ายใดเข้าใจเข้าถึง และสามารถพัฒนาใช้ข้อมูลความรู้ ภูมิปัญญาและประสบการณ์ซึ่งเป็นองค์ความรู้ขององค์กรได้ดีกว่า และเหนือกว่าอีกฝ่าย ฝ่ายที่ตามไม่ได้ไล่ไม่ทัน หรือไม่ประสีประสาในเล่ห์กลอุบายก็จะตกเป็นเบี้ยล่าง ต่อให้มีความล้มเหลว และทรัพยากรมากมายก็ไม่อาจเอาชนะฝ่ายที่ถึงพร้อมในเชิงปัญญาสูงกว่าได้

ประการที่สอง ความได้เปรียบในการต่อสู้เกิดจากการปรับกระบวนการคิดของบุคลากร และวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นเชิงรุก มากกว่าเชิงรับ หรือต้องทำให้เกิดการคิดไปข้างหน้า ก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลง รู้เขา รู้เรา ในประการที่สองนี้ เป็นความเฉลียวฉลาดในการปรับตนเองเข้าสู่ยุคของระบบวิถีคิดที่เป็นเครือข่ายในสังคมโลกาภิวัตน์ ซึ่งด้วยสภาพแวดล้อมหรือโจทย์เดียวกันนี้ หากฝ่ายใดครองความริเริ่ม และประสบความสำเร็จในการค้นพบโอกาสและช่วงชิงความได้เปรียบเหล่านั้นมาได้ ก็จะทำให้องค์กรของตนเป็นองค์กรที่มีการเรียนรู้ที่รวดเร็ว และเชื่อมโยงสื่อสารกับแหล่งข้อมูลความรู้ได้มากกว่าเร็วกว่า ทั้งสามารถจะเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ไปสู่ความเชี่ยวชาญด้วยประสบการณ์ที่มีการสั่งสมถ่ายทอดต่อกันมา และพัฒนาไปสู่การสร้างนวัตกรรมที่ทำให้ได้ชัยชนะอย่างเบ็ดเสร็จยั่งยืน

ประการที่สาม การนำองค์กรเป็นหัวใจของการต่อสู้ทั้งปวง เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นและมีอยู่ในทุกสภาพแวดล้อมของสังคมและเวทีการต่อสู้ ดังนั้น การบัญชาการหน่วยงาน หรือองค์กร/ ขบวนการ จึงถือเป็นจุดสูงสุดของทุกฝ่าย เพราะเป็นจุดที่มีการตัดสินใจสั่งการต่อผู้ที่เกี่ยวข้องให้ลงมือกระทำหรือยุติการกระทำ ขณะเดียวกันก็เป็นที่ตั้งของจุดศูนย์ศูนย์กลางที่ทำให้เกิดการแตกหัก พ่ายแพ้ได้เช่นกัน ความสำคัญของการนำ และระบบการบัญชาการจะมีความแตกต่างกันระหว่างฝ่ายที่สร้างปัญหา และฝ่ายที่เข้าจัดการปัญหา กล่าวคือ

๑. ฝ่ายสร้างปัญหามักอยู่ในที่ซ่อนเร้นแฝงตัว หรือเปิดตัวในทางสังคมแบบหนึ่ง แต่ใช้ขบวนการลับ และจัดตั้งตัวแทนไปกระทำเรื่องเลวร้ายอีกแบบหนึ่ง ในปัจจุบันภัยคุกคามบางประเภทมีการเชื่อมโยงกับกลุ่มเครือข่ายที่เป็นภัยคุกคามประเภทอื่นๆ ในต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการเกือตูลผลประโยชน์ต่อกัน ทำให้จุดศูนย์กลางขององค์กรมีการกระจายตัวจนยากที่ค้นพบ ส่วนฝ่ายที่เข้าจัดการปัญหาโดยเฉพาะฝ่ายรัฐและองค์กรที่มีหน้าที่ด้านความมั่นคงจะอยู่ในที่เปิดเผย ทั้งผู้นำ ผู้ร่วมงาน องค์กร และรวมไปถึงผู้สนับสนุน ดังนั้น จึงเป็นความล่อแหลมของฝ่ายที่เข้าจัดการปัญหาอย่างชัดเจน

๒. ฝ่ายสร้างปัญหาเป็นองค์กรและขบวนการที่ผู้นำมีความผูกพันกับผลประโยชน์และมีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์และความสำเร็จอย่างชัดเจน ทั้งความผูกพันดังกล่าวจะถูกถ่ายทอดไปยังผู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้นำในระยะยาว (มักมีวงฆาตคณาญาดิร่วมขบวนการ หรือสืบทอดไปยังผู้ที่ไว้วางใจได้ในกลุ่มที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด) ดังนั้นการสั่งการและมอบหมายภารกิจต่างๆ จึงเป็นไปอย่างแน่นแฟ้นในลักษณะการร่วมหัวจมท้าย ขณะที่ผู้นำฝ่ายความมั่นคงซึ่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในระบบราชการ จะมีเวลาอยู่ในหน้าที่จำกัด ไม่มีความผูกพันกับองค์กรอย่างแน่นแฟ้นยาวนาน ต้องอาศัยศิลปะการนำการปกครอง และมีความอดทนในการบริหารงานภายใต้ข้อจำกัดอื่นๆ มากมาย ในกรณีของหน่วยงานของกองทัพ แม้ว่าจะมีจุดแข็งด้วยอุดมการณ์และความเป็นผู้นำ แต่หากหมดวาระรับผิดชอบในตำแหน่งก็ถือว่าพ้นจากความรับผิดชอบในภารกิจนั้นๆ ด้วย

๓. ฝ่ายสร้างปัญหามีองค์กรและการนำที่ไม่ต้องอยู่ในกฎเกณฑ์ของระเบียบและสังคม ทำให้มีเสรีสูง มักเป็นฝ่ายเปิดเกมรุกและแสวงหาวิธีการปฏิบัติการได้ไม่จำกัดทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม เพียงอาศัยการดำรงตนและสถานะให้แนบเนียนสอดคล้องกลมกลืนไปกับสังคมก็เพียงพอ ในขณะที่ผู้นำฝ่ายความมั่นคง และบุคลากรของรัฐต้องเป็นผู้ดำรงตนอยู่ในหลักการ ยึดข้อกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของทางราชการและสังคมอย่างเคร่งครัด

ประการที่สี่ การสร้างเสริมความมั่นคงที่ยั่งยืนในองค์กร/ขบวนการ จำเป็นต้องมีการเตรียมทรัพยากรบุคคล และพัฒนาใช้ทรัพยากรบุคคลที่มีอยู่เป็นผู้ดำรงความมุ่งหมายและนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดคั้งนั้น การสืบทอดเจตนารมณ์ขององค์กรและการสร้างคนรุ่นใหม่ขึ้นทดแทนจึงเป็นประเด็นที่มีความท้าทาย เนื่องจากทุกฝ่ายอาจต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่มองไม่เห็นและไม่อาจควบคุมได้ และที่สำคัญการสืบทอดความรู้ ภูมิปัญญาและประสบการณ์ก็ไม่ได้ทำกันง่ายๆ แบบการถ่ายโอนข้อมูลดิจิทัล หรือใช้วิธีการส่งสำเนาให้ศึกษาต่อๆ กันเอง แต่การถ่ายทอดความรู้ที่ประกอบไปด้วย ข้อมูลข่าวสาร ความรอบรู้ ทักษะการทำงาน ทักษะในการตอบสนอง การตัดสินใจและความเชี่ยวชาญในการจัดการปัญหา รวมไปถึงความสามารถในการเชื่อมโยงปฏิสัมพันธ์กับเครือข่ายและภาคประชาสังคม และการปลูกฝังถ่ายทอดอุดมการณ์ขององค์กรและส่วนรวม จำเป็นต้องมีรูปแบบ วิธีการ และมีเครื่องมือที่หลากหลายมาใช้ในการถ่ายทอด ฉะนั้นหากฝ่ายใดรู้จักแสวงหาและพัฒนาใช้เครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพมาใช้ได้อย่างเหมาะสม องค์กร/ขบวนการนั้นก็จะมีผลได้เปรียบในเรื่องกำลังทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญสูงสุดของการปฏิบัติการทั้งปวง

การใช้ทรัพยากรมนุษย์เป็นต้นทุนหลักในการสร้างความได้เปรียบ

ภัยคุกคามแต่ละประเภททั้งที่เกิดจากฝีมือมนุษย์และจากธรรมชาติมีลักษณะเฉพาะของการเกิด มีเงื่อนไขก่อตัวและสามารถขยายตัวไปสู่ความรุนแรงที่แตกต่างกัน ดังนั้นหน่วยงานด้านความมั่นคงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งหมายรวมถึงองค์กรที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นภาคประชาสังคม จึงต้องรับรู้และเข้าใจกรอบแนวคิดในการจัดระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน รวมไปถึงนโยบาย แผน และมาตรการต่างๆ ที่มีการนำมาใช้จัดการปัญหาภัยคุกคามในภาพรวมตามความจำเป็น และเหมาะสมกับระดับหน่วย และพันธกิจที่เกี่ยวข้อง

บรรดาข้อกำหนดที่จำเป็นต้องรับรู้และเข้าใจทั้งแผนงานและมาตรการสำคัญ โดยทั่วไปมักจะตั้งจุดสนใจไปที่การได้รับมอบหน้าที่อะไร ต้องไปทำอะไรบ้าง อย่างไร เท่าใด แต่มักจะขาดการตรวจสอบข้อเท็จจริงไปว่า ณ ปัจจุบันหน่วยหรือองค์กรมีทรัพยากรมนุษย์เป็นต้นทุนอยู่ในสถานะใด มีสถานภาพ ศักยภาพและขีดความสามารถพื้นฐานอยู่เท่าใด และทำอย่างไร จึงจะจัดการบุคลากรของหน่วยที่มีอยู่ให้เกิดการรับรู้ มีความเข้าใจพอที่จะขับเคลื่อนกระบวนการทำงานและการแก้ปัญหา รวมไปถึงการใช้ทักษะในการทำงานเป็นทีม ฯลฯ และควรจะมีการอบรม ฝึกทดลองปฏิบัติงาน และประเมินผลอะไร อย่างไร

หลักการสำคัญในการจัดการทรัพยากรมนุษย์จะมีความเกี่ยวข้องกับภารกิจ พันธกิจ และเป้าหมายหลักขององค์กรและหน่วยงาน มีความผูกพันโดยตรงกับการดำรงอยู่ การเจริญเติบโต และการสร้างขวัญกำลังใจซึ่งเป็นพลังอำนาจที่ไม่มีตัวตนขององค์กร ดังนั้นเมื่อต้องจัดเตรียม

บุคลากรสำหรับการปฏิบัติงาน จึงจำเป็นต้องวางกรอบนโยบายและระเบียบแบบแผนให้ครอบคลุมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกัน ตั้งแต่กระบวนการสรรหาคัดเลือกและบรรจุคนที่มีลักษณะเหมาะสมเป็นที่ต้องการ จากนั้นพัฒนาคนเหล่านั้นอย่างเป็นระบบและดำรงรักษาคน ควบคู่ไปกับการทำให้มีขีดความสามารถในการทำงานเพิ่มขึ้น มีสมรรถนะทางการทำงานสูง มีคุณภาพชีวิตที่ดี และแม้แต่หลังจากการร่วมงานกันแล้วก็อาจจำเป็นต้องติดตามดูแลสวัสดิภาพความปลอดภัย และความเป็นอยู่ในสังคมต่อไปอีกระยะหนึ่ง

อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบัน หน่วยงานความมั่นคงแทบจะไม่มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่ เพื่อรองรับภัยคุกคามแต่ละประเภท โดยเฉพาะ ส่วนใหญ่เป็นการจัด ปรับ หรือสนธิกำลังกันในรูปแบบเฉพาะกิจต่างๆ ดังตัวอย่างของหน่วยงานของทหารที่ได้รับมอบภารกิจหลักและภารกิจสนับสนุน ซึ่งจะใช้บุคลากรเป็นรายบุคคลหรือเป็นหน่วย ที่มาจากโครงสร้างหน่วยกำลังรบ หน่วยส่วนภูมิภาค และหน่วยที่มีภารกิจ/พันธกิจที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับปัญหาความมั่นคงภายในประเทศ กำลังพลเหล่านั้น บางส่วนเข้าร่วมปฏิบัติภารกิจในแผนงานการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร แผนเตรียมพร้อมแห่งชาติ การรักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ ๓ จชต. รวมไปถึงแผนป้องกันชายแดน และกรอบความร่วมมือในระดับทวิภาคีกับประเทศเพื่อนบ้านรวมถึงในเวทีอาเซียน โดยหน่วยจะมีการผลัดเปลี่ยนกำลังหมุนเวียนปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ต่างๆ เป็นห้วงระยะเวลา (ส่วนใหญ่ ๑ ปี) นอกเหนือจากการปฏิบัติภารกิจที่หลากหลายแล้ว บุคลากรและหน่วยจำนวนมากอาจต้องไปปฏิบัติภารกิจร่วมในแผนของหน่วยอื่นๆ อาจขึ้นการบังคับบัญชา หรืออาจไปปกครองบังคับบัญชาหน่วยงานอื่นๆ ที่ต่างคุณลักษณะกันทางระบบราชการ ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านี้เป็นรูปแบบการปฏิบัติการในระบบงานด้านความมั่นคง โดยมีกรอบวิธีคิดในเรื่องการจัดหน่วยเข้าทำการรบตามหลักนิยมทางการทหาร ที่ให้ความสำคัญกับการออกแบบโครงสร้างการจัดในเรื่อง ความมีเอกภาพ มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน มีช่วงการบังคับบัญชาที่เหมาะสม สมดุล ยืดหยุ่นความง่ายไม่ยุ่งยากซับซ้อนในการตอบสนองคำสั่ง มีความคล่องแคล่วที่จะผสมผสานวิธีการจัด หรือการทำงานในสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีความอ่อนตัวในการปฏิบัติการ สามารถเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปฏิบัติได้ทันทีตามแบบแผนที่กำหนด เมื่อได้รับคำสั่ง ทำให้ผู้บังคับบัญชาของหน่วยรอง และหน่วยรองๆ ลงไป สามารถปรับการปฏิบัติในสถานการณ์วิกฤตได้อย่างรวดเร็ว และมีความสมบูรณ์ในตัวเอง คือมีทรัพยากรที่สามารถใช้การได้ในอำนาจพร้อมมูล เพียงพอต่อการปฏิบัติภารกิจในขอบเขตที่ตนเองรับผิดชอบ และหากไม่เพียงพอก็สามารถจะร้องขอการสนับสนุนเพิ่มเติม จากความสมบูรณ์ในตนเองของหน่วยเหนือตามลำดับชั้นต่อไปได้

ภาพของปัญหาภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติไม่ใช่เป็นเรื่องมุมมองทางการทหารอย่างตรงไปตรงมา แต่เป็นเรื่องที่ผูกโยงกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ความอยู่รอดทางสังคม เศรษฐกิจ และพลังอำนาจของชาติทุกด้านที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นการนำเอาบุคลากรและหน่วยงานของกองทัพที่มีประสบการณ์ด้านการทหารล้วนๆ หรือการนำบุคลากรที่ไม่มีความเข้าใจพื้นฐานด้านความมั่นคงมาทำหน้าที่เป็นบุคลากรด้านความมั่นคง จึงจำเป็นต้องทำให้บุคลากรดังกล่าวมีโอกาสเรียนรู้ให้เข้าใจ และเข้าถึงองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาภัยคุกคามและเป้าประสงค์ของด้านความมั่นคงของชาติอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอน โดยนำเอาหลักการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญๆ มาใช้ คือ

๑. การสร้างความเข้าใจในวัฒนธรรมองค์กรด้านความมั่นคง ซึ่งจำเป็นต้องมีการปูพื้นความเข้าใจว่า วัฒนธรรมนี้ไม่ใช่วัฒนธรรมของทหาร และก็ไม่ใช่วัฒนธรรมของฝ่ายปกครองพลเรือน หรือตำรวจ ฯลฯ แต่เป็นวัฒนธรรมที่มีข้อกำหนดพื้นฐานในวิถีทางปฏิบัติของหน่วยงานด้านความมั่นคงโดยเฉพาะ เป็นวัฒนธรรมที่ต้องสร้างปฏิสัมพันธ์และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และจะถูกพัฒนาถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้องค์กรดำรงอยู่ได้อย่างมีเอกลักษณ์ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรด้านความมั่นคงที่มีความสำคัญ และควรกำหนดไว้เป็นหลักการได้แก่

๑.๑ ผู้นำหรือหัวหน้าหน่วยงานควรมาจากกระบวนการเลือกสรรที่เน้นความมีประสบการณ์และคุณลักษณะผู้นำ เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ

๑.๒ มีการกำหนดและรักษามาตรฐานการจัดการทรัพยากรบุคคลในเรื่องที่มีความสำคัญ อาทิ ระบบจัดการปฐมนิเทศ และฝึกอบรมบุคลากรทุกระดับทุกตำแหน่งหน้าที่ด้วยมาตรฐานหลักสูตรที่มีการพัฒนาออกแบบ โดยเฉพาะ มีการฝึกทดลองปฏิบัติงานในสถานที่จริงผ่านการทดสอบ และปรับปรุงความเป็นผู้นำ ภายใต้การกำกับดูแลอย่างใกล้ชิดจากระบบพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ มีกระบวนการประเมินค่าบุคคลด้านจริยธรรม ประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมทั้งประเมินความสามารถทางสังคมที่จำเป็น

๑.๓ เป็นองค์กรที่ส่งเสริมให้บุคลากรทุกระดับ มีโอกาสได้รับการศึกษาเพิ่มพูนความรู้ และประสบการณ์ตามระยะเวลาที่เหมาะสม

๑.๔ เป็นองค์กรที่มีระเบียบวินัย โดยกำหนดขอบเขตการประพฤติปฏิบัติตัวของคนในองค์กรให้ยึดมั่นในการรักษาวินัย (ซึ่งหมายถึงการซื่อสัตย์และควบคุมพฤติกรรมของคนในองค์กรให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด โดยอาศัยเครื่องมือต่างๆ เช่น การลงโทษ การให้รางวัล และให้คำปรึกษา) เน้นการกระตุ้นให้มีการพัฒนาตนเอง มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ฝึกซ้อม และเข้าใจบทบาทหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ร่วม สามารถปฏิบัติตัวได้ตามที่องค์กรกำหนดโดยไม่มีข้อยกเว้น

๑.๕ การเป็นองค์กรที่พัฒนาเสริมสร้างระบบการจัดการความรู้ ให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ทุกองค์ประกอบ มุ่งสู่การเป็นองค์กรที่ทันสมัย สามารถสร้างนวัตกรรมในการแก้ปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ

๑.๖ เป็นองค์กรที่รวบรวมและผสมกลมกลืนจุดแข็งของวัฒนธรรมองค์กรจากหน่วยราชการและภาคส่วนต่างๆ โดยเน้นความสามารถในการสร้างปฏิสัมพันธ์และทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

๒. การใช้กระบวนการทางสังคม (Socialization) โดยการสร้างและพัฒนากระบวนการที่ทำให้บุคลากรเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจ และยอมรับในค่านิยมบรรทัดฐาน ตลอดจนความเชื่อมั่นเชื่อถือไว้วางใจในคนกลุ่มใหญ่ขององค์กร ทำให้สามารถดำรงตนอยู่อย่างเหมาะสม และทำงานร่วมกันในองค์ได้อย่างราบรื่น สำหรับการปรับใช้หลักการดังกล่าว องค์กรและหน่วยงานด้านความมั่นคง ต้องเน้นการวางระบบการจัดการกับบุคลากรที่เพิ่งเข้ามาปฏิบัติงานใหม่เป็นหลัก โดยวางบรรทัดฐานสำหรับบุคลากร รวมทั้งองค์กรและหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านความมั่นคงจำเป็นต้องเรียนรู้ เข้าใจ และนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปแบบได้แก่

๒.๑ การยึดถือค่านิยม ๑๒ ประการ ซึ่งเป็นค่านิยมหลักของคนไทย ซึ่งจะต้องเน้นให้มีความสามารถในการนำไปสร้างความเข้าใจ และปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแก่บุคคลอื่นและผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างกว้างขวาง

๒.๒ การพัฒนาบุคลิกภาพของบุคลากรให้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักให้เกียรติผู้อื่น และผู้ร่วมงานทุกระดับ ต้องสามารถสื่อสารให้ผู้อื่นเห็นถึงความเป็นสุภาพบุรุษ มีความน่าไว้นับถือเชื่อใจ และมีการรับฟังความคิดเห็น โดยเฉพาะจากผู้ที่มีคิดเห็นต่าง

๒.๓ พัฒนาบุคลิกลักษณะของผู้นำ โดยเฉพาะเรื่องกระทำตนเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ และหลักเกณฑ์การปฏิบัติขององค์กร รวมทั้งกติกาของสังคมภายนอก มีวินัย มีความรับผิดชอบ และแสวงหาความรับผิดชอบ กระตือรือร้นที่จะตอบสนองต่อคำสั่ง คำแนะนำของผู้บังคับบัญชา มีทักษะในการสื่อสาร สามารถเข้าใจเจตนารมณ์ และแปลงคำสั่งนโยบายของผู้บังคับบัญชาไปสู่การมอบหมายสั่งการต่อผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ รับผิดชอบ มีจุดยืนด้านคุณธรรม และยึดมั่นในค่านิยมการทำงานเป็นทีมเพื่อผลสำเร็จของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

๒.๔ พัฒนาบุคลากรที่มีคุณลักษณะเหมาะสมให้ทำหน้าที่วิทยากรและเป็นกลุ่ม/คณะวิทยากร เพื่อสืบทอดปรัชญาและเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรให้มีความต่อเนื่อง ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ที่มีหน้าที่ในการดำเนินกรรมวิธีฝึกอบรมคนที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่ ต้องรวบรวม และจัดเตรียมบุคคลที่มีอยู่ในองค์กรในระดับต่างๆ (ทุกหน่วยทุกระดับมีส่วนร่วม) มาร่วมปฏิบัติหน้าที่เป็นวิทยากรสืบทอดปรัชญาของหน่วย และมีการพัฒนาจิตความสามารถ และสถานภาพของวิทยากรเหล่านั้น รวมทั้งออกแบบระบบการจัดการกิจกรรมในหลักสูตรฝึกอบรมต่างๆ ให้มีความทันสมัย สอดรับกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

๓. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้วยการพัฒนาอาชีพ ในองค์กร และหน่วยงาน ด้านความมั่นคงที่มีภารกิจ การจัด และมีอัตรากำลังในรูปแบบหน่วยถาวร การจัด กระบวนการพัฒนาปรับปรุงบุคลากรให้สามารถปฏิบัติการกิจหน้าที่ในความรับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นระยะเวลายาวนาน อาจจำเป็นต้องมีการดำเนินการพัฒนาอาชีพควบคู่กันไป เพื่อให้บุคลากรแต่ละคนได้รับการตอบสนองดูแลในแต่ละช่วงชีวิตการทำงาน ซึ่งแนวทางการพัฒนาอาชีพเป็นเสมือนโครงการและแผนงานขององค์กรที่เป็นช่องทางเปิดโอกาสให้บุคลากรในองค์กรสามารถจะพัฒนาตนเองได้ตามความเหมาะสม ตามวิสัยทัศน์และคุณวุฒิ ตามความถนัดภายใต้กรอบความเห็นชอบและการสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงาน มิใช่ต้องทนปฏิบัติตามแนวทางที่องค์กรกำหนดให้แต่ฝ่ายเดียว เพราะในระยะยาวบุคลากรมีแนวโน้มจะปล่อยตัวเข้าสู่ภาวะถดถอย ก่อให้เกิดผลเสียต่อหน้าที่การงาน และเป็นภาระต่อองค์กรได้ในที่สุด ดังนั้นทุกหน่วยงานจึงต้องคำนึงถึงหลักการพัฒนาอาชีพ และส่งเสริมให้บุคลากรมีศักยภาพ และมีการพัฒนาการทำงานให้ก้าวหน้าตามสายอาชีพของแต่ละคนให้มากที่สุด รวมทั้งมีการจัดตั้งระบบการพัฒนาอาชีพขององค์กร/หน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของฝ่ายบริหารงานบุคคล ฝ่ายกำลังพลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งต้องมีการเชื่อมโยงกับตัวบุคลากรหลายกลุ่มอาชีพ (ตามสาขาความถนัดที่แตกต่างกัน) ของหลายหน่วยงาน เพื่อวางกรอบนโยบายและแผนการพัฒนาอาชีพขององค์กรให้เป็นรูปธรรม

๔. การปฏิบัติการเชิงรุกให้ได้เปรียบ การต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหาภัยคุกคามต่างๆ ในปัจจุบันมีลักษณะเป็นการปฏิบัติการทั้งเชิงรับ และเชิงรุกผสมผสานกันไป เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว ทั้งที่ปรากฏอยู่เป็นประจำ หรือที่เกิดขึ้นอย่างเหนือความคาดหมาย ก็จำเป็นต้องใช้การปฏิบัติการเชิงรับ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่ต้องตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เมื่อมีสถานการณ์บีบบังคับให้ต้องตอบสนอง เป็นความพยายามทุกวิถีทางเข้าคลี่คลาย เข้าระงับยับยั้ง และหาทางยุติ เพื่อไม่ให้มีการขยายวงขยายปลาย แต่อย่างไรก็ตามในข้อเท็จจริงแทบทุกปัญหาที่ปรากฏล้วนเป็นเรื่องที่เคยเกิดขึ้นมาก่อน เพียงแต่การก่อเกิดของปัญหาเหล่านั้น มีปัจจัยความเปลี่ยนแปลงอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง อันได้แก่ ปัจจัยก่อเหตุ ผู้ก่อเหตุ (ผู้เล่น) จุด/สถานที่เกิดเหตุ โอกาส สภาพแวดล้อม และเงื่อนไขความรุนแรงที่พัฒนาไป รวมไปถึงการมีปัจจัยอื่นที่เป็นตัวเปิดโอกาส เปิดช่อง หรือเร่งปฏิกิริยาให้ภัยคุกคามก่อเกิดหรือกลับมาเกิดซ้ำอีก โดยเฉพาะปัจจัยความอ่อนด้อยของฝ่ายที่มีหน้าที่รับมือกับปัญหาภัยคุกคามเนื่องจากไม่มีแผนรองรับ ไม่มีบุคลากรที่รู้เรื่องหรือมีประสบการณ์ และไม่มองก็ความรู้เกี่ยวกับปัญหาภัยคุกคาม และหมายรวมไปถึงความไม่รู้ของสังคม ทั้งภาครัฐ เอกชน และประชาสังคมต่างๆ เกี่ยวกับปัญหาภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้น และการไม่ตระหนักรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ในการมีส่วนร่วมเตรียมการ ป้องกันและเข้าร่วมจัดการกับปัญหาตามขีดความสามารถที่มีอยู่

การปฏิบัติการเชิงรับที่กล่าวมาข้างต้น ในบางสถานการณ์แม้เป็นเรื่องที่จำเป็น และได้ลงมือปฏิบัติอย่างเต็มที่ แต่ก็ไม่อาจมีหลักประกันถึงความสำเร็จ ยังมีความสูญเสีย และการลุกลามของปัญหาที่อาจจะขยายวงไปในเรื่องอื่นๆ ได้ ทั้งนี้เพราะความสำเร็จและความล้มเหลวของการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามักขึ้นอยู่กับความสามารถเฉพาะบุคคล โดยเฉพาะผู้นำ หรือผู้เชี่ยวชาญเหตุการณ์ และผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นที่เข้าเผชิญเหตุกับสถานการณ์เฉพาะหน้านั้นเท่านั้น และนอกเหนือจากภาพการทำงานแบบแก้ปัญหาเฉพาะหน้าแล้ว ยังมีภาพกิจกรรมที่บ่งชี้ถึงวัฒนธรรมการทำงานเชิงรับอีกหลายประการ อาทิ การแก้ปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิดกฎหมายที่ใช้การตอบสนองไปตามความเคยชิน รอให้เหตุเกิด หรือมีผู้แจ้งเหตุแล้วจึงนำกำลังไปปฏิบัติ การรอรับคำสั่งให้ปฏิบัติทุกเรื่องและไม่มีการวางแผนเชิงบูรณาการ การปล่อยปละละเลยให้เหตุที่นำมาซึ่งปัญหาและเงื่อนไขความไม่สมดุลต่างๆ ก่อรวมตัวกันจนเป็นปัญหา ฯลฯ

เนื่องจากการปฏิบัติการเชิงรับเป็นเสมือนพฤติกรรมที่ทำกันตามความเคยชิน และฝังลึกอยู่ในวัฒนธรรมองค์กรของหน่วยราชการ และองค์กรภาครัฐที่สืบทอดกันมายาวนาน ดังนั้นการปรับให้บุคลากร และองค์กรต่างๆ มีพัฒนาการไปสู่การปฏิบัติการที่เป็นเชิงรุกมากที่สุด และขณะเดียวกันก็มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการเชิงรับได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการวางกรอบแนวคิดในเรื่องการปฏิบัติการเชิงรุกให้ชัดเจน โดยเริ่มจาก

๑. ต้องทำให้บุคลากรที่จะปฏิบัติงานด้านความมั่นคงทุกตำแหน่งหน้าที่ และทุกระดับหน่วยมีองค์ความรู้เกี่ยวกับสภาพความเป็นมาของปัญหา มีพฤติกรรมสนใจ ใฝ่รู้ และศึกษาค้นคว้าแนวทางหรือวิธีการจัดการกับปัญหา (กรอบภารกิจ แนวความคิดในการปฏิบัติและแผน/คำสั่ง) ขององค์กรหรือหน่วยงาน ต้องทำให้บุคลากรตระหนักรู้ถึงผลสรุปหรือผลลัพธ์สุดท้ายที่ตนเองหรือองค์กรต้องการให้เกิดขึ้น เพื่อบรรลุภารกิจและเจตนารมณ์ในการจัดการปัญหา ซึ่งในบางเรื่องบางระดับจะมีความสืบเนื่องไปในระดับความมั่นคงของชาติ และผลประโยชน์แห่งชาติควบคู่ไปด้วย

๒. จัดให้มีกลไกขับเคลื่อนแนวทางการปฏิบัติการเชิงรุกในองค์กร อันได้แก่ การฝึกอบรม การฝึกงานในสภาพแวดล้อมจริง และการสร้างกิจกรรมวัฒนธรรมที่จะพัฒนาทักษะอุปนิสัย เพื่อให้บุคลากรมีการวิเคราะห์ตนเองและองค์กรว่ามีจุดอ่อน จุดแข็งอะไร สามารถประเมินอุปสรรคและปัญหา รวมทั้งการมีโอกาสต่างๆ ที่องค์กรจะนำมาซึ่งความได้เปรียบต่อปัญหาภัยคุกคามอย่างตรงไปตรงมา มีการพัฒนาแนวความคิดและแผนรองรับเพื่อจะสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ขณะเดียวกันก็จะสามารถมองเห็นถึงวิธีการเชิงสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่ เห็นโอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถจะใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้นนั้นได้อย่างรวดเร็ว นำไปสู่ความได้เปรียบในการต่อสู้เพื่อเอาชนะปัญหาภัยคุกคามที่ปวง

การประยุกต์ใช้หลักการ และแนวทางปฏิบัติของกองทัพและองค์กรภาครัฐ เพื่อขยายผลในภาคเอกชน และประชาชนโดยทั่วไป

ด้วยพื้นฐานความเข้าใจในเรื่องความมั่นคงของผู้คนโดยทั่วไปที่มีความแตกต่าง และหลากหลายทั้งการรับรู้ ทศนคติความเชื่อ และการตระหนักถึงความสำคัญ ดังนั้นเพื่อให้เกิดแนวคิดตั้งต้นที่จะนำไปพัฒนากระบวนการแก้ปัญหาภัยคุกคาม และสร้างเสริมความมั่นคงให้เกิดควบคู่กันไปได้ เราอาจกำหนดใช้นิยามพื้นฐานของความมั่นคงแบบง่ายๆ ว่า ความมั่นคงก็คือ ผลลัพธ์ของการจัดการทรัพยากรหลายๆ อย่างร่วมกัน ให้สามารถยับยั้ง ป้องกัน และยุติปัญหาภัยคุกคามที่จะส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของประเทศชาติ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ความเป็นอยู่อย่างเป็นปกติสุข ความมั่งคั่ง ยั่งยืนทางเศรษฐกิจ การกินดีอยู่ดี ความอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ฯลฯ ซึ่งตามความหมายของคำนิยามเหล่านี้จะก่อให้เกิดการรับรู้ ความเข้าใจ และความกระตือรือร้นในการแสวงหาคำตอบหรือตั้งคำถามต่อไปอย่างกว้างขวาง ซึ่งเป็นที่มาของการวิเคราะห์กำหนดภารกิจ พันธกิจ แผน นโยบาย และมาตรการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงทุกหน่วยทุกระดับ รวมไปถึงความคาดหวังของประชาสังคมทุกภาคส่วน

ในสภาวะแวดล้อมของสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ปัญหามากมายเกิดการก่อตัวเปลี่ยนแปลงไปด้วยหลายปัจจัยสาเหตุ และความซับซ้อนเกี่ยวโยงกันของปัญหาและเงื่อนไขสามารถจะเกิดหรือทวีความรุนแรงได้มากขึ้นในทุกขณะที่มีการขับเคลื่อนตัวของภาคประชาสังคม และประชาคมโลก ดังนั้น การทำงานขององค์กรและหน่วยงานฝ่ายความมั่นคงทุกระดับ นอกจากจะยึดหลักปฏิบัติตามกรอบนโยบาย แผนและมาตรการต่างๆ ที่มีอยู่อย่างเคร่งครัดแล้ว มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงรูปแบบการจัดการปัญหาภัยคุกคาม โดยเข้าไปยึดโยงกระบวนการความคิดและวิธีการปฏิบัติให้เกิดความสอดคล้องเกื้อกูล ทันทการเปลี่ยนแปลงและการเคลื่อนตัวของภาคประชาสังคมและประชาคมโลกเหล่านั้นให้มากที่สุด ซึ่งรูปแบบดังกล่าวสามารถกำหนดเป็นกลยุทธ์ในการนำไปปฏิบัติและขยายผลได้ดังนี้.-

กลยุทธ์ที่ ๑ : สร้างและขยายกระบวนการความคิดด้านความมั่นคงตามหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” กระทำโดยนำเอาระบบการจัดการความรู้มาจัดระเบียบเข้ากับลำดับขั้นในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ โดยเริ่มจาก

๑. เข้าใจ เป็นการทำความเข้าใจในความรู้เกี่ยวกับสภาพปัญหาตั้งแต่อดีต ผู้ที่เกี่ยวข้องที่เชื่อมโยงกับปัญหา และปัจจัยสำคัญๆ ที่เป็นตัวเร่ง กระตุ้นหรือขยายปฏิกิริยาให้ปัญหามารวมตัวขยายตัว เพิ่มระดับความรุนแรง และส่งผลทำให้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเปลี่ยนแปลงไป และหมายรวมไปถึงความเข้าใจในนโยบายสำคัญ แนวคิด หลักการทำงาน ระเบียบแบบแผน และผลิตผลที่เป็น

องค์ความรู้ขององค์กรและหน่วยงานที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับปัญหาภัยคุกคาม รวมทั้งบริบทที่รัฐจะต้องดำเนินการทั้งปวงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาและมีมุมมองการจัดการปัญหาความมั่นคงในมิติต่างๆ อย่างรอบด้าน ทั้งนี้ สิ่งที่จะต้องนำมาทำให้เกิดความเข้าใจ ต้องเป็นความรู้ที่มีการจัดการ ซึ่งจะได้มาจากการรวบรวม/การสร้างความรู้ การจัดระบบความรู้ การประยุกต์ใช้ และถ่ายทอดความรู้เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจ และง่ายต่อการตัดสินใจ ความรู้ดังกล่าวไม่ใช่ข้อมูลหรือข้อมูลข่าวสารที่ไม่ผ่านการวิเคราะห์เพื่อให้ความหมายและคุณค่า

๒. เข้าถึง เป็นการดำเนินการเข้าไปสู่สภาพแวดล้อมของปัญหาทั้งตัวบุคคล กลุ่มพื้นที่ และเครือข่ายทางสังคม ซึ่งต้องกระทำต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาภัยคุกคาม หรือมีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา รวมไปถึงสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงของรัฐทั้งปวงเพื่อจะได้รับรู้และยืนยันความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริง รู้ความต้องการ ทักษะคิด และเป็นการสร้างความไว้วางใจ ความรู้สึกผูกพัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันในอนาคตต่อไป และในทุกโอกาส ซึ่งความจำเป็นที่จะต้องกระทำอย่างกว้างขวาง มีสาเหตุมาจากสถานการณ์ภัยคุกคาม และเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากภัยคุกคามในปัจจุบันมีความเชื่อมโยงกันทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย และมีการเคลื่อนไหวที่แยกย่อย ซับซ้อนมากกว่าแต่ก่อน หากไม่ปรับการเข้าถึงให้กว้างขวางขึ้นก็ไม่สามารถจะล่วงรู้และควบคุมสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างรัดกุมครบถ้วน

๓. พัฒนา เป็นการเตรียม ปรับเพิ่ม และยกระดับศักยภาพของบุคลากร หน่วยงาน และองค์กรปฏิบัติงานด้านความมั่นคงทุกระดับ เพื่อให้มีภูมิปัญญา มีองค์ความรู้ ทักษะเปลี่ยนแปลง สิ่งที่มีความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาการ ควรประกอบด้วย การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ เครือข่ายทางสังคม การปฏิบัติการ และการติดตามประเมินผล รวมไปถึงการพัฒนาทางกายภาพของหน่วยงานทั้งด้าน โครงสร้างการจัดและวัสดุอุปกรณ์ และการสื่อสารประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างแน่นแฟ้น มีการบูรณาการแผนและทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อมุ่งไปสู่ผลการปฏิบัติที่เป็นความสำเร็จของส่วนรวม ทั้งนี้ ความสำคัญสูงสุดของการพัฒนา คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งจะมุ่งเน้นไปที่บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านความมั่นคงทุกระดับ อย่างไรก็ตาม ความยั่งยืนของการพัฒนาต้องอาศัยหลักการและวิธีการที่ทันสมัย มีมาตรฐาน ดังนั้น จึงต้องสนับสนุนส่งเสริมให้มีการวิจัยในกรอบงานด้านความมั่นคงของชาติควบคู่ไปด้วย

กลยุทธ์ที่ ๒ : สร้างความเข้มแข็งและความก้าวหน้าด้านการจัดการความรู้และวัฒนธรรมการสร้างความรู้ด้านความมั่นคงในองค์กรภาครัฐและภาคส่วนอื่นๆ ให้มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ซึ่งการดำเนินการสามารถกระทำได้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยอาศัยหน่วยจัดการความรู้ หรือศูนย์การเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ศูนย์ หรือกลุ่มมูลนิธิสร้างคุณความดีต่อสังคม หรือศูนย์จัดการความรู้ในระดับสถาบันผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ที่มีอยู่เดิมแล้ว ทั้งนี้การจะบรรลุเป้าหมายด้านการจัดการความรู้ของศูนย์หรือหน่วยจัดการความรู้ในระดับต่างๆ ต้องให้ความสำคัญกับการสร้าง และพัฒนาบุคลากรที่ทำหน้าที่วิทยากร หรือตัวแทนองค์กรที่จะไปสืบทอดองค์ความรู้ และเจตนารมณ์ขององค์กรให้กว้างขวางยั่งยืนต่อไปด้วย

กลยุทธ์ที่ ๓ : สนับสนุน ส่งเสริม และจัดตั้งหน่วยงานวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านความมั่นคงระดับความเชี่ยวชาญสูง ที่มีความเชื่อมโยงกับเครือข่ายสถาบันทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ โดยมุ่งไปสู่การสร้างนวัตกรรมในการจัดการปัญหาภัยคุกคามอย่างได้ผลหรือพลิกกลับสถานการณ์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

กลยุทธ์ที่ ๔ : พัฒนาและประยุกต์ใช้เทคนิคการวางโครงสร้างเป็นเครือข่าย (GRID) เพื่อเชื่อมโยงหน่วยงานในระบบการจัดการความรู้ที่มีอยู่เดิมกับหน่วยงานวิจัย และพัฒนาด้านความมั่นคงของภาคส่วนต่างๆ และภาคประชาสังคมในลักษณะเป็นกลุ่มเครือข่ายทางสังคม ชุมชน กลุ่มความสนใจ และทีมงานผู้เชี่ยวชาญ โดยมีเป้าหมาย เพื่อสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ทั้งทางดิ่ง และทางระดับ ทั้งนี้ การวางระบบเครือข่ายในระดับที่เป็นทางการ หรือมีคุณประโยชน์ต่อทางราชการ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทรัพยากรจากรัฐบาลอย่างเต็มที่

กลยุทธ์ที่ ๕ : พัฒนาออกแบบโครงสร้างการปฏิบัติการจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ ในลักษณะระบบการทำงานเป็นเครือข่าย เชื่อมโยงกับระบบเครือข่ายการจัดการความรู้ เพื่อใช้ประโยชน์ในการออกแบบการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ สร้างการรับรู้ และส่งเสริมความเข้าใจต่อสาธารณะ หรือสังคมในวงกว้าง และผลักดันให้เกิดความร่วมมือ หรือสร้างการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต่อต้านขัดแย้งไปสู่ความประนีประนอมหรือยอมรับ ซึ่งการจัดการความรู้หลายๆ ประเภทมีความจำเป็นต้องใช้การเผยแพร่ให้เกิดการรับรู้ และอาจต้องใช้การเหนี่ยวนำ หรือการกดดันทางสังคมในการขับเคลื่อน

บทที่ ๕

สรุป และข้อเสนอแนะ

สรุป

ปัจจุบันปรากฏชัดว่าภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่เคยจัดจำแนกกลุ่มไว้ มีการปรับตัวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างกว้างขวาง และรวดเร็ว ตามการปรับตัวของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งภัยคุกคามที่ประเทศชาติกำลังเผชิญอยู่นับวันจะมีความเข้มข้น ทันทัน มีนวัตกรรมเป็นเครือข่ายทางสังคมที่ทรงอิทธิพล และมีเสรีสูงในการเคลื่อนไหวมากยิ่งขึ้น ในขณะที่องค์กรฝ่ายความมั่นคงของไทยยังคงมีอุปสรรค และข้อจำกัดในการรับมือด้วยหลายปัจจัย และแม้ว่าจะมีจุดแข็งที่มาจากพื้นฐานการเป็นองค์กรของรัฐที่มีระเบียบแบบแผนสืบสานมายาวนาน แต่การมีจุดอ่อน และอุปสรรคมากมายก็กลับกลายเป็นความล่าช้าล้าสมัย ทวิคูณ จนไปสร้างผลกระทบ และจุดรั้งความมีประสิทธิภาพขององค์กรในทุก ๆ ด้าน ได้แก่

๑. การบริหารจัดการกำลังพลภาครัฐที่ไม่คงเส้นคงวา ขาดหลักธรรมาภิบาล ทำให้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ไม่มีหลักประกันความสำเร็จ และความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ส่งผลเสียต่อการทำงานและการตัดสินใจ ไม่แก้ปัญหาดตามหลักการ และไม่ตอบสนองเป้าหมายของส่วนรวม รวมทั้งยังเกิดการสืบสานวัฒนธรรมที่บกพร่องต่อไปยังอนุชนรุ่นหลัง

๒. การที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงเอง เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในขบวนการภัยคุกคามรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ซึ่งบางส่วนมีความผูกพันกัน โดยสังคมวัฒนธรรมที่ต้องพึ่งพากัน หรือการพึ่งพิงอำนาจบารมีเพื่อความอยู่รอด

๓. การตกอยู่ในวงจรการทุจริต และประพฤตินิยมชอบในวงราชการทั้งที่ตั้งใจ และไม่ตั้งใจ รวมไปถึงการติดกับดักทางวัฒนธรรมที่ต้องแสวงหาความมีฐานะ และบารมี จากช่องทางหรือโอกาสที่เปิดต่าง ๆ

๔. การขาดการปรับตัวของบุคลากรและองค์กรทำให้ไม่สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย ซึ่งมาจากหลายสาเหตุ อาทิ การมีค่านิยมในการสร้าง และแสดงภาพลักษณ์ความสำเร็จของบุคคลให้โดดเด่นมากกว่าการสร้างผลงานเชิงคุณภาพ การไม่เห็นแก่เป้าหมายและผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง การขาดการพัฒนาและใช้องค์ความรู้ขององค์กร

และการขาดการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมไปถึงการขาดความคิดเชิงบูรณาการ และการปฏิบัติงานเชิงรุก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่เป็นอุปสรรค และข้อจำกัดในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะมีมาในอนาคต

๕. การขาดการจัดการด้านทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในสาขาที่มีความจำเป็นต่องานด้านความมั่นคง ซึ่งปัจจุบันแต่ละหน่วยงานต่างประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรสำคัญกันทุกหน่วยงาน แต่ก็ยังมุ่งปฏิบัติการกิจหน้าที่ของตนเอง และมาตรฐานขององค์กรตนเองต่อไป เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่เป็นหลัก โดยไม่คำนึงถึง หรือไม่มีแนวคิด และใช้กำลังอำนาจโดยรวมที่จะจัดการปัญหาความขาดแคลนเหล่านั้น

จากข้อสรุปปัญหาอุปสรรคที่องค์กรความมั่นคงของไทยกำลังเผชิญอยู่จึงมีความจำเป็นที่องค์กร และหน่วยงานด้านความมั่นคงของรัฐจะต้องติดตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างใกล้ชิด และมีการปรับปรุงกระบวนการทำงาน รวมทั้งมีการพัฒนาระบบการจัดการปัญหาภัยคุกคามให้มีความพร้อมสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพ และที่มีความสำคัญมากที่สุดก็คือต้องมีหลักประกันที่ชัดเจนว่า สิ่งที่จะทำการพัฒนาปรับปรุงเหล่านั้นเป็นเรื่องที่ตรงประเด็นปัญหาทันการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และผลลัพธ์ที่ได้จะมีความยั่งยืน

สำหรับแนวทางในการเตรียม และพัฒนาบุคลากรของกองทัพ และภาครัฐที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน และอนาคตนั้น เราจำเป็นต้องเริ่มต้นที่การแสวงหาทางออก และแก้ไขจุดอ่อนที่มีอยู่ด้วยการชดเชยส่วนที่ด้อย และสร้าง/ขยายความได้เปรียบในจุดที่มีโอกาสจะทำได้ ดังนี้

๑. ปรับแนวความคิด และเข้าควบคุม จัดการกับสิ่งที่บกพร่องสำคัญ ประการแรกคือองค์ความรู้ และภูมิปัญญาในการเอาชนะปัญหาภัยคุกคามขององค์กร และหน่วยงานทุกระดับที่เกี่ยวข้อง โดยมีการปรับกลไกในการแก้ปัญหาให้ก้าวทันสถานการณ์ และก้าวหน้าไปให้ไกลกว่าที่เคยทำ ด้วยการทำให้ทุกภาคส่วนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับความมั่นคง และพลังอำนาจของชาติทุกด้าน มีมุมมองปัญหาภัยคุกคาม และความมั่นคงแบบองค์รวม มีทัศนวิสัยกว้างไกลที่สุด สามารถจะเห็น และเข้าใจเรื่องราวที่หน่วยงานด้านความมั่นคงทุกฝ่ายทุกระดับกำลังเผชิญอยู่ ขณะเดียวกันต้องทำให้เข้าใจถึงตัวแปรสำคัญในกระบวนการตัดสินใจของหน่วยเหนือไปจนถึงระดับรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อให้สามารถสอดประสานเชื่อมโยงความคิดในระดับของตนเข้ากับเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงของชาติ ไปจนถึงการปกป้อง และสร้างความยั่งยืนแก่ผลประโยชน์แห่งชาติในที่สุด

๒. ปรับโครงสร้างวัฒนธรรมองค์กรของหน่วยงานความมั่นคง สร้างเสริมกระบวนการทางสังคมให้เข้มแข็ง พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านอาชีพ และปรับแนวคิดในการปฏิบัติงานเป็นเชิงรุก โดยใช้เครือข่ายทางสังคมในยุคโลกาภิวัตน์เป็นเครื่องมือ

๓. สร้างเสริมความเข้มแข็งที่จุดศูนย์กลางขององค์กร คือ ส่วนบังคับบัญชา ซึ่งมีหน้าที่นำกระบวนการตัดสินใจ

๔. กำหนดวางแผนทางการเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นต้นทุนหลักขององค์กรในอนาคต (คนรุ่นใหม่) ให้พร้อม และเป็นมาตรฐานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อรองรับการเติบโตขยายตัว และการเปลี่ยนแปลงที่จะมีมาในอนาคต

๕. ประยุกต์ใช้หลักการที่ถูกต้องเหมาะสม โดยเฉพาะการนำเอาหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นกรอบ และจัดระเบียบกลยุทธ์ในการต่อสู้เอาชนะปัญหาอุปสรรค และภัยคุกคาม ควบคู่ไปกับการสร้างฐานองค์ความรู้ และการขยายผลที่ต่อเนื่องยั่งยืน การพัฒนาดังกล่าวจะต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือหลัก อันได้แก่ ระบบการจัดการความรู้ที่มีคุณภาพ การวิจัยและการพัฒนาด้านความมั่นคงในระดับชาติ ในลักษณะสหวิทยาการ การวางระบบ และสนับสนุนการขยายเครือข่ายทางสังคม ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารทุกรูปแบบ และการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสูง สนับสนุนการปฏิบัติการเชิงรุก

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากข้อเสนอแนะตามผลการวิจัย มีหลายเรื่องที่สามารถจะนำไปประยุกต์ หรือกำหนดวิธีการ ไปสู่การปฏิบัติได้ทันที และก็มีบางเรื่องที่ว่าแม้ว่าจะมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ แต่ก็อาจมีความเหมาะสมที่จะนำมาพิจารณาดำเนินการในห้วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน ซึ่งจากการแถลงผลการวิจัยดังกล่าว เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ ผู้ทรงคุณวุฒิ พลโท นิวัติ สุขงกฐ รองผู้บัญชาการ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และอาจารย์ที่ปรึกษา พลโท วัฒนา ฤทธิ์เรืองเดช ที่ปรึกษากองบัญชาการกองทัพไทย ได้กรุณาให้คำแนะนำในการจัดลำดับชั้นของงานตามข้อเสนอแนะ และเพิ่มเติมแนวทางการจัดเกณฑ์มาตรฐานที่จำเป็นในการดำเนินการขององค์กรต่างๆ ซึ่งเมื่อทำการปรับปรุงข้อเสนอแนะตามคำแนะนำแล้วเป็นดังนี้

๑. ผู้วิจัยเห็นสมควรให้มีการวิจัยในเรื่อง แนวทางการปรับปรุงขีดความสามารถ และสมรรถนะของบุคลากร และองค์กรภาครัฐให้ทันการเปลี่ยนแปลง และเรื่องการกำหนดรูปแบบหรือคุณลักษณะของวัฒนธรรมองค์กรของหน่วยงานความมั่นคงภาครัฐที่พึงประสงค์ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวจะเป็นการต่อยอดการพัฒนาบุคลากรขององค์กรภาครัฐ และกองทัพไทยให้มีความชัดเจนเป็นประโยชน์ต่อไปในอนาคต

๒. เนื่องจาก มนุษย์เป็นต้นทุนของความมั่นคงของชาติ ดังนั้น ทุกองค์กรจำเป็นต้องมีการทบทวน ตรวจสอบ และปรับปรุงศูนย์/หน่วยจัดการความรู้ภายในองค์กรที่มีอยู่เดิมหรืออาจไม่เคยมี ให้สามารถเข้าถึงได้จริง (อาจมีอยู่แล้วในรูปแบบ และชื่อที่แตกต่างกัน เช่น ศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ) โดยมีการพัฒนาความเชื่อมโยง ทั้งการสื่อสาร การติดต่อประสานงาน การเผยแพร่ แบ่งปัน และถ่ายทอดข้อมูลความรู้กับหน่วยจัดการความรู้ระดับท้องถิ่น ศูนย์หรือกลุ่มมูลนิธิ และเครือข่ายความรู้ในระดับสถาบันผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ให้กว้างขวางที่สุดตามขีดความสามารถที่มีอยู่ ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐ ระดับกรม หรือองค์กรของกองทัพระดับกองทัพภาคขึ้นไป ควรเร่งจัดตั้ง และพัฒนาศูนย์จัดการความรู้ของหน่วยให้เป็นมาตรฐาน รวมทั้งมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ร่วมของหน่วย สนับสนุนการจัดการความรู้ขององค์กร และใช้ในการออกแบบเผยแพร่การทำงานด้านความมั่นคงต่อสาธารณะ

๓. รัฐบาลควรมีนโยบายเฉพาะ ด้านการปรับปรุง และพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร และกระบวนการทางสังคมของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งข้าราชการประจำ และข้าราชการการเมือง โดยจัดให้มีเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรบุคคลภาครัฐทุกประเภทให้เป็นบุคลากรด้านความมั่นคงของชาติ ทั้งโดยจิตสำนึก และสามารถจะถ่ายทอดองค์ความรู้ และวัฒนธรรมที่ดีงามไปสู่บุคลากรรุ่นใหม่ รวมทั้งประชาชนโดยทั่วไป นอกจากนี้ควรกำหนดเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ให้ทุกกระทรวง สถาบัน และทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคง และกองทัพ ในการประสานการจัดทำ และปรับปรุงหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารระดับสูงของทุกสาขาอาชีพที่มีอยู่ให้มีการสอดแทรกการศึกษา และการเรียนรู้ปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ และกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติไว้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการศึกษา เพื่อจะนำไปสู่การเตรียมบุคลากรทุกสาขาอาชีพ และทุกวงการให้ถึงพร้อมในทุกมิติของความมั่นคง และเป็นหลักประกันในการก้าวเข้าสู่บรรทัดฐานทางการเมือง การปกครอง และการปฏิบัติบริหารราชการแผ่นดินต่อไป

๔. รัฐบาลอาจจำเป็นต้องพิจารณาจัดตั้งระบบการศึกษา หรือศูนย์ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของปัญหาภัยคุกคามของชาติขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางที่ทุกภาคส่วนสามารถติดตามสถานการณ์ภัยคุกคามทุกประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลง หรือกำลังพัฒนาไป และสามารถเห็นความเชื่อมโยงของปัญหาทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ การจัดตั้งระบบหรือศูนย์ฯ ดังกล่าว นอกจะอำนวยความสะดวกต่อทางราชการในการขยายระบบข่าวสาร/ข่าวกรองทางเปิดแล้ว ทุกภาคส่วน และ

ประชาชนยังสามารถเข้าถึง เชื่อมต่อ คั่นคว้า แลกเปลี่ยน แบ่งปัน และใช้อ้างอิงข้อมูลความรู้ เพื่อนำไปขยายผลเป็นองค์ความรู้ภาคประชาชนในการติดตามปัญหาภัยคุกคาม รวมทั้งสามารถเข้าถึงหน่วยราชการหรือภาคส่วนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ในสถานการณ์วิกฤตอีกด้วย

๕. รัฐบาลจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือที่มีความทันสมัย มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพสูง มาสนับสนุนกลไกแก้ปัญหาของรัฐอย่างพอเพียง ทั้งสามารถจะขยายเครื่องมือเหล่านั้น ไปสู่ผู้ใช้ในระดับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการหรือภาคส่วนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนการแก้ไขปัญหาได้อย่างกว้างขวางทั่วถึง เครื่องมือดังกล่าวคือ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ โดยศูนย์ความเป็นเลิศฯ จะมีรูปแบบเป็นหน่วยทางการศึกษาและวิจัย ที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับกลไกความมั่นคงของชาติทุกด้าน ภายใต้การอำนวยการของหน่วยงานด้านความมั่นคง เช่น กอ.รมน. ซึ่งศูนย์ความเป็นเลิศฯ จะทำหน้าที่รวบรวม สร้างองค์ความรู้ด้วยการศึกษาวิจัย และพัฒนา ทำการเชื่อมโยงเผยแพร่ ถ่ายทอด แบ่งปัน และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านความมั่นคงกับสถาบัน และองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน รวมทั้ง ผู้เชี่ยวชาญทุกสาขา และสร้างความร่วมมือกับสถาบัน และองค์กรความมั่นคงในภูมิภาค และประชาคมโลก ในขณะที่ศูนย์จัดการความรู้ ซึ่งถูกจัดตั้งขึ้นอย่างมีมาตรฐานภายใต้การกำกับดูแลของทุกกระทรวง และสถาบันต่างๆ จะทำหน้าที่เป็นศูนย์เครือข่ายที่วางตัวอยู่ในองค์กรสำคัญที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาความมั่นคงทุกด้าน และทุกระดับ (ภาคผนวก : โครงการศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ Center of Excellence on National Security)

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การคิดเชิงบูรณาการ Integrative Thinking. กรุงเทพฯ : ซักเซสมิเดีย, ๒๕๔๘.

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น, ๒๕๔๕.

ธัญญา ผลอนันต์. การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล : แนวทางสร้างความพึงพอใจแก่พนักงาน. กรุงเทพฯ : อิน โนกราฟฟิกส์, ๒๕๔๖.

เวเธอร์บี โคนัลด์ อี, อาเซียน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
International Relations in Southeast Asia : The Struggle for Autonomy,
กรุงเทพฯ : แสงดาว, ๒๕๕๖.

สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี. สันติภาพในเปลวเพลิง. กรุงเทพฯ : เนชั่นบุ๊คส์, ๒๕๔๗.

สุรชาติ บำรุงสุข. ข่าวสารและข่าวกรอง Information & Intelligence, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

สุรชาติ บำรุงสุข. การก่อการร้ายใหม่. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.

วารสาร

ฐิติญา จันทวุฒิ, พ.อ.หญิง. “การจัดการความรู้ของหน่วย”. ศูนย์พัฒนาหลักนิยมและยุทธศาสตร์
กรมยุทธศึกษาทหารบก, กรกฎาคม ๒๕๕๖.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

“การเตรียมพร้อมแห่งชาติ”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.nsc.go.th/Download1/policy.pdf>, 2012.

ธีรนนท์ นันทขว้าง. “ภัยคุกคามความมั่นคงแห่งชาติ” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

<http://www.slideshare.net/tortaharn/ss-6995960?related=1>, 2012.

“

.. ” ( ).

: http://122.155.1.145/cmsdetail.PTL-9.145/2597/menu_2476/1118.1/,

1995.

ภาคผนวก

ผนวก ก

สรุปความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ปฏิบัติงานในองค์กรความมั่นคงของรัฐ (ผู้ดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด (ฝ่ายทหาร)ภาคกลาง)

ความเห็นเกี่ยวกับภัยคุกคาม มิติของปัญหาและผลกระทบ

๑. ปัญหาภัยคุกคามที่ปรากฏในปัจจุบันยังคงเป็นไปตามกรอบแนวคิดในการกำหนดประเภทของภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทั้ง ๕ ประการ หรือไม่ (ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ๕ ประการ ได้แก่ ๑) ความแตกแยกทางความคิดของคนในชาติ ๒) ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบสถาบันการเมือง ๓) การขาดสมดุลของการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔) ภัยพิบัติ ๕) ความมั่นคงในพื้นที่ จชต. ๖) การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ๗) แรงงานต่างด้าวและผู้หลบหนีเข้าเมือง ๘) ยาเสพติด และ ๙) ความยากจน)

สรุปความเห็น : ปัจจุบันมีปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงที่สามารถส่งผลกระทบหรือมีแนวโน้มที่อาจส่งผลกระทบได้ในอนาคตเพิ่มขึ้น และภัยคุกคามที่ปรากฏหลายเรื่องมีความเชื่อมโยง และสลับซับซ้อนพัวพันกัน ได้แก่

๑. ภัยคุกคามทาง Cyber
๒. ภัยคุกคามต่อสถาบันกษัตริย์
๓. ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน
๔. ความเหลื่อมล้ำทางรายได้และการศึกษา และความไม่เป็นธรรมทางสังคม
๕. ปัญหาแหล่งอบายมุขถูกปล่อยปละละเลย มีการเกิด/ขยายตัวมากขึ้น ควบคุมไม่ได้
๖. ปัญหาการขยายตัวของชุมชนเมืองอย่างไม่มิติศทาง ไม่สามารถควบคุมและจัดการ
๗. ภัยคุกคามด้านการสารสนเทศ และการใช้สื่อทางสังคม Social Network
๘. ภัยคุกคามจากการปลูกฝังความคิดค่านิยมที่ผิดๆ การให้การศึกษาที่เบี่ยงเบน ฯลฯ
๙. ความพยายามแทรกแซงขององค์กรในต่างประเทศที่มุ่งรักษาผลประโยชน์ของตน
๑๐. การใช้กลยุทธ์โลกด้อมประเทศโดยผู้ที่สูญเสียประโยชน์ทางธุรกิจและการเมือง

๒. ปัญหาที่พบจากการทำงานของบุคลากรและหน่วยงานด้านความมั่นคง

จุดแข็ง

ปฏิบัติ

- หน่วยงานฝ่ายความมั่นคงมีกฎหมาย ทรัพยากร และงบประมาณรองรับการปฏิบัติ

ความมั่นคง

- ทหารเป็นผู้นำการปฏิบัติการ จะสั่งการเด็ดขาดชัดเจน
- การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ สามารถกระทำได้จากกรอบงาน/คำสั่งด้านความมั่นคง

ปัจจุบันประชาชนมีการตื่นตัวมากขึ้น

- ระบบตรวจสอบของหน่วยงานรับผิดชอบมีอยู่แล้วทุกเรื่อง
- นิสัยคนไทยจะเห็นใจและร่วมมือกันเมื่อมีเหตุการณ์วิกฤตเกิดขึ้น
- มีข่ายมวลชนกว้างขวางสามารถนำมาใช้สนับสนุนงานความมั่นคงได้ ซึ่ง

พัฒนาแนวทางการเตรียมเผชิญภัยพิบัติต่างๆ เพิ่มขึ้นตามลำดับ

- มีผู้บริหารที่มาจากหน่วย/ส่วนราชการเกี่ยวข้องสามารถให้ข้อคิดและมีการ

ผู้นำชัดเจน สามารถสร้างความคิดไปในทิศทางเดียวกัน

- มีการปรับการทำงานเป็นศูนย์รวมทำให้มีอำนาจตัดสินใจรวดเร็ว เฉียบขาด มี

จุดอ่อน

ตรงจุด

- การเข้าใจ และการเห็นสภาพปัญหาของแต่ละบุคคลไม่ตรงกันจึงแก้ปัญหาไม่

ตัดสินใจต้องใช้เวลาานาน ไม่มีความอ่อนตัว

- ระบบราชการเป็นโครงสร้างที่ใหญ่มาก กระบวนการทำงาน ไปจนถึงจุด

ร่วมมือจากฝ่ายที่ไม่เห็นสอดคล้อง บางคนอาจไม่ทำตามแม้จะเห็นดีด้วยก็ตาม

- การทำงานแบบทหารที่ใช้การเดินนำหน้าและชี้เป้าให้ลงมือทำ มักขาดความร่วมมือจากฝ่ายที่ไม่เห็นสอดคล้อง บางคนอาจไม่ทำตามแม้จะเห็นดีด้วยก็ตาม

ดำเนินการ

- หน่วยราชการระดับพื้นที่ ชุมชน ยังไม่ร่วมมือในการป้องกันและแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม รอให้เหตุเกิดก่อน และปล่อยให้เป็นที่ของหน่วยงานฝ่ายปราบปรามเข้าดำเนินการ

วงกว้าง

- บุคลากรภาครัฐทำงานล่าช้า เล่นพรรค เล่นพวก ไม่จริงจัง ยังขาดจิตสำนึกในวงกว้าง

การเตรียมความรู้ความสามารถและทักษะที่จำเป็นรองรับ ขาดวิสัยทัศน์ในการมองปัญหา

- หน่วยราชการมีการกิจรอบด้านมากมาย ขาดการจัดลำดับความสำคัญ และไม่มี

ความรู้

- ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และวิทยากรถ่ายทอด

- ระบบจัดเก็บข้อมูล/สารสนเทศไม่ทันสมัย
- มีความพยายามบังคับใช้กฎหมายแต่บังคับไม่ได้ผล กฎหมายหลายเรื่องล้าสมัย
- การจัดการปัญหาความมั่นคงมีหลายหน่วยงานแยกกันรับผิดชอบโดยตรง แต่ปัญหาที่คาบเกี่ยวจะไม่มีหน่วยงานใดเข้ามารับผิดชอบ

- ภาคประชาชนมีความเข้าใจปัญหาความมั่นคงอย่างจำกัด
- เศรษฐกิจถดถอยทำให้งบประมาณเหลือจำกัด
- ธรรมชาติของภัยคุกคามในปัจจุบันมีความซับซ้อน ทำให้ทำงานยากขึ้นกว่าแต่ก่อน

- การประสานงาน/ประสานความร่วมมือกับภาคส่วนทำได้ยาก
- ขาดการทำงานเป็นทีมและไม่มีความมุ่งหมายร่วมกัน
- ต่างฝ่ายต่างมุ่งหมายความสำเร็จเฉพาะหน่วยงานตน (ต้นสังกัด) ทำให้ขาดพลังในการแก้ปัญหาและไม่มีเอกภาพ

- การประสานงานและหารือตอบโต้ระหว่างหน่วยงานมักทำเป็นเอกสาร ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงปัญหาที่แท้จริง

๓. ความต้องการให้กองทัพหรือหน่วยงานด้านความมั่นคง พัฒนาปรับปรุง/ยกระดับ เพื่อให้สามารถรับมือกับภัยคุกคามประเภทต่างๆ ได้อย่างมั่นใจ

- รัฐบาลต้องให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาภัยคุกคาม และมีการระดมการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ เข้าร่วมแก้ปัญหา

- ต้องปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ทันสมัยและบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม ทั่วถึง

- ควรจัดตั้งกระทรวงความมั่นคงแห่งชาติ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบงานด้านความมั่นคง

- ใช้กระบวนการยุติธรรมเร่งรัดสะสางคดีที่ค้างค้ำ ให้บรรลุผลโดยเร็ว
- ปรับปรุงประสิทธิภาพด้านการตรวจสอบ และปรับขีดความสามารถของ

บุคลากร

- หน่วยงานความมั่นคงภายในทุกระดับต้องศึกษาปัญหาภัยคุกคามฯ และประเมินสถานการณ์ให้ชัดเจนเพื่อเตรียมใช้ทรัพยากรในการรับมือกับภัยคุกคามได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

- สนับสนุนการทำงานร่วมกับเครือข่ายส่วนราชการอื่น ๆ เพื่อให้เปิดกว้าง
มีวิสัยทัศน์
- พัฒนาองค์ความรู้ และเพิ่มทักษะความชำนาญให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่
ในการแก้ปัญหา คู่มือรักษาขวัญกำลังใจ และความก้าวหน้าทางอาชีพ
- เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานสามารถเข้าถึงความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ได้อย่าง
รวดเร็ว
- พัฒนาการทำงานร่วมกัน อย่างมีจิตสำนึกและมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน โดยต่างฝ่าย
ต้องรู้หน้าที่ ขอบเขตการปฏิบัติและความรับผิดชอบของตน
- ปฏิบัติตามคำสั่ง คสช. ให้เคร่งครัดจะสามารถจัดได้ทุกประเด็นปัญหา
- เพิ่มประสิทธิภาพระบบการตรวจสอบและพัฒนาขีดความสามารถให้มากขึ้น
ประเมินผลบุคลากรทุก ๖ เดือน หรือ ๑ ปี (โดยใช้ต่างหน่วยงาน)
- ต้องนำวิทยากร/ผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำเทคนิค ความรู้ เพื่อเพิ่มทักษะขีด
ความสามารถในการรองรับปัญหาภัยคุกคามฯ และมีการถ่ายทอดวิทยากรไปยังหน่วยของตน
- ด้านข่าวกรองต้องมีประสิทธิภาพเชื่อถือได้ ต้องการให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล
ข่าวสารในหน่วยงานให้ทั่วถึง
- เพิ่มอัตราเจ้าหน้าที่ในระบบปฏิบัติการ เพื่อเผชิญกับภัยคุกคาม (เพิ่ม
หลักประกัน)
- หน่วยงานต้องมีการวางแผนร่วมกัน และมีแผนซักซ้อมการปฏิบัติ
- พัฒนาศักยภาพของระบบตรวจคนเข้าเมือง, การสกัดกั้น/ปราบปรามยาเสพติด
- สร้างความตระหนัก ให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน และ
สร้างภาคีเครือข่ายต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน
- หน่วยงานความมั่นคง เช่น กอ.รมน. ทำหน้าที่ในเชิงประสานงานจึงไม่สามารถ
ไปแก้ไขปัญหาได้ เพราะไม่มีอำนาจทางกฎหมาย
- บทบาทของกองทัพเป็นเพียงผู้ประสานงานและสนับสนุนหน่วยงานที่มีหน้าที่
โดยตรง แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์เลยระดับการควบคุม และต้องเข้าไปแก้ไข คลื่นคลาย/ควบคุม
สถานการณ์ บุคลากรของกองทัพอาจไม่มีความเข้าใจในปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างทอ้งแท้ และไม่มี
ความสมบูรณืด้านการบังคับใช้กฎหมาย จึงไม่สามารถดำเนินงานให้ครบถ้วนและอาจเป็นผลกระทบ
ในภายหลัง
- ระบบการติดตามสถานการณ์ และงานการข่าวยังขาดประสิทธิภาพในการทำ
หน้าที่ได้อย่างรวดเร็ว และยังไม่สามารถประมาณสถานการณ์ที่มีความต่อเนื่องหรือมีความซับซ้อนได้

- การแก้ปัญหาภัยคุกคามจำเป็นต้องมีแผน และระบบการวิจัยและพัฒนาแห่งชาติ มาสนับสนุน เพื่อให้การแก้ปัญหาที่มีทิศทางชัดเจน มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ และครอบคลุมทุก ประเด็นที่มีความสำคัญ

- สมควรละ เลิก ระบบอุปถัมภ์โดยแสวงหาบุคลากรที่มีความสามารถที่มีอยู่มาใช้งาน
- พัฒนาบุคลากรให้เป็นมืออาชีพ มีความสามารถทัดเทียมอารยะประเทศ
- ปลุกฝังค่านิยม ๑๒ ประการ และหน้าที่พลเมืองให้แก่ข้าราชการและทุกภาคส่วน

๔. เรื่องที่มีความสำคัญและน่าห่วงใย ซึ่งสมควรจะต้องเน้นย้ำ ทบทวน และกำกับ

อย่างใกล้ชิด

- การแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติสมควรควบคุม กำกับอย่างใกล้ชิด เพราะมี หลายครั้ง^๑ที่การสั่งการและการปฏิบัติงานจริงสวนทางกัน

- การพิจารณางบประมาณและการกระจายงบประมาณไปสู่หน่วยปฏิบัติไม่ทั่วถึง
- ขาดการทำงานร่วมกันอย่างสอดคล้องประสานระหว่างหน่วยงาน มีรายงานซ้ำซ้อน

มากมาย

- มีวัฒนธรรมไม่ดีหลายประการที่บุคลากรของหน่วยราชการติดกับดักอยู่ ได้แก่ การให้ความสำคัญในการทำงานและสร้างผลงานให้ถูกใจมากกว่าการรักษาความถูกต้องและยึด หลักการ

๓. ขาดความเอาใจในกับเป้าหมายและผลสำเร็จของส่วนรวม

๔. มีความไม่ไว้วางใจกัน

เพราะมีการแอบอ้างช่วงชิงผลความสำเร็จเป็นผลงานของตนเอง ขณะเดียวกัน เมื่อเกิดความผิดพลาด ล้มเหลว หรือไม่มีผลงาน ก็โทษหน่วยงานอื่นหรือผลักโยนภาระให้คนอื่น รวมทั้งมีการก้าวถ่าง ก้าวล่วงในขอบเขตการทำงานของหน่วย และบุคคลอื่น

- การใช้มาตรการและกฎหมายยามปกติไม่สามารถแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อน เชื่อมโยงดังนั้นหากมีความเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของหลายฝ่าย อาจจำเป็นต้องใช้กฎหมายพิเศษ เช่น ม.๔๔ จึงแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว เป็นรูปธรรม

- ปัญหาหาเสพติด แรงงานต่างด้าว มีความเกี่ยวข้องกับผู้ผลิต/แหล่งผลิต และ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีผลประ โยชน์จึงเป็นปัญหาที่แก้ไม่ได้ ด้วยกลไกปกติของรัฐที่มีอยู่

- ปัญหาการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศน์ยังเกิดสถานการณ์ อย่างต่อเนื่อง

- การจัดหน่วยงานรับผิดชอบเพิ่มเติมเพื่อแก้ปัญหา เช่นการตรวจคนเข้าเมืองมี อัตราจำกัด ยังไม่ได้รับการแก้ไข

- การเพิ่มบุคลากร จำเป็นต้องมีกรรมวิธีในการปรับทัศนะ สร้างความรู้ความเข้าใจในปัญหาภัยคุกคาม

- หน่วยงานต่างๆ มักขาดการทบทวนนโยบาย แผนงาน มาตรการ และระเบียบข้อบังคับที่มีความสำคัญของทางราชการ

- หน่วยงานที่มีอำนาจตามกฎหมายต้องได้รับการเน้นย้ำให้ใช้อำนาจที่มีอยู่เข้าคลี่คลายยุติปัญหาในความรับผิดชอบให้ได้

- แนวทางปฏิบัติในเรื่องการสั่งการจากผู้บังคับบัญชาระดับสูง ตรงลงไปในพื้นที่ปฏิบัติการ อาจเหมาะสมในบางโอกาส บางพื้นที่ แต่ใช้ไม่ได้กับทุกสถานการณ์และทุกเรื่อง ควรแก้ไขโดยพัฒนาให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นรับผิดชอบให้ได้ มีการกวาดขัน เข้มงวด ขณะเดียวกันข่าวสารที่ไปถึงผู้บังคับบัญชาทุกระดับ ต้องมีกระบวนการคัดกรองที่เหมาะสม เชื่อถือได้

- การติดตามสถานการณ์ และงานการข่าวของหน่วยระดับล่างยังไม่รวดเร็ว ไม่สามารถประมวลผลไปสู่กระบวนการตัดสินใจของผู้บังคับบัญชาระดับสูงได้ (บางครั้งผู้บังคับบัญชา ใช้การวางคนเข้าเกาะติดสถานการณ์โดยตรง และใช้ทรัพยากรนอกระบบงาน ในระยะยาวอาจทำให้หน่วยในระบบด้อยค่าและอาจไม่ได้รับการพัฒนาปรับปรุง)

- การเสริมความรู้ ความเข้าใจ ปรับทัศนคติ ปรับแนวคิดกระบวนการทำงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กรด้านความมั่นคง

๕. ตามที่ผู้บริหารระดับสูงของรัฐบาล มีข้อกังวลใจเกี่ยวกับประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการและหน่วยงานภาครัฐที่ยังขาดการบูรณาการ และขาดเอกภาพในการแก้ปัญหาภัยคุกคามนั้น ทางออกหรือทางแก้ปัญหาการทำงานในระบบงานด้านความมั่นคงควรเป็นอย่างไร

- การทำงาน โดยทั่วไป บางครั้งขึ้นอยู่กับระดับนโยบายว่าให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหามากน้อยเพียงใด ถ้าให้ความสำคัญมากก็จะมี การขับเคลื่อนด้านการบูรณาการอย่างเด่นชัด และมีการตอบสนองที่มากกว่า

- ควรมีการตรวจสอบที่ดี เพื่อทำให้เกิดเอกภาพ และการบูรณาการกันมากขึ้นด้วย

- ควรมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจใน โอกาสและขอบเขตที่พึงกระทำได้

- ควรแก้ค่านิยมของหน่วยราชการที่ยึดติดกับการทำงานที่ใช้อำนาจสั่งการเป็นหลัก

- ควรแก้ระบบการบริหารงานบุคคลและค่าตอบแทนที่ทำให้ข้าราชการมีความก้าวหน้า แตกต่างกัน และขาดมูลเหตุจูงใจให้เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถเข้ามาร่วมงานมากขึ้น

- การมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้อง (ภาคประชาสังคม/ประชาชน) จะทำให้การแก้ปัญหาที่มีความยั่งยืน เป็นที่ยอมรับ สามารถลดและขจัดการเกิดปัญหาเดิมๆ (เกิดซ้ำซาก) อย่างเป็นผล

- ควรจัดตั้งกระทรวงความมั่นคงแห่งชาติ โดยอาจยกระดับ กอ.รมน. โดยมีหน่วยงานหลักที่ทำงานร่วมกันหรืออยู่ในสังกัดเดียวได้ เช่น สขช., สมช., กอ.รมน., บขส., DSI, ปปส. และ ปปง.
- นำสังคมและระบบ การจัดการความรู้ที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้กับองค์กรความมั่นคง หรือปรับเป็นศูนย์วิจัยเฉพาะทางด้านความมั่นคง
- มีระบบงานวิจัยและพัฒนา สนับสนุนการแก้ปัญหาที่มีความสำคัญ โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วน รวมทั้งภาคเอกชนและองค์กรในต่างประเทศ บูรณาการการทำวิจัยและพัฒนาด้านความมั่นคงภายใน ร่วมกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และสถาบันในต่างประเทศ และเป็นศูนย์กลางความมั่นคงของ Asian
- ควรเน้นย้ำให้ ผู้บริหารที่เป็นตัวแทนภาคส่วนในระดับภูมิภาคต้องร่วมมือและบูรณาการการแก้ปัญหาความมั่นคง มากกว่าการพัฒนาään โครงสร้างพื้นฐาน
- งบประมาณยังไม่ถึงมือผู้ปฏิบัติอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย ควรต้องปรับกระบวนการวางแผน และเน้นสร้างขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ควบคู่ไปด้วย
- ควรมีการจัดตั้งคณะทำงานรับผิดชอบติดตาม ตรวจสอบ ประเมินการแก้ไขปัญหา ขององค์กรภาครัฐ และผู้บริหารต้องกล้าที่จะปรับปรุงแก้ไข ให้มีความชัดเจนตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ
- เร่งจัดปัญหาอิทธิพลนักการเมือง ผู้มีอิทธิพลท้องถิ่นและผู้ที่ทำตนอยู่เหนือกฎหมายเพราะเป็นบ่อเกิดของการขาดความเป็นเอกภาพ
- เร่งพัฒนาเสริมความแข็งแกร่งและความมั่นคงปลอดภัยของระบบ Cyber
- ปรับกฎหมายหรือออกกฎหมายรองรับการใช้สิทธิหน้าที่ของหน่วยงานด้านความมั่นคงในการประสานขอความร่วมมือด้านความมั่นคงเป็นกรณีพิเศษ
- ปรับปรุงการศึกษาของเยาวชน เรื่องคุณภาพ ความรับผิดชอบ คุณธรรม จริยธรรม
- ปัจจุบันมีระบบงานที่ต้องพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ จึงเป็นอุปสรรคต่อการบูรณาการแผน/การปฏิบัติ ดังนั้นผู้นำองค์กรต้องมีความเข้าใจและใช้ความยืดหยุ่นในการประสานงาน (เป็นทักษะส่วนตัว) มากกว่าใช้ความเข้าใจในระบบกลไกการทำงานตามหลักการทั้งหมด
- ระบบการตรวจกำกับจากหน่วยเหนือ จะช่วยให้การตัดสินใจสั่งการของผู้บังคับบัญชา ระดับสูงที่ต้องตกลงใจสั่งการมีความถูกต้อง

- ควรพัฒนาจัดตั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เพื่อระดมการแก้ปัญหา รวมทั้งปรับปรุงให้กระบวนการแก้ปัญหามีการจัดระเบียบการเป็นเจ้าภาพและมีผู้ตกลงใจให้ชัดเจน มีการแบ่งปันเสริมแลกเปลี่ยนข้อมูล และจัดกิจกรรมสร้างความร่วมมือในโอกาสต่างๆ

ผนวก ข

โครงการศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ Center of Excellence on National Security (CENS)

หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ปัญหาภัยคุกคามที่มีอยู่รวมทั้ง เจ็อนไขที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงในเรื่องต่างๆ มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นจนบางครั้งหลายปัญหาที่บ่มเพาะมานาน เมื่อมีแรงกระตุ้นจากสังคมหรือประชาคมโลกก็สามารถยกระดับลุกลามเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติและระดับภูมิภาคได้โดยง่าย

การแสวงหาแนวทางที่จะรับมือกับปัญหาภัยคุกคาม และปัญหาที่เรื้อรังในสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง เราสามารถน้อมนำเอาหลักยุทธศาสตร์พระราชทาน เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา และ หลักการ บูรณาการ มาประยุกต์ใช้เป็นกระบวนการความคิดและกลไกการดำเนินงาน โดยเริ่มต้นที่การทำให้ทุกภาคส่วน ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับความมั่นคงและพลังอำนาจของชาติ ทุกๆ ด้าน มีความสนใจและเข้าใจถึงสาเหตุที่นำมาซึ่งปัญหา เข้าใจและสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อม เจ็อนไข และตัวการปัญหาที่แท้จริงทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อนำไปสู่กระบวนการคิดค้นและพัฒนาวิธีการจัดการกับปัญหาต่างๆ อย่างถูกต้อง เหมาะสม และรวดเร็วทันเวลา

สำหรับจุดสำคัญในการสร้างกระบวนการความคิดก็คือ การสร้างมุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็น ๒ มิติ

มิติที่ ๑ เป็นมุมมองจากมุมสูงระดับยุทธศาสตร์ที่จะเห็นภาพการสอดประสาน เชื่อมโยง และความผสมกลมกลืนของพลังอำนาจของชาติด้านต่างๆ โดยพลังอำนาจเหล่านี้จะทำหน้าที่ปกป้อง คุ้มครอง และขับเคลื่อนกลไกทุกภาคส่วนรวมทั้งภาคประชาสังคม ไปสู่กระบวนการบรรลุผลประโยชน์แห่งชาติ

ในมิติที่ ๒ เป็นมุมมองตรงไปยังสภาพปัญหาที่ปรากฏเป็นปัญหาภัยคุกคามขึ้นแล้ว หรือมีแนวโน้มที่จะปรากฏขึ้นในอนาคต ทั้งภัยที่เกิดจากฝีมือมนุษย์ และที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ซึ่งปัจจุบันในมุมมองนี้จะปรากฏภาพหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงกำลังปฏิบัติงานตามกรอบนโยบาย คำสั่ง และมาตรการของรัฐอยู่โดยตรงแล้ว

การมองปัญหาใน ๒ มิตिकวคู่กัน จะก่อให้เกิดการเชื่อมต่อผูกโยงความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล และสามารถจะบูรณาการความคิดของทุกฝ่ายที่มีบทบาทในการสร้างเสริมศักยภาพ และพลังอำนาจของชาติด้านต่างๆ เข้ากับฝ่ายที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการจัดการกับปัญหาทุกระดับ ไปจนถึงภาคประชาชน ซึ่งเมื่อทำให้ทุกภาคส่วนมีมุมมองได้ทั้ง ๒ มิตีร่วมกันแล้วก็เท่ากับว่าสังคมได้เกิดการรับรู้ มีความเข้าใจ และตระหนักถึงสิ่งที่ทุกฝ่ายจะต้องทุ่มเทและร่วมกันทำ นั่นคือการร่วมกันขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ความมั่นคงของชาติอย่างพร้อมเพรียง นำไปสู่การทำให้การปฏิบัติตามแผนและมาตรการสำคัญในการแก้ปัญหาภัยคุกคามเคลื่อนตัว สัมฤทธิ์ผลไปในทิศทางเดียวกัน ส่งเสริมสอดรับ และเกื้อกูลกันเป็นอย่างดีตามหลักการบูรณาการ

จากกรอบความคิดในการรับมือกับปัญหาภัยคุกคามที่กล่าวมาข้างต้น ก่อให้เกิดสิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาออกแบบและพัฒนาใช้เป็นเครื่องมือ เพื่อให้ทุกภาคส่วนเกิดการรับรู้ มีขีดความสามารถในการสร้าง ความเชื่อมโยงและถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ ภูมิปัญญา ประสพการณ์ ทั้งสามารถจะสร้างเป็นผลิตผลที่จะนำไปใช้ประโยชน์ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างความเหนือกว่าและได้เปรียบกว่าฝ่ายที่เป็นตัวการสร้างปัญหาภัยคุกคาม นั่นก็คือ การออกแบบนวัตกรรมการจัดการความรู้ด้านความมั่นคง อันประกอบด้วย ศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ และศูนย์จัดการความรู้ ที่จัดตั้งอย่างมีมาตรฐาน มีคุณภาพ และจัดวางอย่างลงตัวในองค์กรประเภทและระดับต่างๆ ภายใต้การอำนวยการ กำกับดูแล และส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐบาลโดยตรง

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อให้ศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติและศูนย์จัดการความรู้ในระดับต่างๆ เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการแก้ปัญหาความมั่นคงของชาติที่มีมาตรฐาน มีความทันสมัย มีการเชื่อมโยง ถ่ายทอด เผยแพร่ และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับสถาบันและองค์กรต่างๆ รวมทั้งบุคลากรผู้เชี่ยวชาญในทุกสาขา เพื่อให้เกิดความร่วมมือสนับสนุนการแก้ปัญหาภัยคุกคาม และผนึกกำลังกันเป็นองค์ความรู้ด้านความมั่นคงของชาติ

๒. เพื่อให้มีตัวแบบในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง เป็นจุดอ้างอิง และเป็นทางเลือกในการใช้สนับสนุนการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามที่มีความซับซ้อน มีข้อจำกัด และมีความยุ่งยากในการตัดสินใจ นอกเหนือจากระบบวิธีการของทางราชการที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

๓. เพื่อพัฒนาสถาบันและบุคลากรของกองทัพและภาครัฐ รวมไปถึงภาคประชาสังคมที่มีบทบาทความรับผิดชอบปฏิบัติงานด้านความมั่นคง ไปสู่ความเป็นมาตรฐานในระดับนานาชาติ และเกิดความร่วมมือในการใช้พลังอำนาจของชาติด้านต่างๆ เข้าแก้ปัญหา โดยมีเป้าหมายและทิศทางในการจัดการปัญหาความมั่นคงไปในทิศทางเดียวกัน ส่งเสริมเกื้อกูลกัน

๔. เพื่อเป็นจุดศูนย์รวมทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนา มุ่งสู่การสร้างนวัตกรรมด้านความมั่นคงของชาติ

๕. เพื่อเป็นจุดกำเนิดด้านความร่วมมือ และความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงกับประเทศในภูมิภาค ASEAN และภูมิภาคอื่นๆ ทั่วโลก

ลักษณะของโครงการ

เป็นโครงการริเริ่มใหม่ระดับชาติ ที่มุ่งตอบสนองความต้องการจัดการปัญหาภัยคุกคามสนับสนุนนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ มีรูปแบบเป็นหน่วยงานทางการศึกษาและวิจัยที่เน้นการบูรณาการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และมีเครือข่ายเชื่อมโยงกับกลไกและบุคลากรด้านความมั่นคงในทุกสาขา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สมรรถนะหลักขององค์กรมีทิศทางมุ่งไปสู่การตอบสนองรัฐบาล ทั้งการพัฒนาเสริมความมั่นคงของชาติและการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามควบคู่กัน โดยมีกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ในนามของนายกรัฐมนตรี เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบและเป็นเจ้าภาพในการจัดตั้งและดำเนินงาน และได้รับการสนับสนุนงบประมาณและทุนการวิจัยจากรัฐบาล

แนวทางการดำเนินการ

๑. รัฐบาลมอบความรับผิดชอบให้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร จัดตั้งศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ โดยมีสถาบันวิชาการป้องกันประเทศดำเนินการจัดทำโครงสร้างองค์กรต้นแบบควบคู่ไปกับการดำเนินงานสถาปนาเครือข่ายทางสังคม ทั้งในระดับองค์กรภายในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาค ASEAN สำหรับการดำเนินการในจุดเริ่มต้นจะมีการจัดเจ้าหน้าที่เฉพาะกิจจาก สปท.บก.ทท. และบางหน่วยงานไปปฏิบัติหน้าที่เป็นบุคลากรหลักและดำเนินกิจการองค์กรต้นแบบ ภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาและอำนาจการของ กอ.รมน. ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่และพันธกิจของศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ (CENS) มีความเชื่อมโยง สอดคล้องและเกื้อกูลกับการพัฒนาออกแบบยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีกลไกในการดำเนินกรรมวิธีและกระบวนการทางวิชาการรองรับอยู่แล้ว เช่น วปอ., วสท., และ รร.สช.ของเหล่าทัพ สำหรับความจำเป็นที่ต้องกำหนดให้ปฏิบัติงานภายใต้ กอ.รมน. ก็เพื่อให้องค์กรนี้มีอำนาจในการประสานความร่วมมือ และประสานใช้เครื่องมือ/ทรัพยากรของหน่วยงานด้านความมั่นคงของรัฐได้ทุกหน่วยงาน ทั้งของกองทัพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ส่วนราชการพลเรือน บุคลากรภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการสามารถจัดตั้งเครือข่ายที่มีความสัมพันธ์และเกื้อกูลกับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ด้านความมั่นคงได้อย่างกว้างขวางที่สุด

๒. มอบหมายความรับผิดชอบในการกำหนดมาตรฐานของศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ และจัดตั้งศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรทุกระดับ ทั้งของกองทัพและองค์กรภาครัฐตามขีดความสามารถของแต่ละหน่วยงานที่มีอยู่ เพื่อเป็นฐานเครือข่ายข้อมูลและองค์ความรู้รองรับศูนย์ความเป็นเลิศฯ และพัฒนารูปแบบโครงสร้างการจัด ปรับใช้เทคโนโลยีและปรับกระบวนการดำเนินงานของศูนย์ความเป็นเลิศฯ ให้ทำงานอย่างเป็นระบบ มีทิศทาง มีเป้าหมายที่ชัดเจน และได้รับความร่วมมือสนับสนุนช่วยเหลือด้านวิชาการ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญจากศูนย์ความเป็นเลิศฯ ด้านอื่นๆ ที่มีอยู่แล้วในประเทศ รวมไปถึงการปรับกระบวนการทำงานร่วมกับศูนย์จัดการความรู้ของกองทัพและภาครัฐ

๓. ดำเนินงานศูนย์ความเป็นเลิศฯ เพื่อสร้างผลิตผลที่มีคุณค่าด้านนวัตกรรม การจัดการปัญหาภัยคุกคาม และส่งเสริมความมั่นคงของชาติควบคู่ไปกับการขยายเครือข่าย เป็นภาคีความร่วมมือด้านความมั่นคงในประเทศ ในภูมิภาค ASEAN และกับประชาคมโลก

หน่วยที่เกี่ยวข้อง

แนวทางดำเนินงาน	เจ้าภาพ/หน่วยงานหลัก	หน่วยสนับสนุน	ระยะเวลา
<p>๑. จัดตั้ง CENS ต้นแบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เลือกรุ่น - บรรจุคน/เจ้าหน้าที่ - มอบความรับผิดชอบ - เริ่มดำเนินงานวิชาการ - ตั้งเครือข่ายความร่วมมือ 	กอ.รมน./บก.ทท. (สปท.)	สมช., บก.ทท., เหล่าทัพ สตช., สถาบัน COE ใน ประเทศ ภาคส่วนราชการ, ศูนย์จัดการ ความรู้ของทางราชการ	๑ ปี
<p>๒. พัฒนา/ปรับปรุง รูปแบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคน - ความร่วมมือทางวิชาการ - โครงสร้างการจัดองค์กร เครือข่าย และการทำงาน ร่วมกับศูนย์จัดการความรู้ ของกองทัพและหน่วยงาน ภาครัฐระดับ กรม - พัฒนาใช้เทคโนโลยี - ปรับงานให้ตอบสนอง 	<ul style="list-style-type: none"> - กอ.รมน./บก.ทท., องค์กร CENS ที่จัดตั้งใหม่ โดยมีกำลังพลจาก สปท. เป็นบุคลากรหลัก บริหารงาน - ในกรณีมีการจัดตั้งกระทรวง ความมั่นคงแห่งชาติขึ้น ให้ โอน CENS เป็นองค์กรในความ รับผิดชอบ 	สมช., กท., บก.ทท., เหล่าทัพ, สตช., องค์กรภาครัฐและ ภาคส่วน รวมทั้งภาคประชา สังคม, ศูนย์/หน่วยจัดการ ความรู้ของทางราชการ และ ภาคส่วนประชาสังคม	๑ – ๒ ปี
<p>๓. ดำเนินงานและขยายผล CENS</p> <ul style="list-style-type: none"> - สร้างผลิตผลที่มีคุณค่า - พัฒนา/ปรับการทำงาน - ขยายเครือข่ายเป็นภาคี ความร่วมมือในภูมิภาคและ ประชาคม โลก 	<ul style="list-style-type: none"> - กอ.รมน., บก.ทท. - CENS กอ.รมน. หรือ CENS กระทรวง ความมั่นคงแห่งชาติ 	หน่วยราชการระดับกระทรวง, ภาคเอกชน, ภาคประชาชน และองค์กรอิสระ, องค์กรความ ร่วมมือในภูมิภาค ASEAN และระดับประชาคมโลก	๒ – ๕ ปี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการระดมศักยภาพ และขีดความสามารถจากทุกภาคส่วน เข้าผนึกกำลังในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคาม และเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ

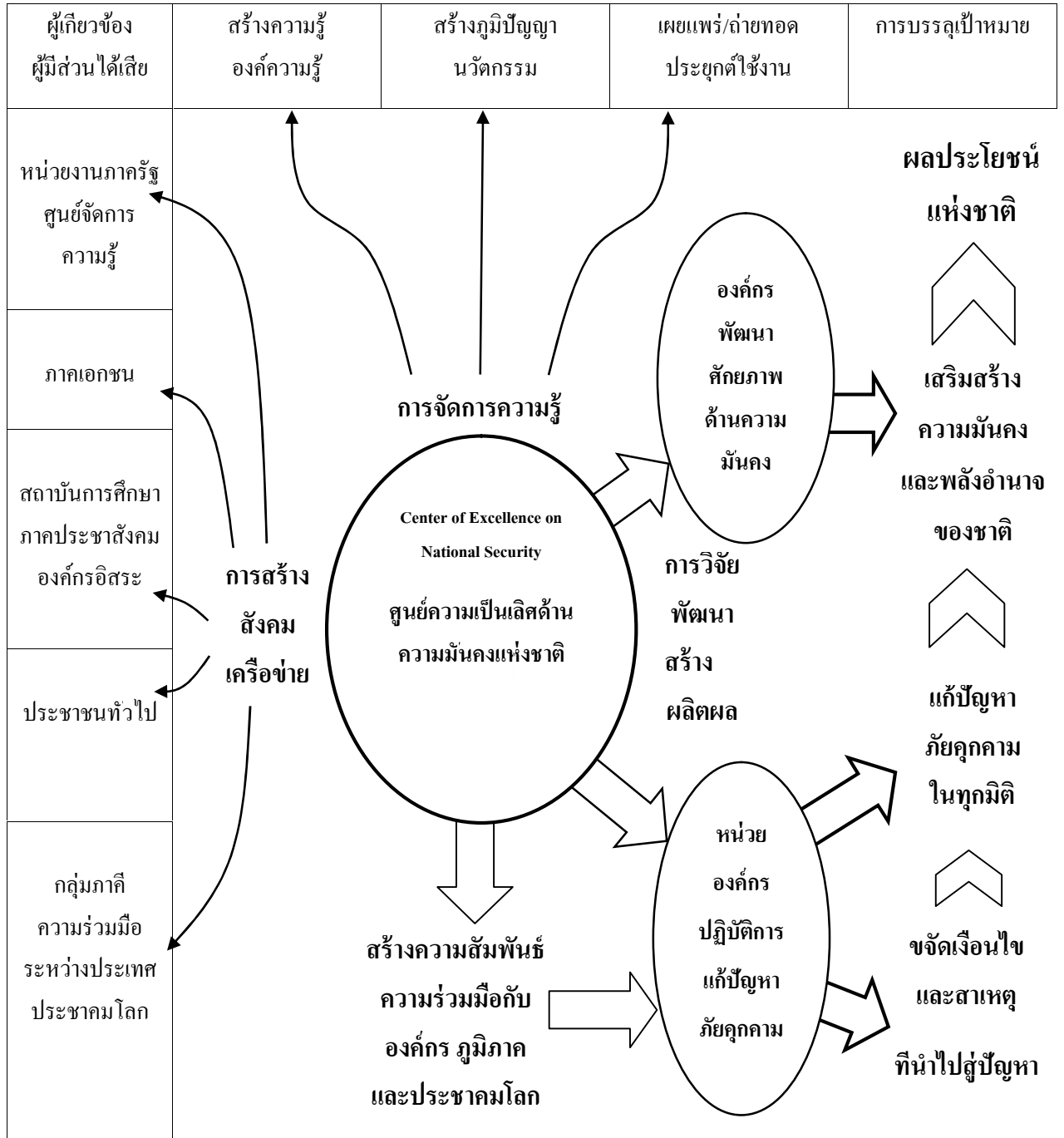
๒. สามารถแก้ไขปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการรักษาความมั่นคงของชาติ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านอุปการ อาทิ ความจำกัดด้านความรู้ความสามารถและขาดองค์ความรู้ที่จะแก้ปัญหากลุ่มภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม ความไม่รู้เท่าทันสถานการณ์ของภาครัฐ และภาคประชาสังคม ซึ่งกลายเป็นความเสี่ยงที่ต้องเผชิญกับปัญหาภัยคุกคามต่างๆ ที่มีความซับซ้อน โดยปราศจากการวางแผนรับมือที่เหมาะสมทันเวลา ความขาดแคลนบุคลากรระดับผู้เชี่ยวชาญ หรือการไม่สามารถระดมความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญที่มีอยู่ในสาขาต่างๆ มาร่วมกันสร้างเสริมความมั่นคงของชาติอย่างเป็นระบบ ทำให้สูญเสียโอกาสในการขับเคลื่อนพลังอำนาจของชาติด้านต่างๆ และการแข่งขันให้ได้เปรียบประเทศอื่นๆ ในเวทีโลก

๓. ผลลัพธ์ที่เกิดจาก CENS นอกจากจะเอื้อประโยชน์ต่อสถาบันและองค์กรด้านความมั่นคงของชาติแล้ว จะเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วนในการปรับปรุงองค์ความรู้ ความตระหนักรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติและผลประโยชน์แห่งชาติ นำมาซึ่งความร่วมมือและการบูรณาการพัฒนาประเทศในมิติอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวาง

๔. CENS จะเป็นสถาบันองค์ความรู้ของชาติที่เก็บรวบรวมภูมิปัญญาที่มีความหลากหลาย สามารถเชื่อมโยงกับสถาบันทางวิชาการที่มีศักยภาพสูงอื่นๆ เป็นศูนย์กลางทางหลักการและวิชาการ และมีกลไกในการถ่ายทอดเผยแพร่องค์ความรู้และภูมิปัญญาเหล่านั้นไปสู่การบริหารจัดการของรัฐ ซึ่งจะมิมีบทบาทเป็นตัวแปรที่มีค่ายิ่งในกระบวนการตัดสินใจปัญหาสำคัญๆ ของชาติในระดับรัฐบาล

๕. องค์กร/สถาบันด้านความมั่นคง จะเป็นสถาบันที่ได้รับความเชื่อมั่นศรัทธาและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมไปถึงการมีศักยภาพที่จะเป็นจุดศูนย์กลางของการสร้างและใช้องค์ความรู้ในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ และภูมิภาค ASEAN รวมทั้งประชาคมโลกต่อไป

หลักการดำเนินงานและการบรรลุเป้าหมายของศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ พลตรี อนุรักษ์ ศรีสวัสดิ์

วัน เดือน ปีเกิด ๒๑ มีนาคม ๒๕๐๓

การศึกษา โรงเรียนเตรียมทหาร
โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
หลักสูตรชั้นนายร้อยทหารราบ โรงเรียนทหารราบ ฟอ์ทเบนนิ่ง จอร์เจีย
สหรัฐอเมริกา
หลักสูตรชั้นนายพันทหารราบ โรงเรียนทหารราบ ฟอ์ทเบนนิ่ง จอร์เจีย
สหรัฐอเมริกา
หลักสูตรผู้นำอากาศยาน โรงเรียนทหารราบ ฟอ์ทเบนนิ่ง จอร์เจีย สหรัฐอเมริกา
หลักสูตรการรบในป่าและภูเขา ศูนย์การสงครามทางบก ควินส์แลนด์ ออสเตรเลีย
โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ ๖๘

ประวัติการทำงานโดยย่อ

ผู้อำนวยการกองยุทธการ กองทัพภาคที่ ๑
รองเสนาธิการ กองทัพภาคที่ ๑
เสนาธิการ กองทัพภาคที่ ๑ / เลขานุการ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
ภาค ๑
เลขาธิการ คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-กัมพูชา
เสนาธิการ กองกำลังรักษาความสงบเรียบร้อย คณะรักษาความสงบแห่งชาติ
(คสช.)

ตำแหน่งปัจจุบัน

รองแม่ทัพน้อยที่ ๑ / รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๑

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง การพัฒนาบุคลากรของกองทัพ และภาครัฐ เพื่อเอาชนะปัญหาภัยคุกคาม
ต่อความมั่นคงของชาติ

ผู้วิจัย พลตรี ธีรพนธ์ ศรีสวัสดิ์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

ตำแหน่ง รองแม่ทัพน้อยที่ ๑

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

รัฐบาลโดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดให้ภัยคุกคามรูปแบบใหม่จำนวน ๕ ประเภท เป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ เมื่อปี ๒๕๕๐ เพื่อให้องค์กรภาครัฐที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดเป้าหมาย และขอบเขตในการเตรียมความพร้อม และการรับมือกับปัญหาภัยคุกคามดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจากกรอบแนวทางดังกล่าว กองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคงได้นำเอาหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องไปพัฒนาและปรับปรุงแนวทางการแก้ปัญหาที่มีอยู่เดิม ไปสู่กระบวนการเรียนรู้ การศึกษาอบรม และ การวางแผนการปฏิบัติการเชิงบูรณาการอย่างเป็นระบบ ควบคู่ไปกับการพัฒนาออกแบบโครงสร้างการจํัดกองอํานวยการรักษาความมั่นคงภายใน ให้มีรูปแบบการจํัดองค์กร และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสมสามารถจะรองรับสถานการณ์ความมั่นคงที่เกิดจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ได้เป็นอย่างดี

ภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะภัยที่เกิดขึ้นจากฝีมือของมนุษย์ มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปอย่างรวดเร็ว และด้วยพลังอำนาจของเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะหลังเริ่มทวีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สามารถจะขยายตัวไปเชื่อมโยงกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบอื่นๆ ได้อย่างกว้างขวางไร้พรมแดน และที่สำคัญที่สุดคือ ในห้วงทศวรรษ มีปัญหาและเงื่อนไขนอกเหนือจากปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ทั้ง ๕ ประเภท เกิดขึ้นอีกเป็นจำนวนมาก ในขณะที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงของรัฐยังคงมีสถานภาพและการจํัดองค์กรในรูปแบบเดิม ขาดการพัฒนาขีดความสามารถที่เป็นมาตรฐาน และขาดการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการปัญหาภัยคุกคามในหลายมิติอย่างต่อเนื่อง

การจัดการปัญหาภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป แม้จะเป็นภาระหน้าที่หลักขององค์กร ด้านความมั่นคงทุกหน่วยงานที่จะต้องแสวงหาแนวทาง และวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในแก้ไขปัญหาสำคัญเร่งด่วนของชาติ แต่อย่างไรก็ตาม ในสถานะแวดล้อมปัจจุบันและอนาคต กระบวนการแก้ไขปัญหาทั้งปวงมีปัจจัยทางสังคมจิตวิทยา การเมือง และมีอิทธิพลของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเข้ามาเกี่ยวข้องและกีดกันการทำงานของเจ้าหน้าที่ในทุกระดับ ดังนั้นการจะพัฒนาปรับปรุงสิ่งใดจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเกิดการรับรู้ มีความเข้าใจ สามารถเข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ให้ความร่วมมือ และเกิดเอกภาพทางความคิดในการจัดการกับปัญหาภัยคุกคามของชาติโดยรวม อันจะนำไปสู่การพัฒนากระบวนการดำเนินงาน และวิธีการจัดการปัญหาทั้งปวงให้ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ และประเมินการเปลี่ยนแปลงของปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ โดยเน้นกลุ่มปัญหาที่เกิดจากฝีมือของมนุษย์ ซึ่งมีพัฒนาการและแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรง และเป็นปัญหาสำคัญของกลุ่มประเทศอาเซียน

๒. ศึกษากรอบนโยบาย และแนวทางการจัดการปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่กำลังเผชิญอยู่

๓. แสวงหาแนวทางที่เหมาะสม และมีความเป็นไปได้ ในการเตรียม และพัฒนาทรัพยากรบุคคล รวมทั้งองค์กรของกองทัพและภาครัฐ เพื่อเอาชนะปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ อย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายที่สอดคล้องกันได้ในทุกระดับ และสามารถจะพัฒนาต่อยอดแนวทางการจัดการปัญหาภัยคุกคาม เข้ากับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี

ขอบเขตของการวิจัย

๑. เน้นการวิจัยการเปลี่ยนแปลงของปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะที่เกิดจากฝีมือของมนุษย์ และความจำเป็นที่ต้องมีการปรับตัวของบุคลากร และองค์กรของกองทัพ และภาครัฐอย่างเหมาะสม

๒. ในส่วนของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาองค์กรภาครัฐ และโครงสร้างการจัดของหน่วยงาน จะเป็นการเสนอแนวคิดหรือหลักการกว้างๆ โดยจะไม่พิจารณารายละเอียดของอัตรา และผังการจัดหน่วย

๓. วิจัยเฉพาะนโยบายที่เปิดเผยได้เท่านั้น เพื่อเป็นแนวทางให้ภาคส่วนต่างๆ และภาคเอกชนสามารถเข้าถึงข้อมูล และหลักฐานอ้างอิง สามารถนำไปศึกษา - ขยายผลต่อไปได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิเคราะห์รูปแบบลักษณะของภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง และมีแนวโน้มที่จะสร้างปัญหาด้านความมั่นคงโดยมีการเปรียบเทียบกับภัยคุกคามฯ ที่กลุ่มประเทศอาเซียนให้ความสำคัญ รวมทั้งจะศึกษาวิเคราะห์ถึงกระบวนการเตรียมความพร้อม และการปรับตัวของภาครัฐ โดยเฉพาะด้านบุคลากรทุกระดับ ซึ่งเป็นกลไกหลักที่จะขับเคลื่อน และนำพากระบวนการแก้ปัญหาไปสู่ความสำเร็จและบังเกิดผลสัมฤทธิ์ ทั้งด้านความมั่นคง และการพัฒนาประเทศ

ผลการวิจัย

การศึกษา และประเมินการเปลี่ยนแปลงของปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ และการศึกษาแนวทางในการจัดการปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทำให้เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรขององค์กรฝ่ายความมั่นคง ที่ต้องทำควบคู่ไปกับการพัฒนาปรับปรุงกองทัพและองค์กรภาครัฐอย่างเป็นระบบ มีความเชื่อมโยงทางการสื่อสารเป็นเครือข่ายที่สอดคล้องกันได้ในทุกระดับ และสามารถจะพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ด้านความมั่นคงเข้ากับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การวิจัยสามารถจะสรุปเป็นแนวความคิด หลักการ และข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ อันได้แก่ ลักษณะภัยคุกคามที่เปลี่ยนแปลงไป และมุมมองที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการปัญหาภัยคุกคาม ซึ่งทุกฝ่ายสามารถจะสอดคล้องประสาน และเชื่อมโยงความคิดในระดับของตนเข้ากับเป้าหมายในการรักษาความมั่นคงของชาติ ไปจนถึงระดับการปกป้องและสร้างความยั่งยืนแก่ผลประโยชน์แห่งชาติ การค้นหาวิธีการที่จะทำให้องค์กรมีความได้เปรียบและมีผลิตผลที่สร้างรายได้เปรียบต่อฝ่ายตรงข้าม โดยอาศัยทรัพยากรมนุษย์ที่มีอยู่เดิมเป็นต้นทุนหลักในการดำเนินการ การน้อมนำและประยุกต์ใช้หลักยุทธศาสตร์พระราชทาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เป็นกรอบความคิดและหลักการสำคัญในการจัดการปัญหาภัยคุกคาม และข้อเสนอแนะในการพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือหลักที่จะนำมาใช้สนับสนุนการปฏิบัติการ อันได้แก่ ระบบการจัดการความรู้ที่มีคุณภาพ ที่ต้องจัดวางในทุกระดับหน่วยระบบการวิจัยและพัฒนาด้านความมั่นคงในระดับชาติ เพื่อสร้างนวัตกรรมจัดการปัญหาภัยคุกคาม และเป็นศูนย์กลางการวิจัยและพัฒนาด้านความมั่นคงในภูมิภาค การสนับสนุนและขยายระบบเครือข่ายทางสังคมด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารทุกรูปแบบ และการพัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพสูง เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเชิงรุก

ข้อเสนอแนะ

๑. บุคลากรของแต่ละองค์กรมีความเข้าใจ และมีความสามารถที่จะเข้าถึงปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติแตกต่างกันไป รัฐบาลอาจจำเป็นต้องพิจารณาจัดตั้งระบบการศึกษา หรือศูนย์ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของปัญหาภัยคุกคามของชาติขึ้น เพื่อเป็นศูนย์กลางที่ทุกภาคส่วนสามารถติดตามสถานการณ์ภัยคุกคามทุกประเภทที่มีการเปลี่ยนแปลง หรือกำลังพัฒนาไป และสามารถเห็นความเชื่อมโยงของปัญหาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การจัดตั้งระบบหรือศูนย์ฯ ดังกล่าว นอกจะอำนวยความสะดวกต่อทางราชการในการขยายระบบข่าวสาร/ข่าวกรองทางเปิดแล้ว ทุกภาคส่วนและประชาชนยังสามารถเข้าถึง เชื่อมต่อ ค้นคว้า แลกเปลี่ยน แบ่งปัน และใช้อ้างอิงข้อมูลความรู้เพื่อนำไปขยายผลเป็นองค์ความรู้ภาคประชาชนในการติดตามปัญหาภัยคุกคาม รวมทั้งสามารถเข้าถึงหน่วยราชการหรือภาคส่วนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วในสถานการณ์วิกฤตอีกด้วย

๒. รัฐบาลจำเป็นต้องสร้างเครื่องมือที่มีความทันสมัย และมีประสิทธิภาพสูง มาสนับสนุนกลไกแก้ปัญหาของรัฐอย่างพอเพียง เครื่องมือดังกล่าวคือ ศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ และศูนย์จัดการความรู้ขององค์กรและหน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับความมั่นคงของชาติทุกประเภท โดยศูนย์ความเป็นเลิศฯ จะมีรูปแบบเป็นหน่วยทางการศึกษาและวิจัยที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงกับกลไกความมั่นคงของชาติ สถาบัน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ผู้เชี่ยวชาญทุกสาขา รวมทั้งสถาบันและองค์กรความมั่นคงในภูมิภาคและประชาคมโลก ภายใต้การอำนวยการของหน่วยงานด้านความมั่นคง เช่น กอ.รมน. ในขณะที่ศูนย์จัดการความรู้จะถูกจัดตั้งขึ้นอย่างมีมาตรฐานภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงและสถาบันต่างๆ โดยจะทำหน้าที่เป็นศูนย์เครือข่ายที่วางตัวอยู่ในองค์กรสำคัญที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาความมั่นคงทุกด้านและทุกระดับ (ภาคผนวก : โครงการศูนย์ความเป็นเลิศด้านความมั่นคงแห่งชาติ Center of Excellence on National Security)

๓. การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรของกองทัพและภาครัฐ ต้องได้รับการสนับสนุนทางนโยบายจากผู้บริหารองค์กรทั้งภาครัฐและภาคส่วนต่างๆ จนถึงระดับรัฐบาล โดยถือว่า มนุษย์เป็นต้นทุนของความมั่นคงของชาติ ดังนั้น ทุกองค์กรจำเป็นต้องมีการทบทวน ตรวจสอบ และปรับปรุงศูนย์/หน่วยจัดการความรู้ภายในองค์กรที่มีอยู่เดิม ให้สามารถเข้าถึงได้จริง โดยมีการพัฒนาความเชื่อมโยงทั้งการสื่อสาร การติดต่อประสานงาน การเผยแพร่ แบ่งปัน และถ่ายทอดข้อมูลความรู้กับหน่วยจัดการความรู้ระดับท้องถิ่น ศูนย์หรือกลุ่มมูลนิธิและเครือข่ายความรู้ในระดับสถาบันผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ให้กว้างขวางที่สุดตามขีดความสามารถที่มีอยู่ นอกจากนี้

หน่วยงานที่มีศักยภาพสูงกว่าควรพัฒนาโครงสร้างทางเทคนิคของระบบสื่อสารโทรคมนาคมไปสนับสนุนการจัดตั้งชุมชนเครือข่ายระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคประชาสังคมเพิ่มเติม ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ

๔. หน่วยงานภาครัฐ ระดับกรม หรือองค์กรของกองทัพระดับกองทัพอากาศ ควรเร่งจัดตั้งและพัฒนาศูนย์จัดการความรู้ของหน่วยให้เป็นมาตรฐาน รวมทั้งมีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ร่วมของหน่วย โดยผนวกเข้าเป็นศูนย์เครือข่ายของกรมประชาสัมพันธ์ไว้ตั้งแต่ปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสำคัญ ใช้สนับสนุนการจัดการความรู้ขององค์กร และใช้ในการออกแบบเผยแพร่การทำงานด้านความมั่นคงต่อสาธารณะ รวมทั้งกระตุ้นผลักดันให้เกิดความร่วมมือหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ต่อต้านหรือเฉยชาต่อกระบวนการจัดการความรู้ขององค์กรทุกภาคส่วน

๕. รัฐบาลควรมีนโยบายเฉพาะด้านการปรับปรุงและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กร และกระบวนการทางสังคมของหน่วยงานภาครัฐ ทั้งข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง โดยจัดให้มีเกณฑ์มาตรฐานที่ใช้ส่งเสริมการจัดการทรัพยากรบุคคลภาครัฐทุกประเภทให้เป็นบุคลากรด้านความมั่นคงของชาติ ทั้งโดยจิตสำนึกและสามารถจะถ่ายทอดองค์ความรู้ และวัฒนธรรมที่ดีงามไปสู่บุคลากรรุ่นใหม่ รวมทั้งประชาชนโดยทั่วไป

๖. ควรกำหนดเป็นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ให้ทุกกระทรวง สถาบัน และทุกภาคส่วนให้ความร่วมมือกับหน่วยงานด้านความมั่นคง และกองทัพ ในการประสานการจัดทำและปรับปรุงหลักสูตรการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารระดับสูงของทุกสาขาอาชีพที่มีอยู่ ให้มีการสอดแทรกการศึกษาและการเรียนรู้ปัญหาภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ และกระบวนการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติไว้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิชา โดยอาจกำหนดเป็นผลลัพธ์ที่ต้องการร่วมกันของทุกหลักสูตร ในลักษณะข้อเสนอเกี่ยวกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญเร่งด่วนต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน หรือเชื่อมโยงไปยังเป้าหมายผลประโยชน์แห่งชาติ ทั้งนี้รวมถึงการสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยน การแบ่งปันทรัพยากรบุคคล และเผยแพร่วิทยาการที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ เพื่อจะนำไปสู่การเตรียมบุคลากรทุกสาขาอาชีพและทุกวงการ ให้มีความถึงพร้อมในทุกมิติของความมั่นคง และเป็นหลักประกันในการก้าวเข้าสู่บรรทัดฐานทางการเมือง การปกครอง และการปฏิบัติบริหารราชการแผ่นดินต่อไป

๗. กระทรวงกลาโหม กองทัพอากาศ และเหล่าทัพ สมควรพิจารณาปรับการจัดการหลักสูตรทุกประเภท ทั้งหลักสูตรตามแนวทางรับราชการและหลักสูตรพัฒนาบุคลากรผู้บริหารระดับสูง ให้มีจุดยึดโยงที่เกิดประโยชน์เกื้อกูลกัน มีทิศทางและเป้าหมายสอดคล้องกัน สามารถจะแบ่งปันทรัพยากรบุคคลและสร้างโอกาสการแลกเปลี่ยนถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ และภูมิปัญญาของบุคลากรที่เข้ามาศึกษาในหลักสูตรต่างๆ อย่างกว้างขวาง